

HANÁCKÉ NOVINY

Kontroverzní herbicid budí protesty
Města zvažují, co s Roundupem

5

Spisovatel Michal Sýkora:
Po úspěchu na Hané se začaly točit seriály i v krajích

7

Světový parkur v Olomouci
Závod ve skocích ukázal české naděje

28

Koyo

Restaurátor René Tikal pracuje na obnově sochy od Baltazara Fontana v kapli sv. Augustýna, která je součástí interiéru baziliky na Sv. Kopečku. Celková rekonstrukce chrámu vyjde na 114 milionů korun. Foto: Petra Pášová/HN

Lidé bez domova dostanou iglú

PŘEROV

Speciální iglú z polyetylenové pěny a hliníkové fólie nakoupí přerovská radnice pro lidi bez domova. Nouzové sezonní přístřešky podobné malému tunelu umožní dosáhnout nocležníkům teploty až o 18 stupňů Celsia vyšší proti okolí. Přerov za osmdesát tisíc korun pořídí osmnáct dočasných obydlí pro jednotlivce a dvě pro páry. Iglú budou rozmístěna po různých částech města s vědomím sociálních pracovníků a strážníků. Přístřešky se vždy po zimě vydezinfikují, složí a uskladní na další zimu. Podle úřadů žije v Přerově bez domova 26 lidí, z toho 22 mužů. (oz)

Přes letní kino do centra

OLOMOUC

Propojit park pod olomouckým dómem s centrem města chtějí na podzim provozovatelé letního kina. Cílem je otevřít dlouho neprůchodnou Cikánskou branku, která je součástí pozůstatků opevnění. Lidé by prošli za hledištěm do Pekárni ulice. (paš)

V Prostějově začali vyrábět párky s kaktusem

PETRA PÁŠOVÁ

OLOMOUC

Na zdravých uzeninách si teď mohou pochutnat obyvatelé Hané. Prostějovské sociální družstvo Partners Ardanas zabývá se využitím nopálové mouky v potravinách ve spolupráci s tamním uzenářským podnikem Makovec vyvinulo párky s obsahem vlákniny. Jde o světový unikát.

Uzeniny nám chutnají, ale že by byly zdraví prospěšné, o tom řeč být nemůže. Změnit to teď může nový výrobek společnosti Makovec Král párků s nopálovou vlákninou. Firma slibuje vysoký obsah masa, vlákniny a nepřítomnost lepku. „Nopálová mouka se vyrábí z jednoho jediného druhu kaktusu. Opuncí je přitom celkem dvě stě padesát šest druhů, ale jen jedna

jediná má tyto vlastnosti. Je potravinou starých Májů a Aztéků. Když ji využíváte, dodržujete pitný režim, významně čistí a uvolňuje, váže cukry a karbohydráty. Zabraňuje návratu cholesterolu, zpětnému chodu žlučových mastných kyselin a zároveň významně snižuje glykemický index. Proto je vhodný pro regulaci váhy a to i v pečivu,“ popisuje hlavní výhody nopálu Vladi-

mír Komínek, autor nápadu zdravých párků a obchodní ředitel sociálního družstva Partners Ardanas v Prostějově.

Zdravá dobrota v přírodním střívků

Cesta k finálnímu produktu byla dlouhá. Na začátku byl nápad a odvaha oslovit velký uzenářský podnik. „Vybrali jsme si prostějovskou firmu Makovec, pro-

tože dělají vysoce kvalitní uzeninu bez lepku,“ vysvětluje Vladimír Komínek. Výhodou podle něj bylo, že vedení uzenářské společnosti zdravou mouku znalo, hlavně nopálové pečivo. „Řekli, že to zkusí. Některé výsledky byly, vyvíjelo se to postupně. Po téměř roční práci v laboratořích vznikla výjimečná uzenina. Hovězí a vepřové vlákninu nemá, my jsme ji ale do výrobku

dodali,“ usmívá se. Párek je v přírodním, skopovém střívků. „Chtěli jsme, aby si člověk pochutnal, a ještě to křuplo. Lidé si pak řeknou: ‚Takové párky dělali kdysi doma naši prarodiče.‘ Ano, trvalo to strašně dlouho, měli jsme i nějaké dílčí neúspěchy, kdy jsme se vraceli a zkoušeli věci znovu. Ale výsledek je skvělý,“ pokračuje Komínek.

pokračování na str. 2

WWW.HANACKENOVINY.CZ

Nejširší nabídka nápojů

+ možnost zapůjčení výčepního zařízení

TERNO

HANÁCKÉ NOVINY
MEDIÁLNÍ VYDAVATELSTVÍ

PSALO SE PŘED 25 LETY

Pondělí 20. června 1994

Poslední odpovědnost OF

Do olomouckého zastupitelstva kandidovaly na podzim 1990 politické strany a Občanské fórum, které tehdy stranou nebylo, neboť se snažilo být něčím lepším. Pak se ovšem i z něj začaly klubat strany.

Na podzim 1990 byly zjevné rozdíly mezi olomouckými aktivisty OF nepatrné a stěžil by se dalo hádat, kdo se octne – dle dnešní běžné terminologie – vpravo, kdo vlevo, kdo uprostřed. Jeden z nejnáruživějších antikomunistů je dnes čelným sociálním demokratem, jiný z nejnáruživějších antikomunistů je dnes čelným okresním reprezentantem ODS. Mezi aktivisty olomouckého Občanského fóra panovala téměř naprostá shoda také v otázce, kdo bude kandidovat na primátorské místo. V předvolebním zákulisí OF se odehrál patrně jediný – chabý – pokus nalézt kandidáta jiného či aspoň o něm uvažovat. I aktéři těchto snah hlasovali potom pro

dnešního primátora Milana Hořínka.

Olomoucký volič, který dnes přemýšlí, komu dá hlas na podzim, by měl vědět, že za úspěchy i neúspěchy radnice, za projevy důstojné i činy kocourkovské nese odpovědnost celé bývalé Občanské fórum v osobách členů zastupitelstva – dnes nezávislých i dnešních členů politických stran z OF zrozených. A ovšem i v osobách těch, kteří později odstoupili či kteří přišli do oněch stran odjinud. Odpovědnost nesou i další strany, zejména ty, které jsou zastoupeny v radě.

Některé „vládní“ radniční strany by dnes byly rády vnímány jako strany opoziční. Snaží se o to na tiskových konferencích i na vývěskách, nezřídka poněkud folklórních. Volič se smyslem pro humor jim může tuto lest, která buď jak buď patří mezi obvyklé předvolební manévry, odpustit. Neměl by ji však brát vážně.

Václav Burian

ABA terapie může pomoci autistickým dětem

Rodičům autistických dětí chybí v Olomouci speciální škola. Hledají proto možnosti, kde by se s dětmi mohlo pracovat a obrátili se na radnici. Zatím bez úspěchu, protože školy volné kapacity nemají. Město slibuje, že je bude hledat.

PETRA PÁŠOVÁ

OLOMOUC

Potřeba by byla škola, kde by se v hodinách pracovalo s autistickými dětmi pomocí takzvané aplikované behaviorální analýzy, zkráceně ABA terapie. Pomohla by například skoro devítiletému Tobiášovi Nábělkovi z Olomouce. Narodil se jako zdravé miminko. V roce a půl u něj začali rodiče pozorovat změny v chování a vyšlo najevo, že trpí dětským autismem. „Tobiáš tehdy přestal rozumět, používat slova, která už znal, přestal si hrát s hračkami. Mysleli jsme si, že má problémy se sluchem, pak se do toho přidaly další věci, třeba s pláčem dlouho usínal nebo se naopak budil. Začali jsme to řešit a zjistili diagnózu. Jednoduché to nebylo,“ popisuje jeho otec Tomáš Nábělek.

Odborníků na ABA terapii je málo

Před dvěma lety rodiče malého Tobíka objevili ABA terapii, která s autistickými dětmi pracuje a má podle zahraničních studií i zkušenosti rodičů výsledek. V Olomouci ji několik rodin využívá, dá se praktikovat v domácím i školním prostředí. „V Čes-

Psycholožka a studentka aplikované behaviorální analýzy Radka Hájková při práci s Tobiášem Nábělkem. Foto: archiv rodiny

ké republice je asi deset vystudovaných analytiků, odborníků, kteří pomáhají s pracovním plánem. Máme to štěstí, že v Olomouci jsou dva, jenže dětí je mnohem víc. I proto nás napadlo otevřít třídu v běžné základní škole,“ pokračuje tatínek. Autistické děti ale šestihodinovou výuku v lavici nezvládnou, některé předměty jim jsou vzdálené. Terapie by jim s pomocí asistenta měla umožnit rozvíjet se podle individuálního plánu. „Odešli by z hodiny do jiné místnosti, kde by spolu pracovali. Asistenti by se u dětí střídali, aby nedošlo ke zbytečné fixaci na jednoho člověka. Když by přišla hodina třeba tělocviku nebo jiných předmětů, které zvládnou, vrátili by se k ostatním dětem do třídy. Jedním z cílů konceptu ABA třídy je postupné začlenění dětí s poruchou autistického spektra mezi své spolužáky do všech předmětů. Tímhle

způsobem by se dalo pomoci mnohem víc dětem než teď,“ zamýšlí se Tomáš Nábělek.

Investice se státu vrátí

Spolu s ostatními se proto rozhodl požádat o pomoc město Olomouc, které základní školy zřizuje. „Víme, že některé školy by do toho byly ochotné jít, ale nemají prostor, kam by učitelé s dětmi mohli odcházet. Poslali jsme i oficiální žádost, pod kterou se podepsalo osm rodin. Takto nastavená škola existuje v Mladé Boleslavi, zatím je to ale jen první vlaštovka,“ říká otec. Doma s Tobíkem pracují, ovšem odpoledne, kdy je už navený. „Nejvíce je možné nastartovaný dopoledne. Snažíme se, aby to, co funguje jinde, fungovalo i u nás. Navíc je spočítáno, že investice, které se do dětí vloží teď, pak v jejich dospělosti státu, považmo sociálnímu systému ušetří spoustu peněz. Díky ABA terapii budou víc sobě-

stační,“ krčí rameny Tobiášův táta.

Podle vedoucí oddělení školství olomouckého magistrátu Hany Fantové město hledalo vhodné prostory, ale bez úspěchu. Volné kapacity ve školách nejsou. „My i zástupci krajského úřadu jsme se snažili školu hledat, mluvili jsme s našimi řediteli. Školy opakují, že nemají ani místo, kam by dali stůl pro asistenta,“ uvedla Fantová. „Problém je i v tom, že ředitel i pedagogický sbor musejí být připraveni. Rodiče nabízejí pomoc, ale myslím si, že by tam měl být nějaký učitel, který bude problematiku alespoň v základních obrysech znát. Rodiče chápeme, chtěli začít od nového školního roku. Nevyklučujeme, že se to od toho dalšího v některé škole podaří. Ale chce to přípravu a nějak se dohodnout i s ředitelem nebo ředitelkou, aby to vzali za své,“ doplnila vedoucí oddělení školství, že úřad bude hledat dál.

V Prostějově začali vyrábět párky s kaktusem

pokračování ze str. 1

Z nopálu se dělá i paštika nebo pivo

Výrobky s vlákninou prošly i odborným testováním v laboratoři Státní veterinární správy v Kroměříži. „Proces trval dlouho, asi šest a půl týdne. Garantujeme, že v nopálu je přes padesát procent vlákniny, ale laboratoř změřila, že jí tam je téměř sedmdesát procent. Nopál je

opravdu šampion mezi vlákninami a proto je i v naší uzenině nejdůležitější složkou,“ vysvětluje ředitel sociálního družstva. Uzenina se tak skládá z 90 procent masa hovězího a vepřového, 2 procenta sádla a vody, 5 procent kořene a 3 procent nopálu. „Pro představu je to asi šest set gramů syrových listů, tedy dehydrovaná dužina z listů kaktusů. Je to opravdu hodně, vysocí to převyšuje doporučenou denní dávku,“ podotýká.

Prostějovské sociální družstvo využívá m o u č k u z rozemletého kaktusu i pro přípravu dalších potravin, jako je pivo, pečivo, těstoviny, čokolády, proteinové tyčinky, ovocné jogur-

ty, zákusky, čaje nebo třeba paštiky. Nopálová uzenina je novinkou.

Překvapení pro zákazníky

Vladimír Komínek říká, že pro zákazníky jsou párky zatím velkým překvapením. „Zajímá je vláknina, vědí, o co jde a jejich informovanost se zlepšuje, ale ve spojení s uzeninou je překvapuje. Ví, že vláknina je nejdůležitější složka v potravě, ochutnají naše párky a jdou si je koupit. Vytvořili jsme výjimečnou uzeninu, světový unikát, který se jinde nevyrábí, jen v Prostějově. Začíná se o to zajímat i konkurence,“ vysvětluje obchodní ředitel a přidává, že momentálně jsou zdravé uzeniny ve sto deseti prodejnách uzenářství Makovec. Zákazníci prý zájem mají. „Lidé to začali kupovat. Uvidíme, jaký budou mít názor. Osobně si myslím, že jsou moc dobré, a to uzeninu nemusím,“ vyhodnocuje no-

vinku Renata Maceášiková, prodáváčka z makovcových uzenin v Obchodním domě Senimo v Olomouci.

Nopálová mouka jako superpotravina budoucnosti?

Mouka z opuncie má řadu pozitivních vlastností, esenciální i mastné kyseliny, berberyn na posílení nervového systému a naši bychom i další klady. „Myslím, že je to super potravina budoucnosti. Trochu nadšeně říkám potravina třetí generace, ale nebudeme daleko od pravdy. Její složení je výjimečné. Jediné, co mizí, tak při pečení vitamín C, jinak všechno zůstane,“ pochvaluje si Vladimír Komínek. „V Evropě se už lidé dávno zajímají o to, co vkládají do svého těla a u nás to začíná být důležité také. Uvědomujeme si, že všechny infekce a nemoci začínají ve střevech,“ doplňuje.

Nopál je v naší uzenině nejdůležitější složkou,“ vysvětluje Vladimír Komínek, autor nápadu zdravých párků (na snímku). Foto: Petra Pášová/Hanácké noviny

Olomoucký kraj připravuje prodloužení Baťova kanálu

ONDŘEJ ZUNTYCH

STŘEDNÍ MORAVA

Olomoucký kraj dokončuje přípravu memoranda o prodloužení Baťova kanálu z Kroměříže do Olomouce. Ještě letos by měli dokument podepsat zástupci měst a obcí podél plánované trasy. Hejtmánství si od projektu slibuje zejména nárůst cestovního ruchu.

Vedení Olomouckého kraje už má za sebou jednání se samosprávami, kterých by se prodloužení vodní cesty týkalo. Nyní má za úkol spojit se se Zlínským krajem a dokončit společné prohlášení, ve kterém budou popsány jednotlivé kroky i rozdělení stavby do etap.

Územní studie „Posouzení prodloužení Baťova kanálu do Olomouckého kraje“ zpracovaná společností Vodní cesty a Vodotika navrhuje čtyři etapy, každá v nich dosahuje v nákladech několika stovek milionů korun.

Olomoucký kraj chce studii v tomto roce dále rozpracovat. „Musíme co nejvíce ochránit životní prostředí, co nejméně ho narušit, samozřejmě ale ne na úkor kvality turistické trati prodloužení Baťova kanálu. Myslím, že to dokážeme skloubit,“ uvedl hejtman Ladislav Okleštěk.

Inspirace pro přístaviště v centru Lobodic – vizualizace přístavu Veselí nad Moravou.

Zdroj: RVC

Právě zásah do prostředí je jedním z argumentů proti stavbě. Například v Tovačově měli obavu ze zhoršení kvality vodních ploch, obava z narušení hydrologických cyklů zazněla i ze strany Agentury ochrany přírody a krajiny České republiky. „Z hlediska ochrany přírody je takový záměr velmi problematický. Kdo zažívá poslední roky v naší zemi letní období, jistě ví o čem mluvím, když řeknu, že už léta hazardujeme s vodním režimem krajiny. Pokud do něj máme zasahovat, pak jistě v trochu jiném smyslu, než je budování vodních cest,“ uvedl před časem

za agenturu ředitel regionálních pracovišť Litovel a Olomouc Michal Servus.

Kromě posílení turismu by ovšem kanál podle některých přinesl i více vody do koryta Mlýnského náhonu. „Pro nás starosty a místostarosty obcí kolem Mlýnského náhonu, který se na hlavní tok Moravy napojuje u Kojetína, je podstatný problém, že je totálně zanesený. Pokud by se v rámci turistického splavnění vyčistil, byla by to pro nás dobrá zpráva,“ řekl místostarosta Dubu nad Moravou Lubomír Vaňák.

Závěry vodní studie uvádějí, že vedení rekreační

vodní cesty je po územní stránce reálné. Prodloužení kanálu by významně přispělo k rozvoji turismu v jižní části Olomouckého kraje, stojí v dokumentu. „Postupná realizace záměru by jednoznačně zvýšila zájem o vodní turistiku a měla by pozitivní vliv na rozvoj cestovního ruchu v regionech. Uvedené lokality přístavů a přístavišť představují zajímavé turistické cíle nejen pro lodní turisty, čímž by významně přispěly k rozvoji regionální turistiky,“ uvedl předseda představenstva firmy Vodní cesty Jan Skalický.

Blízký rok 2050

Když kuřákovi řeknou, že musí přestat se svým návykem, jinak ho v dohledné době čekají zdravotní těžkosti, dá se čekat, že cigarety odloží. Pokud se dozví, že musí přestat, řekneme, do roku 2050, pravděpodobně nic dělat nebude. Takové růžové brýle. Nyní stojíme kvůli změně klimatu před rozhodnutími s podobnými výhledy. Nicméně představitelé České republiky se na červnovém summitu spolu s Polskem a Maďarskem rozhodli zabránit přijetí závěru, který měl snížit emise oxidu uhličitého na nulu. Navrženým termínem byla právě doba za 31 let. Odpůrci argumentují ochranou podnikatelů a obyvatel před daněmi a náklady. Co na tom, že například ještě rok dva dozadu se český a polský premiér vyjadřovali v těchto otázkách výrazně jinak.

Státy blokující dohodu jsou ale samy proti sobě. Klimatická krize není jev, který by měl některé země obejít. Vlny horka, přívalové deště, sucha, rychlé střídání zimy a léta nebo nedostatek vody pocítujeme už teď. V Evropě, v ČR, na Hané. Podle Evropské komise způsobuje znečištěné ovzduší v Evropě těžká onemocnění a téměř půl milionu předčasných úmrtí ročně. Čistá ekonomika, o kterou při jednání šlo, může snížit množství předčasných úmrtí o více než čtyřicet procent a zdravotní škody o přibližně 200 miliard eur ročně. Zároveň upozorňuje mezinárodní síť nevládních organizací Bankwatch, „budou mít státy ze střední a východní Evropy největší prospěch z výrazně vyšších prostředků, kterou budou v novém dlouhodobém rozpočtu EU vyloučeny právě na přechod k nulovým emisím.“

Podle dlouhodobě strategické vize přijaté Evropskou komisí Čistá planeta pro všechny přinese bezuhlíková ekonomika čtyři miliony pracovních míst, tři miliony míst závislých na fosilních palivech zaniknou.

Lidé, kteří se problematikou zabývají, ukazují jasné počty. Sčítat lze například škody způsobené kůrovcem, erozí nebo nedostatkem vody. Té nejjednodušší matematice ale musí rozumět každý: v roce 2050 tady budeme žít pořád.

Ondřej Zuntich, šéfredaktor

INZERCE

BarokOlomouc

Večery na Horním náměstí

12. 7. | 26. 7. | 27. 7. 2019

18:00 – 24:00 hodin

Letní soirée

muzicírování | tanec | film | iluminace | květinové dekorace | kratochvíle pro děti

baroko.olomouc.eu

zve statutární město Olomouc
vstup zdarma | změna programu vyhrazena

Penzion řádu nabízí občerstvení těla i ducha

Hrnčířská ulice patří k těm nejmalebnějším zákoutím historického centra Olomouce. Nový penzion Tóde spravovaný Kongregací sester Neposkvrněného Početí Panny Marie III. řádu sv. Františka z Assisi na atmosféře místa neubral. Naopak. Letos v březnu navíc získal ocenění Stavba roku 2018 Olomouckého kraje v kategorii rekonstrukce měšťanského domu.

PETRA PÁŠOVÁ

OLOMOUC

Penzion, který najdeme v klidné části historického centra Olomouce, přijal první hosty minulý rok. „Myšlenka vybudovat penzion přišla v momentě, když nás během chvíle oslovila druhá osoba, máme-li také kromě pohoštění v kavárně i možnost ubytování, protože se u nás cítí velmi dobře. V ten čas jsme vážně uvažovaly, jestli odpovíme na výzvu našich sousedů, kteří prodávali dům. Plánovali v něm penzion a vše včetně stavebního povolení bylo připraveno,“ vylíčila sestra Vojtěcha Zikešová.

Svou roli v otevření penzionu sehrála i letitá zkušenost s přijímáním hostů v klášterní kavárně. „Bez toho bychom neměly odvahy k takovému kroku. Lidé k nám ale přicházejí rádi

a z této naší aktivity máme samy radost, tak to přidalo plus na váhu rozhodování,“ pokračuje sestra Vojtěcha. Důležitou roli podle ní hrála i finanční náhrada, kterou dostávají po dobu třiceti let jako částečnou kompenzaci za jejich nevrácené kláštery. Jde například o Vincentinum ve Šternberku nebo komplex kláštera na Šířavě v Přerově, kde sídlí Střední škola gastronomie a služeb. „Církev nás uvážlivě vede, abychom tyto finanční prostředky moudře investovaly, protože po splacení poslední částky již budeme zcela samostatné. Té doby se ale nebojíme, vždyť od obnovení klášterů v roce 1990 až do roku 2012 jsme my řádové sestry nedostávaly od státu podporu žádnou. Naučily jsme se žít prací svých rukou a je to dobrá zkušenost,“ uvedla. Hodně také jejich nápad posunula vpřed nabídka dal-

Nový penzion Tóde oceněný Olomouckým krajem má kapacitu pětadvacet lůžek. Hostům nabízí nejen klidné ubytování, ale i možnost využití kaple a knihovny.

Foto: archiv Ateliér Polach & Bravenec

ších tří řeholních společenství dát finance dohromady, protože uvěřily v úspěšnost tohoto projektu. Sestry tak dům koupily a opravily.

Štěstí na řemeslníky

Rekonstrukce domu musela být úplná. Ve velmi špatném

stavu byla střecha, takže už dlouho neobývané horní patro bylo v dezolátním stavu. „Díky výborné spolupráci s architekty i v soutěži s vybranou stavební firmou probíhalo vše podle plánu a za rok byl dům jako zbrusu nový. S vnitřním uspořádáním a zařízením nám pomáhala naše známá architektka. Měly jsme štěstí na dobré truhláře i na šikovný stavební dozor,“ pokračovala řeholnice.

Pomalou se snaží vylepšovat i zahrádku, která je díky vzácnému výhledu z hradeb do parku jedinečná. „Vysadily jsme záhonky levandule a některých bylin, které patří ke klášterní tradici. Nově tam máme stolečky k posezení,“ popsala.

Ubytování s kaplí a knihovnou

Penzion má celkovou kapacitou 25 lůžek, ubytovat se v něm může každý. „Jsme řeholní sestry, tedy očekává-

me, že k nám přijdou spíše ti, kteří ocení nejen klidné ubytování, ale i možnost využití naší kaple a knihovny. Hlavním účelem jsou různé duchovní programy pro skupiny, proto v penzionu není dobře vybavené zázemí pro děti a pokoje jsou převážně jen dvoulůžkové. Zato je v domě krásný sál pro přednášky a setkávání. Jedinou naší těžkostí je, že musíme zachovat ceny obvyklé v našem místě, jelikož penzion je naší vedlejší hospodářskou činností,“ vysvětlila Vojtěcha Zikešová, že dobrovolný příspěvek by jim byl daleko bližší. Hosté mohou posnídat v prosto-

rách kavárny, kde se také lze osobně potkat se sestrami. Zájemci se mohou přidat i k pravidelným modlitbám.

Cena od Olomouckého kraje za citlivě provedenou rekonstrukci příslušnice řádu potěšila. „To bylo velké překvapení, rozhodně jsme ho nečekaly. Do soutěže nás přihlásili naši architekti, kteří nás při předávání ocenění potěšili i milými slovy o vědní spolupráci. Záměr stále roste, a doufáme, že budou naši hosté i nadále shovívaví a že společně vytvoříme na hradbách místo občerstvení těla, ale i ducha,“ doplnila Vojtěcha Zikešová.

Co je Kongregace sester Neposkvrněného Početí Panny Marie III. řádu sv. Františka z Assisi?

Jedná se o řeholní společenství, které patří do velké rodiny bratří a sester sv. Františka z Assisi. „Chceme přinášet pokoj a dobro do konkrétních situací lidí, mezi kterými žijeme a pracujeme. Působíme ve farnostech, školách, v charitní službě a téměř sto let na misiích v Estonsku,“ vysvětluje sestra Vojtěcha Zikešová.

Komunita začala v Olomouci působit na konci 19. století. Do zabránění klášterů v roce 1950 obývala dům na Dolním náměstí 24. Po znovunabytí svobody se komunita sester v Olomouci obnovila. „Kvůli oslabenému počtu sester po dlouhém a náročném období komunismu, kdy kláštery nesměly existovat, jsme hledaly menší dům. To se nám podařilo v roce 2008 a to právě v nádherné uličce Hrnčířské. Dům na Dolním náměstí jsme prodaly a koupily současný, kde bydlíme a provozujeme kavárnu,“ připomněla historii řádu v Olomouci.

Do jejich klášterní kavárny Ōde může kolemjdoucí přilákat vůně čerstvě namleté kávy, neznámé jméno estonské speciality nebo touha strávit pár chvil v tichu kaple. „U nás si také můžete zakoupit sušenky podle původního receptu sv. Hildegardy, bylinné sirupy, hořčice, zdobené svíčky a jiné výrobky z klášterů. Pořádáme také různé výstavy a besedy,“ doplnila Vojtěcha Zikešová.

INZERCE

FLORA OLOMOUC
15-18/8
česká krajina
www.flora-ol.cz

Nová laboratoř zrychlí výzkum ječmene

OLOMOUC

Ojedinělou laboratoř pro čtení dědičné informace rostlin otevřeli v Olomouci. Vybudovalo ji Centrum regionu Haná pro biotechnologický a zemědělský výzkum (CRH), které sdružuje výzkumné týmy Univerzity Palackého a olomouckých pracovišť Ústavu experimentální botaniky Akademie věd ČR a Výzkumného ústavu rostlinné výroby.

V laboratoři jsou čtyři zařízení pro sekvenování DNA. „Současný excelentní výzkum není myslitelný bez špičkového přístrojového vybavení. Díky nové laboratoři si Centrum regionu Haná bude moci udržet výsadní postavení v oblasti genomiky a biotechnologie rostlin v celosvětovém měřítku. Budeme také moci rozšířit a prohloubit spoluprá-

ci s českými šlechtiteli a pomoci jim při zavádění molekulárních metod ve šlechtění rostlin,“ řekl Jaroslav Doležel, vědecký ředitel CRH a vedoucí Centra strukturální a funkční genomiky rostlin Ústavu experimentální botaniky Akademie věd ČR.

Laboratoři vévodí vysokokapacitní DNA sekvenátor NovaSeq 6000 za 29 milionů korun. Má 400krát vyšší kapacitu než dosavadní nejvýkonnější přístroj. V jednom běhu přečte 6 tisíc miliard bází DNA, v centru pozornosti výzkumníků bude genom ječmene. Díky podrobným analýzám mohou zjistit, které geny odpovídají za různé vlastnosti plodiny, například za odolnost vůči suchu či chorobám. Informace mohou přispět ke šlechtění hospodářských plodin významných pro výživu lidstva. (oj)

Kontroverzní herbicid budí protesty

Evropská komise mu vloni dala zelenou na dalších pět let, na národní úrovni se jeho užívání opatrně reguluje a ve městech se k hubení plevelů využívá dál. Řeč je o herbicidu glyfosát prodávaném pod obchodní značkou Roundup. O jeho možné škodlivosti na živé organismy včetně toho lidského se vedou spory na všech úrovních. Vlna odporu proti jeho používání na veřejných prostranstvích se nově zvedla třeba i v Přerově a Olomouci.

ADAM FRITSCHER

PŘEROV, OLMOUC

Přerovská městská rada a technické služby obdržely na začátku června petici, která je vyzývá k upuštění od používání prostředků obsahujících glyfosát při ošetřování komunikací, zejména chodníků, na území města. „Petice vznikla jako reakce na silnou veřejnou podporu návrhu

opozičního uskupení Společně pro Přerov a Pirátů na zákaz užívání glyfosátu městem. Tento návrh totiž nebyl dubnovým zastupitelstvem schválen,“ připomíná předseda petičního výboru Jan Horký. „Glyfosát je velmi problematický z hlediska zdravotních rizik i ochrany přírody. Výrobek Roundup je potenciálně rakovinotvorný a dále je podezřelý ze způsobování onemocnění jater

a ledvin, vzniku vývojových vad či narušování mikrobiální rovnováhy v těle. V přírodě pak významně ohrožuje zejména vodní živočichy a obojživelníky. V kombinaci s dalšími látkami tvoří smrtelný mix pro hmyz, kterého skokově ubývá,“ argumentuje Horký.

Podobně jako v Přerově i v Olomouci vznikla iniciativa bojující proti užívání kontroverzního herbicidu technickými službami a pracovníky Výstaviště Flora Olomouc prostřednictvím petice, otevřeného dopisu radnici a facebookové stránky Stop glyfosátům v Olomouci.

Evropské povolení na pět let

V České republice vydává rozhodnutí o registraci a de facto i povolení k užívání těchto přípravků Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský (ÚKZUZ).

Diskutovaný herbicid Roundup používají při údržbě veřejné zeleně pracovníci Výstaviště Flora Olomouc i přerovských a olomouckých technických služeb. V obou městech tento fakt vyvolává odpor občanských iniciativ. Ilustrační foto: pixabay.com

Co je glyfosát?

Jde o širokospektrální systémový herbicid a desikant plodin. Je to organická sloučenina obsahující fosfor, konkrétně fosfonát. Používá se na hubení plevelů, zejména jednorokých širokolostých plevelů a trav, které konkurují zemědělským plodinám. To, že je herbicidem, bylo objeveno chemikem Johnem E. Franzem z firmy Monsanto v roce 1970. Monsanto jej uvedla na trh v roce 1974 pod obchodním názvem Roundup.

Účinek se na citlivé rostlině zasažené průměrnou dávkou glyfosátu projevuje se zpožděním, rostliny umírají po dvou i více týdnech. Vadnutí je však často zjevné už do 7 dní. Je zjištěno, že rostliny i jen poškozené glyfosátem následně snáze podléhají chorobám, což zvyšuje úspěšnost použití.

Tím, jak je glyfosát ve světě rozšířen, jsou s opatrností sledována jeho zdravotní a ekologická rizika. Výrobce uvádí, že dokonce ani stonásobek expozice, ke které dochází při běžném používání glyfosátu, nepředstavuje nebezpečí pro lidské zdraví. Mezinárodní agentura pro výzkum rakoviny však v březnu 2015 zařadila glyfosát mezi pravděpodobné karcinogeny pro člověka s odůvodněním, že považuje za dostatečné důkazy toho, že glyfosát může způsobovat rakovinu u laboratorních zvířat a u lidí vede ke vzniku ne Hodgkinových lymfomů. Výrobce toto rozhodnutí zpochybňuje s odkazem na odborné studie i názor jiných regulačních institucí.

Zdroj: Wikipedie

„Nícméně schválení užívání účinné látky glyfosátu je v kompetenci Evropské komise, která svůj souhlas vloni prodloužila o pět let, takže tyto přípravky jsou řádně povoleny,“ upozorňuje ředitel Odboru přípravků na ochranu rostlin ÚKZUZ Pavel Minář. Zároveň však dodává, že na národní úrovni dochází k určité regulaci používání glyfosátu. „Ministerstvo zemědělství rozhodlo k 1. lednu letošního roku, že v rostlinné výrobě se tento herbicid může aplikovat pouze po sklizni, případně před výsevem plodin. Co se ale týká aplikace na plevel a nežádoucí vegetaci v obcích, je případná regulace pouze na jejich zvažení,“ doplňuje Minář.

Flora Olomouc testuje alternativy

V Olomouci je jedním ze subjektů, které prostře-

dek Roundup pravidelně využívají, městská akciová společnost Výstaviště Flora Olomouc. Za úkol má mimo jiné péči o městské parky i další zelené plochy na území krajské metropole. „Roundup používáme pro likvidaci nežádoucí vegetace na cestách, ve výsadbách dřevin, k omezení pařezové výmladnosti dřevin, jako jsou trnovník akát či pámelník, a pro obnovu trávničků na zaplevelených místech. Aplikujeme jej pouze na porost plevelů, nesmí zasáhnout kulturní rostliny. Dlouhodobá spotřeba se pohybuje kolem osmi litrů přípravku za rok v parcích, botanické zahradě a rozáriu,“ popisuje provozní náměstek Flory Zdeněk Šup.

Výhodou přípravku je podle jeho slov účinnost na široké spektrum plevelů i to, že neovlivňuje klíčení semen, takže půdu lze oka-

mžitě osévat. „Posouzení nevýhod či rizik přenecháme seriózním výzkumným pracovištím. Subjektivně nelze možné riziko používání těchto látek posoudit,“ konstatuje Šup.

Zároveň nicméně vnímá společenský tlak na zastavení užívání herbicidu. Říká, že se proto snaží s kolegy jít cestou hledání alternativ v boji proti plevelům a to především na zpevněných plochách. „V současnosti máme vytipované výrobce speciálních mechanizačních prostředků, které využívají pro likvidaci plevelů mechanické nebo fyzikální metody. Tyto prostředky budou zkoušeny v provozu. Na základě výsledku rozhodneme o nákupu mechanizačního prostředku s ohledem na plnění investičního plánu společnosti,“ dává kritikům naději provozní náměstek olomoucké Flory.

Vesnicí roku Olomouckého kraje se stal Běloutín

Titul Vesnice Olomouckého kraje roku 2019 získala obec Běloutín na Přerovsku. Zvítězila v konkurenci dalších dvanácti obcí. Na druhém místě skončily Svěsdlice na Olomoucku a třetí jsou Partutovice na Přerovsku

OLOMOUCKÝ KRAJ

Běloutín s 1 800 obyvateli je třetí největší obcí přerovského okresu. Mezi dominanty vesnice patří kostel svatého Jiří s bohatým barokním interiérem a místo na Jelením kopci, kde v době ledové skončil svou pouť skandinávský ledovec, připomíná památník Evropského rozvodí. „Ocenění přijímám s velkou pokorou a je to především ocenění našich lidí,“ řekl starosta obce Eduard Kavala.

Ocenění po letech

Běloutín se do soutěže poprvé přihlásil hned na jejím začátku před pětadvaceti lety. „Soutěžili jsme první tři roky konání soutěže a tehdy jsme byli první obcí, která získala dvakrát modrou stu-

hu a jednou bílou. Dělal jsem ale předsedu republikového Spolku pro obnovu venkova a nepřišlo mi to košer, proto jsme se přihlásili opět až letos. Máme nejrozsáhlejší investiční akci, kopeme osmnáct kilometrů kanalizace, budujeme čistírnu a říkal jsem si, že to nejde. Ale sami lidé se začali ptát, jak to letos se soutěží bude,“ vysvětlil starosta. Z prezentace obce před komisí měl velkou radost: „Všechno fungovalo, lidé se zapojili a bylo to fajn. Jen dvě hodiny je pro komisi zoufale málo. To nejde ukázat celou obec.“

Ocenění pro obce i finanční

Kromě zlaté stuhu za vítězství v krajském kole soutěže náleží Běloutínským také odměna od Olomouckého kraje

Soutěže Vesnice roku Olomouckého kraje se v letošním roce zúčastnilo třináct obcí. Titulem se může pyšnit obec Běloutín na Přerovsku (starosta Eduard Kavala je na snímku pátý zprava). Na druhém místě skončily Svěsdlice na Olomoucku a třetí jsou Partutovice na Přerovsku. Foto: Petra Pášová/Hanácké noviny

v podobě tří set tisíc korun. Druhé Svěsdlice získají dvě stě tisíc a Partutovice, které obsadily třetí příčku, sto tisíc korun. „Poprvé jsme se hlásili v roce 2008 a tehdy jsme získali oranžovou stuhu za spolupráci se zemědělským subjektem. Dlouho pak byl klid. Teď máme mladší zastupitelstvo a velké nadšení hlavně ve spolcích, pro-

to jsme se rozhodli zkusit znovu. Nelitujeme a doufám, že ani občané,“ řekl starosta Partutovic Jaroslav Šindler. Zhruba měsíc trvajících příprav i hodnotící den byly podle něj ohromné. „Vidět jiskru v očích lidí bylo úžasné. Oceněním už je jen skutečnost, že jsme vše absolvovali a mohli se do tak krásné soutěže zapojit,“ dodal.

Do soutěže se přihlásilo třináct obcí a všechny se měly čím pochlubit. Vybrat tu nejlepší bylo velmi obtížné, poznamenal náměstek hejtmana pro regionální rozvoj Pavel Šoltys. Oranžovou stuhou za spolupráci obce a zemědělského subjektu byla oceněna obec Tištin, modrou stuhu za společenský život získaly Vrchoslava-

vice, zelenou za péči o zeleň a životní prostředí Dobrochov.

Slavnostní vyhlášení výsledků krajského kola soutěže a předání zlaté stuhu bude ve vítězné obci 19. července. Běloutín se navíc zúčastní celostátního kola, jehož výsledky budou vyhlášeny v září na Jarmarku venkova v Luhačovicích. (paš)

Šternberk staví tahák zvaný pumptrack

Na nové sportoviště se už brzy mohou těšit obyvatelé a návštěvníci Šternberka. Na travnaté ploše za sídlištěm Uničovská známým pod označením Slepíčárna vyroste oválná, asi 160 metrů dlouhá pumptracková trať. Ocení ji především příznivci cyklistických zážitků a milovníci inline bruslení či skateboardingu.

ADAM FRITSCHER

ŠTERNBERK

Za novým areálem stojí spolek CK Šternberk, který pro svůj záměr získal přízeň vedení radnice, ale i některých místních firem. „Pumptrack je jedinečný typ dráhy, který používá pumpování, tedy pohyb nahoru a dolů jako

hnací sílu jízdního kola, skateboardu, inline bruslí či freestyle koloběžek,“ vysvětluje předseda spolku Martin Buchta. Pumptrack je podle něj vynikající především pro nácvik rovnováhy, ovládnutí a získání jízdních dovedností. „Jízda na pumptracku je bezpečná a zábavná a je vhodná pro všechny věkové kategorie

a úrovně dovednosti, druhů a velikosti kol. Vytváří nový směr využití vybavení, vytváří nové komunity a prostředí pro překlenutí generáčnických rozdílů mezi rodiči, dospívajícími a malými dětmi,“ dodává Buchta.

Nejdřív pumptrack, potom traily

Historie spolku CK Šternberk se začala odvíjet teprve před dvěma lety. „Založili jsme jej právě kvůli výstavbě pumptracku v první fázi a v té druhé na stavbu trialových tratí v lesích nad Šternberkem. S tím ale musíme počkat minimálně do doby, než pomine současný kalamitní stav,“ říká Buchta. I pumptrackový ovál bude s dalšími jezdcí stavět ve dvou etapách. „První probíhá právě nyní po dvou letech administrativních příprav a vyřízení všech potřebných povolení. Výsledkem bude zpevněná dráha sloužící jako otevřený prostor pro všechny s jasně danými pravidly. V příštím roce nás pak čeká druhá etapa, při které ovál dostane kvalitní asfaltový povrch. To už si ale vyžádá mnohem více peněz,“ ví předseda spolku.

Pomáhá podpora města i firem

Vznik nového areálu, jehož součástí by ve druhé etapě vedle asfaltového pumptracku měl být také 120 metrů dlouhý hliněný trail s vlna-

Za šternberským sídlištěm v Uničovské ulici začalo vznikat nové sportoviště určené vyznavačům dynamické cyklistické disciplíny pumptrack. Foto: Martin Tomašík

mi, dřevěnými překážkami a až dvoumetrovými skoky pro zkušenější jezdce, doporučuje i šternberská radnice. „Nevyužitý pozemek za sídlištěm Uničovská jsme spolku poskytli formou bezúplatné výpůjčky na dobu neurčitou,“ přibližuje starosta města Stanislav Orság. „Poskytli jsme také materiál i potřebné nářadí a uvidíme, zdali si spolek požádá o finanční podporu,“ doplňuje.

Pumptrack je podle starosty stále populárnější aktivita v řadě měst. „Cyklistů je tady hodně, navíc terén kolem Šternberka je pro cyklistiku naprosto ideální. Do budoucna uvažujeme o vzniku podobné dráhy i na druhé straně města při cyklostezce na Olomouc,“ zmiňuje Orság.

Martin Buchta si pochvaluje také spolupráci s řadou místních firem. „Snažíme se

získat dostatečné množství peněz formou darů od fyzických a právnických osob a dotací od města i kraje. Stavba pumptrackového areálu vyjde zhruba na 776 tisíc korun. Chybět nebude ani zázemí v podobě jednoduchých laviček, stůlů a stojanů pro kola. Do budoucna plánujeme i školičku pro děti s hodinou či dvěma lekcemi týdně,“ uzavírá Předseda CK Šternberk.

Prostějovští ukazují, jak proháněli Spartu i Slavii

Kdo by hledal nejstarší klub Olomouckého kraje, najde ho v Prostějově. Před 115 lety tam vznikl fotbalový SK Prostějov. Jeho tým patřil v první polovině dvacátého století k nejlepším v Československu, měřit se mohl i se slavnými pražskými „S“ – Spartou a Slavii.

PETR KOMÁREK

PROSTĚJOV

Sportovní kroužek pod názvem SK Prostějov utvořili v roce 1904 studenti české reálky v Prostějově. Fotbal, pro který se tehdy s oblibou používal výraz „kapaná“, jim učaroval. Postaral se o to jejich profesor Jan Svozil. S pravidly a zásadami míčového sportu je seznamoval, škola navíc každý týden pořádala vlastní hry, kde ve středy nastupovalo několik fotbalových jedenáctek.

První schůze organizovaných nadšenců do fotbalu se uskutečnila u držovického mostu přes říčku

Hloučelu. Zvolili na ní výbor klubu a také se usnesli, že všichni dobrovolnými dary přispějí na pořízení balonu.

Vítězné tažení až na vrchol

Místo, kde do něj kopali, se postupně měnilo. Vojenská louka, oplocené hřiště (už s pevnými bránami) u sladovny, velký dvůr jezdeckých kasáren. Nakonec se jim v prostoru za Kollárovou ulicí podařilo zbudovat na svou dobu moderní stadion, na jehož půdě dosáhli svých největších úspěchů v amatérském fotbalu.

Nejzářivější dekáda v historii SK Prostějov od-

startovala rokem 1920. To tým vybojoval premiérový mistrovský titul Hanácké župy fotbalové. Na stejné úrovni kraloval nepřetržitě mezi lety 1925 a 1931, což ho opravňovalo účastnit se Celostátního amatérského mistrovství. I tady se Prostějovanům dařilo, pětkrát si vysloužili titul mistrů Moravy a roku 1928 se dokonce stali amatérskými šampiony celého Československa.

Konkurence pro giganty z metropole

Na začátku třicátých let minulého století klubu vypršel nájem pozemku v Kollárově ulici. Proto přesídlil do Sportovní ulice a zanedlouho vstoupil mezi profesionály. K tomu získal významného mecenáše, továrníka Řezáče, a svou snahu a píli korunoval postupem do první ligy. V letech 1935–1937 v ní svými výkony trápil i největší favority Spartu a Slavii, v tabulce končil hned za nimi. Velkou sílu mu dodávali dva českoslovenští reprezentanti Evžen Veselý a Alois „Lolek“ Cetkovský.

Prostějov nepoložil ani odchod sponzora a sestup. Na elitní fotbalovou scénu se vrátil a v sezoně 1941/1942 zde zaznamenal své vůbec nejlepší umístění. Vysloužil si druhou příčku, lépe dopadla jen pražská Slavia.

Férový tvrdák i „moravský Bican“

K výborným výsledkům pomáhali uznávaní hrá-

Nejstarší dochovaná fotografie prostějovských fotbalistů. Tým v roce 1908 pózuje na hřišti u Vitany.

Foto: Repro z výstavy Fotbal to je hra – 115 let SK Prostějov

či. „V prostějovské obraně hrál Omachlík, tvrdý jako kámen, ale vždy fér,“ vzpomněl si ve druhé polovině dvacátého století při exhibičním utkání v Němčicích nad Hanou legendární Josef Bican.

Také Prostějov měl svého „moravského Bicana“. Říkalo se tak útočníkovi Janu Melkovi. „Kdyby nebyl Josef Bican, hrál by za československou reprezentaci. Byl vynikajícím technikem i střelcem, jeho nezadržitelné pokutové kopy do pravého horního rohu branky

gólmana byly věhlasné,“ přiblížil nestor prostějovské sportovní žurnalistiky Vlastimil Kadlec.

Viktor, Brückner a teď 1. SK

V dalších historických érách zanechali ve fotbalovém Prostějově stopu například Ivo Viktor, pozdější brankář mistrů Evropy z roku 1976, nebo trenérský mág Karel Brückner. Na začátku nového tisíciletí zažili v okresním městě nejprve těžké chvíle, od roku 2011 je však pod značkou 1. SK Prostějov

vystřídal vzestup. Aktuálně se Prostějovští pohybují ve druhé lize a jsou po olomoucké Sigmě druhým nejvyšše postaveným mužstvem na Hané.

Kompletní osudy prostějovského fotbalu během 115 let jeho historie líčí výstava v Muzeu a galerii v Prostějově s názvem Fotbal to je hra – 115 let SK Prostějov. Při její návštěvě – kdykoliv během otevírací doby muzea do 28. srpna – si zájemci mohou vyzkoušet i stolní či klasický fotbal na malých brankách.

Finále s čistým štítem

Ve finále amatérského mistrovství republiky v listopadu 1928 porazil SK Prostějov tým SK Krocchavy 2:0. Během obou poločasů padlo po jedné brance, pokračoval skóroval Nenál. Prostějov nastoupil v této sestavě: Šrám – Kácal, Šmudla – Lánský, Kočíř, Lolek (neboli Alois Cetkovský) – Müller, Nenál, Jirka, Veselý, Zatloukal. Duel hraný v Kladně sledovalo pět tisíc diváků, přicestovali i fandové přímo z Prostějova. (kom)

Oprava školy pošle děti do lavic ve zbrojnici

Příští rok to bude padesát let, co Němčice nad Hanou na Prostějovsku získaly statut města. Hrdí na svou obec ale mohli být místní obyvatelé už předtím. Novou generaci vychovává základní škola s více než čtyřmi stovkami žáků. Právě školu letos čeká nákladná rekonstrukce za více než sto milionů korun.

PETRA PÁŠOVÁ

NĚMČICE NAD HANOU

Mají okolo dvou tisíc obyvatel a pro čtrnáct okolních obcí jsou Němčice nad Hanou úřadem s výkonem státní správy. Ovšem spádovou oblastí jsou nejen kvůli různým povolením a potvrzením. Desítky dětí se tam každé ráno vydávají do základní školy. Letos ale mají prázdniny o několik týdnů delší. Budovu školy bylo potřeba vyklidit kvůli plánované roční rekonstrukci, a tak si třeba devátáci přišli pro vysvědčení už v polovině června. „Škola má přes devadesát let, a přestože se postupně vždy něco opravilo, její stav už je dlouhodobě nevyhovující. Zastaralá elektroinstalace, vytápění, podlahy, nedostatek odborných učeben. Chceme dát dětem kvalitní základy pro další studium, proto jsme se do projektu pustili,“ vysvětlil starosta Němčic nad Hanou Jan Vrána.

Největší investice za dlouhou dobu

Město Němčice nad Hanou nechalo zpracovat projekt na rekonstrukci vnitřních prostor školy včetně modernizace odborných učeben a v roce 2016 požádalo

o dotaci. Loni v listopadu se dozvěděli, že projekt byl vybrán pro financování z evropských peněz. Náklady na rekonstrukci se pohybují přes sto milionů korun. „Za posledních několik let je to naše největší akce. Dělali jsme řadu projektů za desítky milionů, ať je to kanalizace s čistírnou odpadních vod za šedesát milionů, sportovní hala za čtyřicet osm a další věci, ale tak velkou investici jsme ještě nikdy nerealizovali,“ vzpomněl starosta. První etapa rekonstrukce základní školy odstartovala již v roce 2005 po bleskové povodni. V dalších letech probíhaly další etapy rekonstrukcí školy. „Poslední investiční akcí v areálu bylo vybudování venkovního víceúčelového sportoviště s umělou trávou, které jsme otevřeli začátkem června. Je to první venkovní hřiště s umělým povrchem pro řadu sportů,“ dodal Vrána. Hřiště mohou využívat děti i amatérští sportovci z okolí.

Provizorní výuka ve zbrojnici

V současné době má škola celkem sedmáct kmenových tříd rozdělených do prvního a druhého stupně. Vybraná firma by

Návštěvníci města si mohou odpočinout na náměstí, kde najdou i architektonickou zajímavost v podobě věže kostela stojící mimo hlavní loď chrámu.

Foto: Petra Pášová/HN

se do rekonstrukce budovy měla pustit hned po ukončení výběrového řízení. První etapu chce mít hotovou do čtyř měsíců. „Chceme, aby se do části zrekonstruované budovy vrátil první stupeň. Technicky to možné je, stavba bude oddělena od již zrekonstruovaných prostor. Po dobu nezbytně nutnou se děti budou učit v místní základní umělecké škole, hasičské zbrojnici a v dalších prostorách na území města,“ vysvětlil starosta. Výuka druhého stupně bude probíhat v nedalekých Dobromilicích. „Jde o asi dvě stě žáků. Dohodli jsme se s Dobromilicemi, kde mají

nevyužívanou, ale udržovanou základní školu, že tam děti rok budeme autobusem vozit. Školu jsme si pronajali,“ představil starosta nutný scénář.

Oprava chodníků, tribuny i plány do budoucna

I přes velkou investiční akci, jakou rekonstrukce školy je, mají ve městě pro letošek naplánovanou i opravu místní komunikace, rekonstrukci šaten v tribuně na fotbalovém hřišti, chodníky i práce na drobné sakrální stavbě. V minulosti se pustili do obnovy centra města, kde vznikla kašna se sochou od akademického sochaře Radima Hankeho

ze Zlína. Ten je známý například jako autor památníku Tomáše a Jana Bati před Baťovým mrakodrapem ve Zlíně.

Němčice nad Hanou, ideální místo pro život

Podle starosty mají Němčice nad Hanou dobrou polohu, proto k nim míří mladé rodiny za novým domovem. „Nabízeli jsme stavební parcely, zájem převyšoval nabídku, a proto město připravuje nové stavební pozemky. I když v Němčicích není mnoho pracovních příležitostí, tak nezaměstnanost je nízká a to díky krátkým dojezdovým vzdálenostem k velkým

zaměstnavatelům do větších měst. Nedávno jsme uvedli do provozu ordinaci druhého praktického lékaře a zvýšili tím kvalitu poskytované lékařské péče,“ poznamenal. Návštěvníci města si mohou odpočinout na náměstí, kde najdou i architektonickou zajímavost v podobě věže kostela stojící mimo hlavní loď chrámu, nebo u remízku s Masarykovou lípou. „Vede k němu naučná stezka. Vyrožené turistická lákadla nemáme, ale nabízíme bohatou sportovní a kulturní činnost, například přehlídku amatérských divadel, svátek hudby a další,“ řekl Jan Vrána.

HN HANÁCKÉ NOVINY

HLEDÁTE PRÁCI?

**HANÁCKÉ NOVINY
PŘIJMU KOLEGU
PRO NÁBOR INZERCE**

*Zájemce prosíme o zaslání
stručného profesního
životopisu s kontakty
na e-mail bastan@agriprint.cz*

www.hanackenoviny.cz

@hanackenoviny

V Dobromilicích pochovali domnělého vraha s modrou krví

DOBROMILICE

Slouží nejen k církevním obřadům, ale také jako místo posledního odpočinku šlechticů z několika rodů. V kostele Všech svatých v Dobromilicích na Prostějovsku pohřbili mimo jiné místního Modrovouse. Tak se v lidové pověsti začalo říkat Matyáši Žalkovskému, kterého obvinili z vraždy dvou svých manželek.

Že zde leží příslušníci rodu Žalkovských ze Žalkovic, připomínají v dobromilicím farním kostele náhrobní kameny v sakristii. Jeden z nich patří Matyáši Žalkovskému. Původně se jmenoval Matyáš Tišnovský a nenarodil se nikoli mezi urozenými, ale mezi sedláky.

Jako mladík pomáhal moravskému zemskému hejtmánu Václavovi z Ludanic. Ten se za něj přimluvil u císaře Ferdinanda I. a Matyáš se na začátku druhé poloviny 16. století stal vladykou s přídomkem Žalkovský ze Žalkovic.

Během svého života se celkem třikrát oženil. Jeho první a druhá manželka však

Kostel Všech svatých v Dobromilicích.

Foto: cs.wikipedia.org

krátce po svatbě záhadně zemřely. Obvinění z jejich skonu nečelil tehdy nikdo jiný než jejich choť. Neexistuje sice zpráva o tom, že by ho někdo usvědčil, zato se v Dobromilicích a okolí

začala vykládat pověst o násilníku Modrovousovi.

Tím měl být právě Matyáš Žalkovský. Jeho třetí žena Bohunka mu ovšem za obět nepadla. Když si jí bral, pohled z očí do očí jej přý

proměnil v kámen. Údajně dokonce v ten, pod nímž leží jeho ostatky. Mimochodem, vedle nich spočinula Matyášova první manželka Marta, kterou měl podle vyprávění zabít. (kom)

Obce Némčicka mají i společná školení pro účetní

Celkem sedmnáct obcí zahrnuje Mikroregion Némčicko. Jméno dostal po největší obci regionu Némčicích nad Hanou.

PETRA PÁŠOVÁ

NĚMČICKO

Sdružení je mikroregionem průměrné velikosti. Rozprostírá se přibližně na 85 kilometrech čtverečních a s více jak devíti tisíci obyvateli se řadí zhruba do středu mezi mikroregiony Olomouckého kraje. „Mikroregion vznikl nejen kvůli geografické blízkosti obcí, jejich spojení kulturními a historickými tradicemi, ale také společnými problémy. Právě možnost jejich operativnějšího a schůdnějšího řešení a efektivnějšího čerpání financí ze státního rozpočtu a z fondů Evropské unie byl hlavním impulsem k založení,“ sdělil Jan Vrána, starosta Némčic nad Hanou, které stály u zrodu uskupení.

Ač byly Némčice původně hlavní obcí mikroregionu, po pár letech se předsednictví začalo měnit. „Po-

stupně se střídá po jednotlivých obcích. Jsme docela velký region a myslím, že jsme parta velmi dobrých starostů. Scházíme se pravidelně, předáváme si navzájem plno podnětů, zkušeností, máme se od koho učit a když je problém, je i na koho se obrátit,“ pokračoval Jan Vrána. Nechybí ani společná školení, například pro účetní ze všech obcí mikroregionu. „Kromě toho jsme zapojeni i v místní akční skupině,“ poznamenal.

Soutěží i starostové

Mezi stěžejní akce, které se každoročně v některé z obcí konají, patří zábavné odpoledne Mikroregion Némčicko se baví. „Bývá vždy poslední sobota v srpnu. Je to putovní akce, letos je to na Nezamyslicích, sejde se u nich všech sedmnáct obcí. Toto setkání se nese v přátelském sportovním duchu, kdy jsou

Společnou akci Mikroregion Némčicko se baví hostily v roce 2018 Koválovice-Osíčany.

Foto: Mikroregion Némčicko

připraveny soutěžní sportovní disciplíny nejen pro soutěžící, ale i pro starosty. Je to pohodová akce urč-

ná pro širokou veřejnost,“ zamyslel se němčický starosta. Hned v září, asi o dva týdny později, se pak koná

cyklistická akce nazvaná Na bicyklech Némčickem. Z peněz mikroregionu byly pořízeny velkoprostorové

stany, gril a ohříváče, které jsou k dispozici všem členským obcím,“ doplnil Vrána.

Baví se celý mikroregion, tentokrát akci hostí Nezamyslice

Dvě desítky let pořádají na Némčicku zábavnou akci pro celý mikroregion. Každoročně se stěhuje do jiné obce, tentokrát proběhne na konci prázdnin v Nezamyslicích.

PETR KOMÁREK

PROSTĚJOVSKO

Jako nejstarší ročník akce „Mikroregion Némčicko se baví“ evidují webové stránky nemcicko.cz ten z roku 2000. Tehdy ji hostila největší z obcí Némčice nad Hanou. Společné setkání lidí z jihu a jihozápadu Hané ale poprvé proběhlo už rok předtím.

Předloni se organizace hudebních vystoupení či zajištění bohatého doprovodného programu a občerstvení ujali v Pivíně. Vesnice s více než 700 obyvateli k tomu využila areál svého fotbalového hřiště. Vše začalo odpoledním slavnostním průvodem od obecního úřadu, o poho-

dovou muziku se postaraly rocková Bon Jovi Revival a Funny band s českými i světovými hity.

Zahraje i revivalová ABBA

Kromě toho mezi sebou týmy z jednotlivých obcí soutěžily v různých dovednostních a sportovních disciplínách. Na nejlepší čekaly blyštivé zlaté poháry.

V roce 2018 se pokračování humorného a nápaditého meziobecního pásma zhostily Koválovice-Osíčany. Nyní pomyslnou štafetu převzou Nezamyslice. Mikroregion Némčicko se na jejich kynologickém hřišti bude bavit v sobotu 31. srpna. Akci opět odstartuje průvod, návštěvníci si budou moct po-

slechnout revivalovou obdobu skupiny ABBA a na večer je potěší rockové seskupení Black Rose.

S koncem léta přijdou toulky na kole

V polovině září si zase na Némčicku zajezdí na kole. Zájemci se projedou po zajímavých místech mikroregionu. Je přitom jedno, kde přesně bydlí. Startovat mohou z Doloplaz stejně jako z Hrušky, Dřevnovic, Tištína, Tvorovic či Vrchoslavic. Jako výchozí bod totiž platí každá ze sedmnácti členských obcí dobrovolného svazku.

Vyjíždka, nikoli závod, začne v sobotu 14. září v devět hodin dopoledne. Cíl budou mít všichni stejný, a to od 14 do 15 hodin areál Sokola v Mořicích. Odměnit se pak mohou třeba při občerstvení za doprovodu tónů rockové hudby. „Na trase mikroregionem budou cyklisté sbírat

Akce Mikroregion Némčicko se baví v Koválovicích-Osíčanech. Členka týmu z obce Želeč při házení šipek. Foto: archiv Mikroregionu Némčicko

razítka. V každé obci je budou udělovat na jednom konkrétním místě, všechna jsou

vedená na plakátu. Právě na nich si také může každý v den akce před startem vy-

zvednout mapu trasy,“ informují organizátoři akce Na bicyklech Némčickem.

NABÍDKA PŘEDPLATNÉHO

Objednejte si předplatné Hanáckých novin

Vážení čtenáři, dovolujeme si vám nabídnout předplatné Hanáckých novin, měsíčníku pro hanácký region.

Cena ročního předplatného: 10 čísel (2 dvojčísla)/250 Kč

Důchodci a studenti mají slevu 100 Kč

Děkujeme za vaši přízeň.

Petr Baštan
jednatel Agriprint s.r.o.

JAK OBJEDNAT?

- 1. na internetu:** www.agriprint.cz
- 2. e-mailem:** distribuce@agriprint.cz
- 3. telefonicky:** 774 774 280
- 4. písemně:** na adrese redakce s uvedením adresy plátce, adresy doručování (pokud je jiná než plátce)

ZPŮSOB ÚHRADY:

Bankovním převodem:

Fio banka, a.s. na účet č.: 2301451648/2010.

V případě potřeby daňového dokladu volejte na číslo 774 774 280 nebo pište na e-mail: distribuce@agriprint.cz nejpozději do 15 dnů od provedení platby předplatného.

Smarthotel myslí na páry i vyznavače coworkingu

Vybrat si cíl výletu, a pak hledat ubytování? Olomoucký smarthotel Nezvalova Archa tenhle postup otočil. Hosté míří nejprve za samoobslužným hotelem nejsou výjimkou. K bydlení tady stačí chytrý telefon, k užívání společné kuchyně se zásobami platební karta.

ONDŘEJ ZUNTYCH

OLOMOUC

Myšlenka, že by si lidé ubytování v hotelu měli se vším poradit sami, stála už na začátku. „Veškeré technologie v našem hotelu jsou přizpůsobené tak, aby byly přímočaře obsluhovatelny uživatelem,“ říká ve zkratce duchovní otec projektu a majitel Nezvalovy Archy Marek Novotný.

Kdo si rezervuje pokoj, dostane do mobilní aplikace elektronický klíč. Dveře lze nicméně otevřít i na dálku, případně si nechat poslat kód v SMS či využít služeb recepčního, který je zde pro všechny případy neustále přítomen. „Náš koncept oslovuje napříč věkem. Kdo je aktivní, ať je mu 90 nebo 14 let, obvykle ho tento hotel zaujme,“ vyvrací Novotný, že by samoobslužnost třídila hosty. Ostatně v Nezvalově ulici se většinou ubytovávají obvyklí návštěvníci Olomouce, jako jsou obchodní zástupci, firmy, turisté. Něco více přes polovinu je jich z České republiky.

Ubytování pro páry, stejně jako Noe

Novotný už 26 let vede v Olomouci realitní kancelář Dachí, která se dnes může pochlubit nejširší nabídkou ve městě a okolí. Ročně prostředkuje asi stovku bytů k pronájmu studentům, což ředitele společnosti vedlo k nápadu investovat i v hote-

liérství. Jelikož často hledají bydlení mladé páry, které po prvních letech na univerzitě zkoušejí žít spolu, byla prvotní myšlenka nabídnout jim v Olomouci luxusní vysokoškolské koleje s pokoji pro dva. Postupem se změnila na hotelové bydlení.

Zadání dostal olomoucký architekt David Helcel. „Vzpomněl si na Noemovu archu, na nalodění párů. I při pohledu z ulice na tvar budovy je vidět vydutí ve druhém a třetím nadzemním podlaží. Efekt je ještě zdůrazněn prohnutou atikou od krajů směrem do středu asi o 160 centimetrů. Tím vzniká pomyslný tvar lodí. K té patří kormidlo, které u nás představuje mírně vyosené schodiště,“ přibližuje Marek Novotný. Část schodiště nechávají autoři zřeznout, aby zdůraznili spojení s vodou. Podobných detailů můžou hosté na „arše“ během ubytování objevovat nespočet. Překvapí je třeba barevné hlavy šroubů rozestě po fasádě odkazující na navigaci podle hvězd nebo nenápadné nápisy skryté v kabině výtahu.

Zejména při návratu za tmy zaujme socha upevněná na plášti budovy. „Rád s nadsázkou říkám, že jde o třetí český orloj. Objekt je podsvícen a každý den má svoji barvu. Dává vyniknout harmonickému tvaru budovy v kontrastu s paneláky kolem dokola,“ zmiňuje investor. Autorem sochy je vizuální umělec Jiří David.

Prostor, který mohou hosté smarthotelu Nezvalova Archa využívat jako obývací.

Foto: Nezvalova Archa

Kromě něj, architektka a investora se na interiéru podílelo několik dalších lidí. Svůj rukopis zde zanechali také designéři Adam Nerušil, Lucie Malárová, Pavel Vrzala a Andrea Tejerlová a mladý olomoucký atelier Mimokolektiv. „Byla to dvouletá práce a dnes za na výsledek jezdí dívat poučená veřejnost z oblasti architektury nebo projektantů. Přijeli i architekti ze zahraničí, například z Maďarska, Rakouska, Lichtenštejnska. Stavba ale vzbuzuje i zájem v umělecké oblasti, protože objekt, na kterém se mohl svobodně podílet autor s architektem a měl volnou ruku, to je mimořádné u nás i v Evropě,“ přibližuje Marek Novotný.

Patra z kontejnerů

Nezvalovu Archu si vybírají také lidé zabývající se

coworkingem. „Samoobslužnost je pro část společnosti tématem. Skupina z Ostravy přijela jen z toho důvodu, takový hotel je v České republice mimořádná a ojedinělá věc. Můžete si vzít cokoli z lednice a zaplatit na terminálu, návod má šest kroků,“ vyzdvihuje Novotný. Po 15 měsících provozu zatím nezaznamenal hotel ztráty, tedy že by někdo zásob ze společné kuchyně zneužíval.

Základem druhého a třetího nadzemního podlaží jsou kontejnery. Prefabrikaci chtěli autoři zrychlit postup a okolí při stavbě zatěžovat co nejméně. Vše včetně rozvodů, elektřiny a odpadů bylo možné připravit v továrně a na místě jen seskládat a dokončit fasádu, střechu, vnitřní úpravy.

Z autorů podoby vnitřních prostor je nejvíce patrný rukopis Jiřího Davida, který zde má na devadesát realizací od váz přes malby na posuvných zástěnách až po básně zapsané na polystyrenových koulích ukrytých pod průhlednou podlahou, skrze kterou je vidět potrubí.

Prohlídky s výkladem

Nezvalova Archa je běžně přístupná jen ubytovaným, lze ovšem za šedesát korun navštívit komentovanou prohlídku. Příležitost zatím využily asi dva tisíce lidí. „Hosté mají komfort využívat všechny prostory v samoobslužnosti. Když chtějí, tak si navaří, pozvou si přátel ke společnému oběvu k pomyslnému ohništi nebo mohou pro pracovní jednání využít sdílenou kancelář

s projektorem, kopírkou, počítačem i tiskárnou,“ dodává Marek Novotný.

Dvanáct pokojů je ve smarthotelu vyčleněných na dlouhodobé pronájmy, to znamená na měsíc a déle. Měsíční taxa se pohybuje ve většině případů mezi 12 800 a 20 500 korunami. „Největší četnost klientů máme za 15 tisíc měsíčně. S tím, že součástí této ceny je úklid na pokoj, výměna ložního prádla, vysokorychlostní internet, televizní programy se 160 kanály a právo užívání 180 metrů čtverečních podpalubí, foyer. Měli jsme obavu, zda koncept samoobslužnosti nebude pro uživatele negativní, ale třeba na Booking.com máme velmi dobré hodnocení,“ shrnuje spoluautor pojetí celého hotelu.

INZERCE

Holka z IT, která vedle manažerské pozice zvládá i studium

Jaina Ilsa Martinová působí v současné době jako vedoucí oddělení Malajsie v IT firmě TESCO SW a se svým pracovním týmem se věnuje například údržbě technologií zábavního parku ve městě Kuala Lumpur. Od roku 2018 je i studentkou IT oboru na MVŠO.

► Proč jste se rozhodla ke studiu na MVŠO?

Po několika letech práce v zahraničí, kde jsem pracovala jako lodní stewardka nebo obchodní zástupce na dubajském veletrhu Arab Health Expo, jsem se vrátila do ČR s cílem dokončit vysokoškolské vzdělání. Byla jsem přijata na Fakultu aplikované informatiky na UTB ve Zlíně. Tehdy ještě neexistoval obor Systémové inženýrství a informatika na MVŠO. V roce 2018 se naskytlá příležitost přestoupit do Olomouce a té jsem se ráda chopila, hlavně kvůli orientaci studia na praktické využití probírané látky a pak také kvůli dojíždění.

► Jaké to je pro vás jako ženu studovat IT, což je stále obor, který patří z naprosté většiny mužům?

Muži mají možná častěji blíž k technickému, logickému nebo analytickému myšlení. Mezi mými známými existuje stále spousta těch, kterým informatika naprosto nic neříká. Já na druhou stranu vždycky trpěla u humanitních a sociálních věd, informatika je pro mě proto jednodušší na pochopení pro svou logiku a systematickosti. Dnes si spousta mladých lidí zvolí sice zajímavý obor, nepřemýšlí ale tolik o jeho uplatnění v praxi a na trhu práce. Bohužel si dívky dokonce můžou myslet, že pro vysokou konkurenci mezi muži na to prostě nemají. Není to ale pravda, vždyť prvním programátorem byla žena.

► Jaká je vaše pracovní náplň a jak přesně je provázaná s tím, co studujete?

Podílím se na vývoji a implementaci informačních systémů pro

Jaina Ilsa Martinová s kolegou Antonínem Sedláčkem, externím vyučujícím MVŠO. Foto: MVŠO

zákazníky z Česka i ze zahraničí. Moje práce je velmi rozmanitá, od komunikace se zákazníkem, přes vývoj a testování, až k instalaci samotných aplikací k zákazníkům. Stejně tak studium představuje náhled do různých stádií vývoje softwaru. Nabyté vědomosti z jednotlivých předmětů využívám v různých situacích v praxi, stejně tak zkušenosti z práce

slouží ke snazšímu pochopení probíraného učiva.

► Je pro vás tedy vysokoškolské studium přínosné i přesto, že už pracujete v oboru?

Člověk by se měl stále učit novým věcem a studium pomáhá rozvíjet širokou škálu mých schopností a znalostí. Mám také možnost poznat své kolegy z práce trochu

jinak, na jejich hodinách panuje velmi přátelská atmosféra a my nejsme tolik nervózní při prezentaci semestrálních projektů.

► Jak vnímáte to, že vás učí vaši kolegové z práce?

Není to vůbec jednoduché. Právě u předmětů, které učí mí kolegové, se snažím o co nejlepší výsledky. Skvělé je, že kdykoliv potřebuji dovsvětlit látku nebo pomoci se semestrálním projektem, můžu se na ně v rámci konzultací kdykoliv obrátit. Občas v práci narazíme na problém, který se týká zrovna probíraného učiva na přednáškách a cvičeních. V takovém případě mi kolegové můžou přímo demonstrovat použití teorie na příkladech z praxe.

► Nedobírají si vás kolegové, když ve škole něco nevíte?

Zatím ne, ale děším se dne, kdy se ke mně dostane nějaký drb o tom, jak špatně jsem napsala písemku, nebo něco podobného. Někteří mí kolegové studují dokonce v ročníku zároveň se mnou, proto jsou i velkou oporou při zkouškách a přípravě na jednotlivé předměty. (pr)

Každý se stará jen o sebe, snažím se to zlepšovat

Starosta Holešova Rudolf Seifert o svém vztahu k městu i změnách ve společnosti

Přestože Rudolf Seifert není rodákem z Holešova, město na pomezí Hané a Valašska mu přirostlo k srdci. Nejdříve jako místostarosta a teď podruhé za sebou jako starosta působí ve vedení radnice přes deset let. V rozhovoru kromě práce komentuje i vývoj od roku 1989.

PETRA PÁŠOVÁ

HOLEŠOV

►Po sametové revoluci jste v Holešově zakládal Občanské fórum. Měl jste tenkrát ambice jít do komunální politiky?

Na začátku osmdesátých let a pak hlavně na jejich konci, kdy jsem se pouštěl do této oblasti, nikdo z nás nepřemýšlel nad tím, že je potřeba do určité míry převzít moc, řízení měst, samosprávy a třeba i státu. V Holešově se stalo to samé, co v jiných místech nebo v Praze. Lidé, kteří se nějak angažovali v osmdesátých letech, po listopadu 1989 nebyli připraveni na převzetí odpovědnosti v řízení samospráv či firem. Mnoho z nich proto v devadesátých letech odcházelo po krátkých časových intervalech z veřejných funkcí, vedení podniků a podobně. Až do roku 2000 jsem ambice v této oblasti vůbec neměl. Pak jsem se pomalu začal opět víc angažovat, ale také jsem se utvrzoval v poznání, že se musí člověk stále učit a to i v komunikaci a spolupráci.

►Bojoval jste za svobodu, byl jste i spoluorganizátorem petice Několik vět. Od revoluce letos uplyne třicet let, jak se podle vás naše společnost proměnila?

Před rokem 1989 jsme žili v do jisté míry v uměle vytvořeném světě příkazů a zákazů. Nařízení nešla příliš překračovat, jinak následoval postih. Brali jsme to jako normální součást života a nemyslím, že bychom z toho byli nešťastní až tak, že bychom chtěli emigrovat. Navíc, když je člověk mladý, vnímá věci úplně jinak. Všichni se měli zhruba stejně, byť někteří

samozejmě o mnoho lépe. Po roce 1989 se ale společnost totálně změnila, lidé začali toužit po západním způsobu života. Začalo se hodně řešit hmotné zabezpečení a snaha o vyrovnání se se „Západem“. Teď se dostáváme do další etapy, kdy nám do všeho zasahuje globalizace a taky materiální stránka života. A už občas ztrácíme soudnost. Velký problém vidím v dopravě a životní úrovni. Tím se mění základní systémy chování společnosti, nakupujeme na internetu, a pak se divíme, že se zavírají lokální obchody a máme plné kontejnery krabic a obalů – ale nejen kontejnery, i řeky, moře a krajinu. Dostáváme se do post-postmoderní doby, která s sebou nese i zhoršené mezilidské vztahy. Dnes se stará každý jen sám o sebe.

►Co se pro vás změnilo s přechodem z funkce místostarosty na starostu?

Dost velký rozdíl je především v tom, že místostarosta má většinou určenou oblast, o které se musí starat a za ty odpovídá. Starosta má pod kontrolou všechno. Je to trochu odlišná pozice, která by měla město i stmelovat. Jeden z mých úkolů, na který kladu důraz, je to, abychom pozitivně komunikovali nejen s pracovníky na úřadu a s ostatními samosprávami a úřady, ale taky v městských organizacích nebo osadních výborech a okolních obcích. Myslím si, že v této oblasti jsme udělali hodně pozitivních věcí a daří se nám i nadále zlepšovat mezilidské vztahy ve městě a regionu. V minulých letech to totiž ne vždy fungovalo. Jinak práce ve vedení radnice je náročná, hlavně časově.

Pracujete sedm dní v týdnu, dvacet čtyři hodin. Ale když už se do toho pustíte, chtít nechtít to musíte akceptovat a samozřejmě to nejde dělat bez toho, že vás ta práce baví a cítíte, že má smysl.

►Co vám práce v komunální politice za ta léta vzala?

Co se zálib týče, je to výtvarné umění, cyklistika, cestování a turistika a příroda nebo lyžování. Ubrala mi tedy volný čas a především hlavně čas pro rodinu. Na druhou stranu mě to určitě obohatilo v poznání lidí, města, historie Holešova. Dovolím si říct, že je to pozitivní zkušenost pro každého člověka, ale hodně náročná a především skutečně i draho zaplacená.

►Vystudoval jste PR a žurnalistiku. Jak vám to pomáhá při práci starosty? Je vhléd z druhé strany pro politika plusem?

Rozhodně. Člověk je schopný napsat článek, uspořádat si myšlenky tak, aby měly nějaký smysl, aby to k něčemu bylo. Žurnalistika je oborem, kdy člověk musí být schopen komunikovat se sportovcem, umělcem nebo podnikatelem a samozřejmě i politikem. Pracoval jsem v několika novinách, byla to dobrá škola.

►Nechybí vám tohle období?

Jako škola života to bylo perfektní. Poznal jsem v Holešově, celém regionu a okrese snad všechny spolky i osobnosti. Vrací se mi to možná teď tím, že jsem s těmi lidmi schopný komunikovat. Ovšem každá životní etapa má vždy nějaký začátek a konec a neuvážoval jsem už, že bych se opět pustil do zpravodajské novinářiny, která je nejzásadnější částí řemesla. Bylo to podnětné období, ale jde o etapu, která už asi skončila.

►Nejste rodilý Holešovčan, nicméně žijete tu od roku 1983. Jak se vyvinul váš vztah k městu?

Narodil jsem se v Brně, ale vyrůstal jsem ve Slavkově

Rudolf Seifert (*1960)

Vyučený zámečník, vystudovaný novinář. Spoluorganizoval petici Několik vět, pomáhal zakládat Občanské fórum a později ODS v Holešově. Nejprve byl ve městě místostarostou, nyní druhé volební období působí jako starosta za Koalici pro Holešov (je členem TOP09).

u Brna. V porovnání s Holešovem je to městečko asi poloviční, je tam ovšem obrovská tradice, patriotismus ve vztahu k Napoleonovi a městu samému. Příkladná a úžasná. Lidé si tam velmi váží své historie, svého zámku, prostředí a oblasti, ve které žijí. To člověk do sebe snadno nasaje. Když jsem se pak dostal do Holešova, cítil jsem, že je to tady podobné. Holešov má obrovskou a úžasnou historii, nádherný zámek, který se podařilo zastupitelstvu v různých obdobích opravit. Teď je velkým úkolem úroveň zdejší kultury udržet. Máme barokní muziku, zámek, židov-

ské a křesťanské památky a další věci. Se Slavkovem nás ale mimo jiné pojí i to, že je u nás velké pohřebiště moravských vojáků, kolem tisícovky, kteří bojovali v bitvě u Slavkova 1805. Ale abych odpověděl na otázku: Holešov je můj domov, moje město.

►Jsou holešovští patrioti?

Jsou. Někteří skutečně velkými a pozitivními. Je tady ale i celkem obroušená či úsměvná rivalita mezi Holešovem a Bystřicí pod Hostýnem, ve sportu se Holešov špičkoval s Všetulemi, které jsou dnes už součástí města. Jsou tady a žijí zde

lidé, kteří si města umějí vážit a mají ho rádi. Máme je, díky bohu, v orgánech města, v komisi památkové péče a letopisectví, ve farnosti a spolcích.

►Jsme v polovině roku, co po investiční stránce Holešov letos ještě čeká?

Rok 2019 bereme jako trochu „odpočinkový“. V minulých dvou letech jsme vybudovali autobusové nádraží, další kruhovou křižovatku, stadion Míru, udělali jsme nové silnice, chodníky a opravoval se zámek. Letos jsme si řekli, že se začneme připravovat na větší akce, které nás čekají v dalším období. Neznámá to ale, že se nic nedělá. Opravujeme mateřskou školu Sluníčko, spouštíme opravu náměstí sv. Anny a masných krámků, což je větší investice, pracuje se na dokončení stadionu Míru, aby byl už konečně funkční pro všechny oblasti sportu, vytvoření nových hřišť a podobně. Město má i mnoho jiných neinvestičních problémů, které se musejí řešit.

►Který z nich vás zaměstnává nejvíce?

Jednoznačně absence dálnice D49. V minulosti byla několikrát slibována, ale proti stavbě se několikrát postavili aktivisté bojující za chráněné živočichy. Teď sice soud její budování povolil, jenže máme takový pocit, že stát ani Zlínský kraj už nemají zájem tuto akci včlenit mezi své jednoznačné priority. Ve městě bojujeme i s nedostatkem parkovacích míst, nedostatkem míst a lokalit pro bydlení, s již uvedenou dopravou, ale i s ochranou zeleně a odpadovým hospodářstvím – stále se zvyšuje množství ukládaného odpadu. Musíme budovat cyklostezky, zajistit potřebné služby v okrajových částech města a tak dále. Ale to není problém jen Holešova, trápí to řadu dalších měst a celou naši zemi. Holešov má ještě jednu perličku a velký závazek, a tou je zámek, jeho ochrana a využití.

Holešov se může pochlubit zámek, který se podařilo tamnímu zastupitelstvu v různých obdobích opravit. Turistickým lákadlem je i barokní muzika nebo židovské a křesťanské památky.
Foto: Petra Pášová/Hanácké noviny

Na náměstí Dr. E. Beneše mohou návštěvníci najít hned několik památných domů.
Foto: Petra Pášová/Hanácké noviny

Opravili sousoší poničené traktorem s kolotočem

Hned dvojitou slávu nachystali na druhou polovinu června v Dubu nad Moravou na Olomoucku. V jeden den představili nově opravené sousoší sv. Jana Nepomuckého v centru obce a taky čerstvě dokončenou rekonstrukci víceúčelové budovy obecního řadu.

PETRA PÁŠOVÁ

DUB NAD MORAVOU

Sousoší se dostalo obnovy po dvaceti letech. Práci se ujal akademický sochař a restaurátor René Tikal. „Poslední rekonstrukce nebyla takto důkladná, navíc jsme měli možnost čerpat dotaci. Říkali jsme si, že by byla škoda památku dobře neopravit,“ uvedl starosta obce Ivo Čečman.

V historii památky v centru městyse sehrál před zhruba šedesáti lety zásadní roli traktor převážející kolotoče. „Dub nad Moravou je známý tím, že se tady v září koná velká pouť Na Andílka, takže se událost odehrála zřejmě v souvislosti s ní. Traktor

tehdy táhnul kolotoč s maringotkou a najel do sousoší, kompletně pobořil celou balustrádu. Máme i fotografickou dokumentaci a to byl i důvod, který pak zavdal příčinu dalšího špatného stavu památky,“ popsal starosta. Celková cena opravy přišla na 1,5 milionu korun, z toho 700 tisíc obec získala na dotacích, zbytek platila ze svého rozpočtu.

Budova úřadu měla několik funkcí

Druhá část slávy, která se odehrála ve čtvrtek 20. června odpoledne, se týkala víceúčelové budovy obecního úřadu. Postavená byla v osmdesátých letech minulého století a původně měla

sloužit jako hasičská zbrojnice a sklady civilní obrany. Později se tam přesunuly služby, pohostinství a prodejna potravin. „Zásadní milník nastal v roce 1989, kdy po revoluci přišel tehdejší místní národní výbor o střechu nad hlavou. Dům, kde sídlil, se totiž v restituci vracel původním majitelům. Tím pádem se využilo zázemí pro hasiče, které měli pro svatby a své kulturní akce,“ popsal dubský starosta s tím, že později, v roce 2011 se přistavovalo celé třetí patro a výtahová šachta. Aktuální rekonstrukce je velkorysejší, stavebníci sáhli i do těla středního traktu budovy. „Je to úplně čerstvé, ještě v červnu jsme odstraňovali nedodělky. Místní reagují dobře,“ přidal Čečman.

Na úřad snadno, labyrint je pryč

Podle autora návrhu Jana Pospíšila z olomouckého architektonického studia PAB byl původní dům složitý, zahrnoval všechny možné tvary. „My jsme jej chtěli

Obnova památky poničené někdy před šedesáti lety stála 1,5 milionu, polovinu uhradil městyse.

Foto: Petra Pášová/Hanácké noviny

sjednotit, a i proto jsme nakonec volili výslednou podobu do bílé barvy. Chtěli jsme udělat klidnou, jednoduchou kompozici třech základních hmot, která má podle nás vyvážené tvary,“ řekl architekt. Interiér je přizpůsobený

návštěvníkovi, který jde na úřad. „Předtím to byl labyrint, kdy se člověk musel vyhnout vozíčkářské rampě, projít několika dveřmi, udělat několik zatáček a otoček,“ zmínil. Práce to však pro něj byla zajímavá. „Děláme různě

zakázky a to i pro obce. Spolupráce se zástupcem obce v Dubu bezvadně fungovala, měl jsem z toho radost,“ dodal Pospíšil.

Rekonstrukce budovy přišla pokladnu městyse na dvanáct milionů korun.

Bohatá Haná: má své Benátky, Athény i Versailles

Přezdívkami po známých místech světa jsou označována některá města na Hané. Litovli se pro rozvětvenou řeku Moravu říká hanácké Benátky, Prostějov zase díky někdejší početné a vzdělané židovské komunitě získal označení hanácký Jeruzalém.

Připravil Petr Komárek

Olomouc – hanácký Oxford

Proč se Olomouc v nadsázce přirovnává ke slavnému univerzitnímu městu v Anglii, je celkem jasné. Sama se může pochlubit vyhlášenou univerzitou, druhou nejstarší v České republice a nejstarší na území Moravy. Univerzitu Palackého, respektive jejího prvního přímého předchůdce, založili v prosinci roku 1573. Skládá se z osmi fakult – Cyrilometodějské teologické, lékařské, filozofické, přírodovědecké, pedagogické, právnické (na snímku), fakulty tělesné kultury a fakulty zdravotnických věd. Nacházejí se na různých místech Olomouce v moderních i historických budovách. Do krajského města díky univerzitě ročně proudí zástupy studentů, což obohacuje kulturní život a také celkovou atmosféru ve městě.

Foto: pf.upol.cz

Prostějov – hanácký Jeruzalém

Prostějov se v minulosti stal centrem vzdělanosti. Zásahu na tom měla početná komunita Židů. Město původně tvořila také dvě židovská ghetta, zachovaly se ale jen fragmenty. Každopádně stojí za zhlédnutí, například blok domů v Úprkové ulici zvaný „Špalíček“ (na snímku). Kousek od něj stojí dvě bývalé synagogy, dnes slouží pro náboženské obřady jiným církvím. Židé mající smysl pro vědu a pokrok dali Prostějovu přezdívku Hanácký Jeruzalém. Ve městě se narodili světově uznávaný filozof Edmund Husserl, hudební skladatel Ignaz Brüll nebo také továrník a podnikatel věnující se suknu a střížnému zboží Feith Ehrenstamm. V roce 2017 zde vznikl spolek Hanácký Jeruzalém. Dal si za cíl pečovat o židovské kulturní dědictví a rozvíjet jeho odkaz i budoucnost.

Foto: Petr Komárek/Hanácké noviny

Kroměříž – hanácké Athény

Pokud by někdo chtěl „nosit sovy do Athén“, nemusí putovat až do Řecka. „Hanácké Athény“ se totiž říká Kroměříž. Město uchvátí svými památkami, z nichž se některé nacházejí dokonce i na seznamu UNESCO. Jedná se o monumentální Arcibiskupský zámek, Podzámeckou zahradu v přírodně krajinářské úpravě anglického typu a raně barokní libosad Květnou zahradu. Vedle toho hostí Kroměříž celou řadu kulturních akcí spojených s hudbou, poznáváním, květinami a mnoha dalšími věcmi. Nechybí ani centra vzdělávání, ve městě sídlí mimo jiné Arcibiskupské gymnázium (na snímku rozlehlá budova uprostřed), Evropský polytechnický institut či Ústav analýzy a chemie potravin Fakulty technologické Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně.

Foto: Arcidiecéze olomoucká

Litovel – hanácké Benátky

Litovel založil král Přemysl Otakar II. kolem poloviny 13. století v krajině protkané rameny řeky Moravy. Ta místním sloužila jako přirozená ochrana před nepřáteli či jako zdroj obživy – rybolov. Podle historických pramenů městem dříve protékalo devět říčních ramen, v současné době jich je možné napočítat šest. Litovli dala přílehlavý název „Hanácké Benátky“. Jedno z ramen, Nečiz, protéká přímo pod téměř 70 metrů vysokou věží radnice (na snímku) a hlavním čtvercovým náměstím. Přes jinou, Hlavní nebo také Svatojánskou Moravu, zase vede třetí nejstarší funkční kamenný most v Česku. Jmenuje se Svatojánský a první zmínka o něm pochází z roku 1592.

Foto: Petr Komárek/Hanácké noviny

Přerov – hanácký Detroit

Jediné z měst na Hané, jehož přezdívka vyznívá nelichotivě, je Přerov. Na „Hanácký Detroit“ ho lidé překřtili kvůli vysoké kriminalitě. Podle statistiky z roku 2016 připadal ve městě jeden útok na 488 obyvatel. Přerov patří mezi riziková místa i kvůli početné romské komunitě. Počet deliktů se ale postupně snižuje. Na magistrátu pracuje manažer prevence kriminality, v ulicích se pohybují asistenti. Město charakteristické symbolem zuba nebo siluetou zámku (na snímku) se stává přívětivějším a otevřenějším. Označení „Detroit“ tak z mapy regionu dost možná časem zmizí.

Foto: Petr Komárek/Hanácké noviny

Vyškov – hanácké Versailles

Památkově chráněné a hodnotné historické jádro přineslo Vyškovu označení „Hanácké Versailles“. Na Masarykově náměstí stojí renesanční radnice s věží (na snímku), kterou zbudovali roku 1569. Nedaleko se nachází morový sloup upomínající na půlstoletí trvající epidemii, kašna, studna, případně zbytky středověkých městských hradeb. Z církevních staveb dominuje kostel Nanebevzetí Panny Marie. Vyškov měl původně také svůj hrad. Ve druhé polovině 17. století ho přestavěli na zámek, k němu přiléhá zahrada s lodžii z roku 1673. Pamětihodností je však ve Vyškově mnohem více.

Foto: Město Vyškov

Největší vyznamenání? Když pozůstalí zjistili pravdu

IVA NAIJDONOVÁ

BRODEK U PŘEROVA

Místnosti jeho domu v Brodku u Přerova doslova přetékaají knihami. Historik, kmenolog a muzeolog František Hýbl má každý den napilno. I přesto, že nedávno oslavil osmdesátý narozeniny, tak neodpočívá. Přípravuje další publikace a získává poslední střípky informací k celoživotnímu tématu, kterým je masakr na Švédských šancích u Přerova.

O černé kapitole českých dějin - zabití karpatských Němců jen několik dní po válce - toho dnes víme tolik právě díky jeho dlouholeté práci. Postupně seskládal dostupné informace, které vyšly mimo jiné v publikacích Tragédie na Švédských šancích v červnu 1945 a Krvavá noc na Švédských šancích nedaleko Přerova 18. a 19. června 1945. V roce 2017 mu bylo propůjčeno vysoké německé vyznamenání - Kříž za zásluhy se stuhou Záslužného řádu Spolkové republiky Německo. „Nezabýval jsem se

Švédskými šancemi proto, abych se zviditelnil. Největším vyznamenáním pro mě byl zážitek ve Stuttgartu, kde jsem přednesl pravdu o události. Byli tam pozůstalí, kteří nevěděli, co se s jejich předky stalo. Přišli a pohladili mě, když to konečně zjistili," vzpomíná.

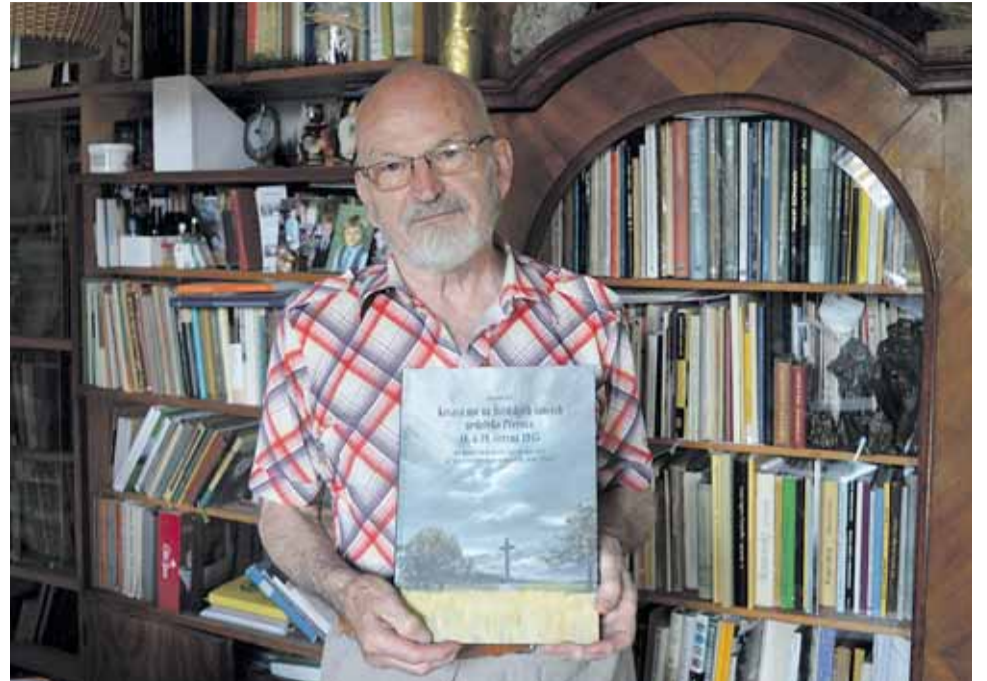
František Hýbl pochází z Citova a více než historie ho lákala fotografie a kamera. Nakonec ale zvítězil Pedagogický institut a Filozofická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci, kde i přes opakované politické komplikace dostudoval. Následně vyučoval a stal se okresním metodikem dějepisu. Po roce 1969 nesouhlasil s dobovým výkladem dějin a odešel pracovat do Vlastivědného ústavu v Přerově.

Jedinečný přehled školních tříd

Dílo Jana Amose Komenského se stalo jeho dalším zásadním tématem. Spolu pracoval s ostatními kmenology po celém světě, pro přerovské muzeum získal mnoho artefaktů do sbírek.

Vždyt' byl také šestnáct let až do roku 2008 ředitelem muzea. „V prosinci 1989 se ve sklepě zdejšího zámku nacházely vyhozené vzácné archiválie, které jsem vytřídil a zpracoval. Zachránil jsem rukopis Jiráskovy divadelní hry Viktora nebo korespondenci dětí Boženy Němcové s literárním historikem profesorem Janem Kabelíkem, či archivní pozůstalost profesora Jana Kabelíka před jeho odchodem do Francie, Anglie a Jižní Ameriky," vzpomíná Hýbl. Díky kontaktům s antikvariáty v celé Evropě také získal pro muzeum téměř sedm desítek Komenského slavných map Moravy.

Právě po roce 1992 vznikla jedna z nejznámějších zdejších expozic - školní třídy z dob Komenského, Rakouska-Uherska, z období První republiky a z komunistické éry. „Předměty se nám za totality podařilo sehnat, a když po revoluci nebyly peníze na samostatnou expozici, vymyslel jsem tyto třídy. Dodnes tam jsou a je to světový unikát," dodává.

František Hýbl se svou publikací Krvavá noc na Švédských šancích nedaleko Přerova 18. a 19. června 1945. Foto: Iva Najdonová/HN

O tom, co se stalo na Švédských šancích, se dozvěděl v šedesátých letech od své tchyně, která pocházela z nedalekých Lověšic. „Vůbec se o tom nemluvalo, až když jsem začal pracovat

v muzeu, našel jsem dopis bochořského rodáka Floriana Zapletala, adresovaný přerovskému učitelvi Josefu Dostálovi. Díky řediteli přerovského archivu Vojtěcha Cekoty jsem se pak dozvěděl o spisu Františka Vaculíka, což byl jediný obyvatel Lověšic, který na Švédských šancích střílel karpatské Němce," říká Hýbl.

Masakr, při kterém bylo zabito 267 karpatských Němců, ale i Slováků, slovenských Maďarů i jedna Ruska, se udál v noci z 18. na 19. června 1945. Civilisté, ženy, děti a starší muži, se zvláštním transportem vraceli ze Šluknovska a západních Čech domů na Slovensko. Jejich vlaku si na přerovském nádraží nedaleko Lověšic všimli příslušníci 17. pěšího pluku z Petržalky. Nemilosrdně je nechali vyvléct z vagonů a nakonec dovedli na návrší Švédské šance nad Přerovem a tam je popravili. Nejmladšímu z nich bylo šest měsíců. Muži z Lověšic na příkaz vojáků vykopali hrob. Vojákům na Švédských šancích velil poručík Karol Pazúr. Bylo mu 25 let.

Po exhumaci v roce 1947 byla těla uložena do společného hrobu v Přerově. Jednalo se o pozůstatky mužů. Osud ženských a dětských obětí byl ale neznámý. František Hýbl zjistil, že byly spáleny v olomouckém krematoriu a jejich popel byl uložen ve dvou pozinkovaných bednách v Olomouci - Neředíně. Po desítkách let tak byly rodiny pochovány spolu na přerovském hřbitově.

Při bádní ztratili patnáct kilo

František Hýbl má dodnes noční můry, během bádní zhubl patnáct kilogramů. „Doktoři mi už zakázali se Švédským šancím věnovat, ani rodina z toho není nadšená," přiznává. O události je ale podle něj potřeba mluvit - dokud se lidé ze své historie nepoučí.

Na odpočinek nemá František Hýbl čas. Za dva roky by rád vydal své memoáry v knize Vzpomínky muzejníka. „Mám tisíce nepopsaných fotografií a trnu, abych neumřel a stačil vše popsat. Na odpočinek bude čas v hrobě," uzavírá s úsměvem.

Krvavá noc na Švédských šancích

O noci z 18. na 19. června roku 1945 se desetiletí nesmělo mluvit. Dne 18. června 1945 stál na přerovském nádraží vojenský transport, v němž se vraceli bývalí příslušníci 1. československého armádního sboru z pražské vojenské přehlídky. Téhož dne kolem poledne dorazil na nádraží jiný transport, v němž bylo šest vagonů s karpatskými Němci, kteří se vraceli do svých domovů na středním Slovensku.

Zásadní úlohu zde sehrál poručík Karol Pazúr, který úmyslně nechal lidi vyvolat z vozů a začal je vyslýchat. Většinu osob nechal eskortovat do katastru obce Horní Moštěnice, kde je v noci automaticky všechny postříleli, včetně několika kojenců. Vražedníci se účastnili i sám Pazúr, který osobně postřílel některá nemluvnata. Při pozdějším soudu to zdůvodňoval slovy: „Čo som mal robiť, keď sme im postrieliť rodičov?"

Místní obyvatelé z Lověšic byli ještě před zahájením zabíjení přinuceni k vykopání hromadného hrobu. Vražedníci probíhalo velmi bestiálním způsobem, oběti byly přinuceny odevzdat peníze, vkladní knížky a zlaté šperky a svléknout se do spodního prádla a pak byly po malých skupinkách stříleny. Pazúr se přitom sadisticky vyžíval v tom, že rozděloval děti od rodičů a dával je do různých skupin, aby maximálně trpěly. Děti se dívaly, jak jim vraždí matku, a pak byly postavené tak, aby viděly na její tělo, čekaly, až na ně přijde řada. A obráceně.

Pazúr sám byl dokonce krátce po masakru vyznamenán a povýšen do hodnosti nadporučíka. Až v roce 1947 se začal připad vyšetřovat. V létě téhož roku byl doveden před soud. Jediným obžalovaným byl sám Pazúr, který byl odsouzen na 7 let a 6 měsíců vězení. Odvolal se on i prokurátor, náčez byl Pazúrovi v roce 1949 trest Nejvyšším vojenským soudem v Praze zvýšen na 20 let vězení. Poté mu byl trest snížen a v roce 1953 jej amnestoval Klement Gottwald. Po propuštění působil jako hrdina protinacistického odboje na lukrativních státních postech a obdržel řadu vyznamenání. Byl funkcionářem Svazu protifašistických bojovníků a také agentem Státní bezpečnosti. Po zbytek života žil v Banské Bystrici, kde v roce 1976 zemřel.

O masakr se v době komunistické diktatury nesmělo mluvit a širší veřejnost se o něm dozvěděla až po roce 1989. Událost si každoročně připomínají lidé pietní akcí na přerovském hřbitově a na Švédských šancích. A nejenom tomu bylo i letos. „Jsem rád, že díky vedení města Přerova byly vydány publikace na toto téma, uspořádány přednášky a výstavy, odhaleny dva hroby a na Švédských šancích vztyčen více než čtyřmetrový kovový kříž připomínající tuto tragickou událost. Nedopusťme, aby se znovu opakovaly hrůzy války i poválečné vyřizování účtů," pronesl František Hýbl. (ina)

Zemědělci dodávají bedýnky lidem z pole až domů

Saláty, kedlubny, brambory a miska jahod nebo třešní. I tak může vypadat bedýnka, kterou až do domu doručí farmář ze svého pole. Poptávka je velká, sklizeň sezonní zeleniny ale poznamenaly deště a taky přemnožení hraboši.

PETRA PÁŠOVÁ

STŘEDNÍ MORAVA

Rodina Vymětalových z Břestu na Kroměřížsku pěstuje zeleninu už přes třicet let. Zájem o jejich výpěstky je tak silný, že nestačí uspokojit všechny zákazníky. O letošním roce ale mluví jako o nejhorším za posledních třicet let. „Ranou zeleninu vysazujeme v dubnu. Květen byl velmi studený, takže rostliny neměly start a za druhé se přemnožili hraboši. Všechno sežrali. Co se vody týče, jestliže za květen napadlo sto deset mililitrů vody, tak živiny se splavují dolů, a protože nepoužíváme žádnou chemii,

musíme nechat na přírodě, co z toho naroste," konstatuje dvaasedmdesátiletá farmářka. Za přemnožené hloďavce může podle ní hlavně sucho. „Když sem tam prší, nateče jim to do dřer, vodu nesnášejí. Loni byl suchý rok. Taky mají čtyřletý cyklus a teď jsou na vzestupu," říká žena.

V Břestu pěstují všechny druhy zeleniny a taky chovají včely. Zásilky se zeleninou nebo ovocem posílají do celé České republiky. „Lidé si na našich stránkách sami vyberou, na co mají chuť. Někdo chce třeba jen cibulku a salát. Každý čtvrtek ale máme výdej i u nás. Aktuálně nabízíme košťaloviny,

kedlubny, cibulky červenou i žlutou, ledový a hlávkový salát. Od července začínáme s mrkvi, bramborami, kapustou, zelím, podle toho, co vyrostě," doplňuje Danuše Vymětalová.

Místo semínek zelenina

Bedýnky chystají pravidelně taky v zahradnictví v Brodku u Přerova. První zásilky rozvezli v roce 2011 a od té zákazníkům přibývá každý týden. „Původně jsme dělali zeleninu na semeno, nikoli na produkci plodu. Když ale začaly osivářské podniky krachovat, napadlo nás dělat zeleninové bedýnky, dodávat zeleninu do velkoskladu se v dnešní době nevyplatí. Začali jsme na Přerovsku, ale nakonec se to rozrostlo až na Olomoucko, Hranicko, Prostějovsko, Velkou Bystřici nebo třeba Bystřici pod Hostýnem," vzpomíná Jakub Špunar, majitel stejnojmenného zahradnictví. Hraboši jim na rozdíl od ostatních

I když biofarmě Vymětalových v Břestu na Kroměřížsku počasí nepříaló, zájem zákazníků je pořád značný. Foto: Josef Vymětal

farmářů těžkosti nedělají, jejich pozemky jsou totiž obklopené vodou. „Na začátku nás trápilo sucho, pak začaly deště, ale s nimi přišly i kroupy. Poničily úro-

du, bramborové natě byly ulámané a nevíc to odnesly kapusty. Listy jsou prodirkované," uvedl.

Jakub Špunar každý týden rozveze okolo 150 bedýnek.

„Počty se mění, máme ale celou řadu stálých odběratelů a každý týden je kapacita plná. Řídíme se tím, co zákazníci chtějí a letos se snažíme omezit plasty. Takže třeba špenát není v plastových miskách, bedýnky jsou papírové a vratné," popisuje zemědělec.

Aktuálně doručují až do domu nové brambory, svazek mrkve, svazkovou cibuli, kapustu, zelí, žampiony, salát, červenou řepu ještě uskladněnou z loňska a v balíčku najdou lidé i misku s třešněmi. Objednávka přijde na 270 korun, což je i maximální částka. „Cena se mění podle plodin. Přes zimu klesne ke 160 korunám, to nabízíme brambory, mrkev, petržel, kořenovou zeleninu, řepu, cibuli, snažíme se uskladnit co nejdéle čínské a hlávkové zelí. Někdy bedýnku oživíme i bylinkou nebo něčím, co se dá vypěstovat ve skleník," doplňuje majitel zahradnictví Špunar v Brodku u Přerova.

Bezděkov přivítá prázdniny levandulovým festivalem

ADAM FRITSCHER

BEZDĚKOV

O mamná vůně levandulí, známé melodie, bohaté občerstvení i sortiment prodejních stánků a dětské atrakce. Bezděkovský levandulový festival má před sebou třetí ročník. O státních svátcích 5. a 6. července se spolu se Selskými slavnostmi pro rodiny s dětmi uskuteční na Levandulovém statku v Bezděkově u Úsova.

Festival letos připravuje pro návštěvníky dvě hudební pódia. Vystřídají se na nich profesionální kapely Mňága a Žďorp, Argema, O5 a Radeček, Lenka Filipová i regionální bandy, jako jsou Věra Špinarová revival, Moravští muzikanti, Zábřežská cimbálová muzika, Madalen, Noaco,

Zakafy, Black Birds, Vašek a Pepa nebo R. Baksevanidisa. Novinkou bude Dětská scéna, kde v programu Malý gurmán projdou děti kurzem vaření a školou chutí. Čeká na ně rovněž interaktivní Farmářská stezka s několika stanovišti k získání praktických dovedností a znalostí o ekologickém zemědělství. Pro nejmenší je připraveno i malování na tvář, modelování balonků, bubnování, ukázky kovářského a tkalcovského řemesla nebo originální dětský kolotoč.

Podle ředitele festivalu Lukáše Drlíka to ještě zdaleka není vše. „Pro každoročně velký zájem návštěvníků připravujeme komentované prohlídky levandulového pole, sušárny, výroby a zpracování levandulí. Nově také nabízíme možnost re-

laxační procházky Levandulovou stezkou kolem našich polí,“ zve na akci Drlík.

Kulturní program festivalu bude opět proložen rozhovory, besedami a praktickou ukázkou vaření s levandulí v podání televizního kuchaře Honzy Rimplera. Také letos se mohou zapojit přímo i návštěvníci festivalu, když do soutěže o nejlepší bábovku přinesou svoje výtvořky, z nichž po degustaci odborná porota odmění ty nejlepší cenami. Po oba dny budou mít zájemci možnost navštívit prodejní prezentáční stánky s nabídkou převážně z oblasti regionálních produktů Hané a Jeseníky, zdravé výživy, přírodní kosmetiky, specializovaných potravin a nápojů.

V předchozích dvou letech navštívilo Bezděkovský le-

Novinkou na Levandulovém statku jsou komentované prohlídky levandulového pole a zázemí na zpracování rostlin.

Foto: archiv Bezděkovského levandulového festivalu

vandulový festival vždy kolem sedmi tisíc lidí. „Věřím, že i letos si všichni odnesou

nejen prožitky z programu, ale třeba také kytičku levandulí nebo vzpomínkové foto,

kteří na požádání vyhotoví naše fotografa,“ těší se Lukáš Drlík.

INZERCE

Floria Léto promění Výstaviště Kroměříž v Zahradu fantazie

Na kroměřížském výstavišti proběhne od 9. do 11. srpna již 43. ročník celostátní výstavy pro všechny zahradníky a zahrádkáře – Floria Léto 2019. Letošní ročník tradiční prodejní výstavy nese motto „Zahrada fantazie“. Návštěvníky zaujme promenáda v kouzelné květinové zahradě a organizátoři opět květinově vyzdobí kroměřížský kostel, kam budou mít návštěvníci vstup zdarma.

Kromě květinového aranžmá se mohou lidé těšit na prodejní výstavu kaktusů, expozici sukulentů a balkonových rostlin, či výstavu drobného zvířectva a okrasného ptactva. Nejen mužskou část návštěvníků zaujme výstava moderní i historické zemědělské techniky a pro malé zahradníky bude otevřen unikátní Dětský svět, který nabízí desítky venkovních i vnitřních zábavních atrakcí. Během celé výstavy bude možné pořídit nejrůznější potřeby pro dům i zahradu.

Květinová výstava se i letos rozšíří mimo brány výstaviště, kdy přední slovenští aranžéři vyzdobí kroměřížský kostel svatého Jana Křtitele. Po celou dobu výstavy bude

připravena bezplatná kyvadlová autobusová doprava, která bude v pravidelných intervalech jezdit na trase Výstaviště Kroměříž – Masarykovo náměstí (kostel sv. Jana Křtitele). Své celodenní jízdy autobus vždy zahájí a zakončí na autobusovém a vlakovém nádraží v Kroměříži.

Doprovodný hudební program slibuje vystoupení Jakuba Smolíka, dechovka Boršičanka AK a další.

Otevřeny budou obě výstavištní restaurace i mnoho občerstvovacích stánků. Komfort návštěvníkům zajistí i parkovací plocha pro více než dva tisíce automobilů.

Bližší informace naleznete na webových stránkách výstaviště www.vystavistekromeriz.cz a na facebooku. (pr)

Výstava Floria LÉTO 2019

Kdy: 9. až 11. srpna 2019, otevírací doba každý den od 9.00 do 17.00 hod.

Kde: Výstaviště Kroměříž (K Výstavišti 4069/8, 767 01 Kroměříž)

Ceny vstupného: základní vstupné 100 Kč/osoba, rodinné a další zvýhodněné vstupné včetně kompletního ceníku naleznete na www.vystavistekromeriz.cz

Výstaviště Kroměříž navštíví každý rok přes 250 tisíc návštěvníků. Areal o velikosti čtyř hektarů obsahuje dva výstavní pavilony, jeden hektar zastřešených pavilonů, šest jedinečných tematických zahrad a unikátní Dětský a sportovní svět. Na výstavišti probíhají během celého roku koncerty, výstavy, veletrhy, svatby a jiné kulturní akce. Základní linii výstav tvoří zahradnické výstavy Floria Jaro, Floria Léto a Floria Podzim Bonsai a Floria Podzim Dušičky, které mají tradici již více než 40 let.

Nemocnice Prostějov otevřela oddělení paliativní péče

Nemocnice Prostějov jako první z nemocnic v Olomouckém kraji slavnostně představila nové lůžkové oddělení pro paliativní péči.

Oddělení paliativní péče je součástí čtvrté stanice Léčebny dlouhodobě nemocných, která vznikla po půl roku trvající rekonstrukci, s celkovou kapacitou 24 lůžek. „Pět lůžek je na nové stanici LDN vyhrazeno pro nevléčitelně nemocné pacienty s potřebou paliativní péče. Tyto pokoje jsou vybaveny vlastním sociálním zařízením, klimatizací a televizorem a bude na nich umožněn nepřetržitý pobyt rodinných příslušníků,“ řekla při otevření 20. června předsedkyně představenstva Středomoravské nemocniční a ředitelka prostějovské nemocnice Marie Marsová. Veškerá kapacita může být kdykoliv rozšířena v souvislosti s aktuální potřebou pro paliativní lůžka.

Projekt byl financován převážně Olomouckým krajem, který poskytl přes 27 milionů korun. Dva miliony korun investovala společnost Středomoravská nemocniční, peníze šly na nákup nábytku a dalšího vybavení

pokojů pro pacienty i výbavu zázemí pro personál. Dotaci ve výši 310 tisíc korun poskytlo v projektu Rozvoj paliativní péče Ministerstvo zdravotnictví.

Vznikl nový odborný tým

Součástí přestavby bylo v budování pietní místnosti, aby se rodina s umírajícím pacientem měla kde důstojně rozloučit. „Nové oddělení vzniklo v souladu s rozsáhlou koncepcí paliativní péče, kterou hejtmanství připravilo ve spolupráci s řadou odborníků. Naši snahou je hlavně to, aby bylo na špičkové úrovni a poskytlo důstojné zázemí nemocným i jejich rodinám,“ uvedl hejtman Olomouckého kraje Ladislav Okleštek.

Kromě přípravy prostor musela Nemocnice Prostějov zajistit pro hladký chod nového oddělení také personál paliativního týmu. „Přijali jsme dva nové lékaře, sedm zdravotních sester, sedm sanitářů a další nelékařský zdravotnický personál, věnovali jsme se vzdělávání

Zleva arcibiskup Jan Graubner, ředitelka nemocnice Marie Marsová, hejtman Ladislav Okleštek, místopředseda představenstva AGELu René Janoš a garant paliativní péče nemocnice Miroslav Kala

Foto: Agel

Jednolůžkové pokoje nabídnou dostatek soukromí.

Foto: Agel

našich zdravotníků v oblasti paliativní péče. Zároveň bylo nutné navýšení lůžek následně a paliativní péče nasmlouvat u zdravotních pojišťoven za podmínky restrukuralizace akutní péče. Dále jsme o tom, jaké možnosti nové oddělení nabízí, informovali také praktické a další spolupracující lékaře v regionu,“ přiblížila Marie Marsová, co všechno otevření nového oddělení předcházelo.

K péči patří i duchovní otázky

Díky novému oddělení dojde k dalšímu prohloubení kva-

lity péče o naše nemocné. „Mnoho pacientů s velmi závažnými zdravotními problémy bylo dosud léčeno právě na jednotlivých odděleních, nyní jim bude komplexně poskytnuta péče v souladu s nejmodernějšími světovými trendy a specializovaná oddělení získají kapacitu pro hospitalizaci dalších pacientů,“ sdělil předseda představenstva společnosti Agel Aleš Herman.

Pacienti v závěru života, o které už nemohla rodina pečovat v domácím prostředí nebo jejich zdravotní stav nedovoloval pobyt v zařízení

poskytující sociální služby, byli dosud hospitalizováni nejčastěji na LDN či interním oddělení. „Pobyt na standardní jednotce není pro nevléčitelně nemocné vhodný, protože režim zde nedovoluje nepřetržitý pobyt blízkých a mnohdy neposkytuje ani dostatek intimity. Péče o tyto pacienty je rovněž velmi specifická a klade vysoké nároky na zdravotnický personál,“ uvádí odborný garant paliativní péče Nemocnice Prostějov Miroslav Kala s tím, že úkolem paliativního týmu není pouze tlumit bolesti a zvyšovat kvalitu života ne-

vléčitelně nemocných. Jejich úloha je mnohem širší a zahrnuje také řešení psychologických, sociálních a duchovních problémů.

V České republice umírá ročně asi 108 tisíc lidí a zhruba 65 až 70 procent jich zemře v nemocnici. „Věřím, že nové oddělení paliativní péče bude důkazem toho, že i v nemocničním prostředí je možné prožít závěr života kvalitně a důstojně v přítomnosti svých nejbližších, s podporou naslouchajících lékařů, sester a dalších odborných pracovníků,“ dodal Kala. (red)

Mezi českými lídry uspěly firmy Koutný, Farmak a IDS Cargo

Soutěž Ocenění českých lídrů zná své vítěze. Do letošního finále se dostalo 89 firem s nejlepšími ekonomickými výsledky. Ty byly garantem soutěže vybrány z 1 307 společností, které vyhověly kritériím. Celkem 43 procent z nich tvoří rodinné firmy, 63 procent pak působí prostřednictvím svých produktů a služeb v zahraničí.

Slavnostní vyhlášení vítězů se uskutečnilo 12. června v Praze, v sídle firmy Microsoft. Lídrem v Olomouckém kraji (63 firem) se stal výrobce oděvů Koutný s.r.o. Druhý skončil FARMAK, a.s., chemicko-farmaceutická firma, která se věnuje vývoji a výrobě generických látek – API, třetí místo patří železničnímu nákladnímu dopravci IDS CAR-

GO a.s. Více jak polovina společností, které se dostaly do finále letošního ročníku Ocenění českých lídrů, na českém trhu působí přes dvacet let a celkem 54 procent z nich bylo založeno v první polovině devadesátých let. „Analýza dále ukázala, že hlavním mo-

tivem pro většinu ‚Lídrů‘ byla snaha postavit se na vlastní nohy a jít svou cestou či ochrana firmy, která by jinak zanikla. V současné době majitelé akcentují potřebu podporovat smysluplné regionální aktivity,“ vysvětluje Helena Kohoutová, zakladatelka projektu Ocenění českých lídrů a Podnikatelské platformy Helas – Budujeme hrdé Česko.

Do projektu jsou společnosti nominované na základě analýzy veřejně dostupných údajů všech společností v České republice zpracovaných odborným garantem, kterým je prestižní mezinárodní společnost, specializovaná na rating a scoring firem, CRIF – Czech Credit Bureau.

Předpokladem je dostupnost závěrek za rok 2016 a 2017 a iRating ve stupních 1-11. Součástí registrace je zodpovězení otázek a poskytnutí ekonomických výsledků posledního období, tedy za rok 2018. Společnosti dále musí splňovat pravidlo stoprocentního českého vlastnictví a českého občanství majitelů, pravidlo ročního obrátu alespoň 200 milionů korun, minimálního počtu padesáti zaměstnanců a v neposlední řadě je nutné mít podvojně účetnictví nejméně po dobu čtyř let. V projektu nesoutěží společnosti, jejichž předmětem podnikání je vývoz surovin, starožitných předmětů, zbraní a služby finanční povahy.

Odborný garant soutěže společnost CRIF – Czech Credit Bureau letos využil k dalšímu zvýšení kvality hodnocení firem aktualizované modely používané v rámci zastřešující značky CRIF Ratings. Do nich patří i ekonomické hodnocení iRating, které je srovnatelné s hodnotícími systémy velkých bank a využívá jej řada finančních institucí, přičemž

Ve třetím ročníku soutěže Ocenění českých lídrů uspěly za Olomoucký kraj společnosti (zleva): Farmak (na snímku PR manažerka Bronislava Paučková), Koutný (ředitel společnosti Koutný Pavel Koutný), IDS Cargo (výkonný ředitel Michal Gajdoš). Foto: Ocenění českých lídrů

je v souladu s metodikou BASEL III. „Hodnocení ekonomické situace účastníků soutěže jsme prováděli důsledně formou využití Indexu Cribis sestaveného pro právnické osoby na základě finančních a nefinančních ukazatelů zpracovaných z údajů aplikace Cribis. Vý-

znamnou informací pro kulturu podnikání v České republice je fakt, že téměř polovina účastníků finále soutěže funguje jako rodinné firmy, které se dokázaly prosadit v silné oborové konkurenci. Příslibem do budoucna je potom skutečnost, že více než 60 pro-

cent finalistů se úspěšně prosazuje na zahraničních trzích. Všem společnostem, které splnily kritéria soutěže, patří náš obdiv a přání, aby na svých trzích i nadále byly lídry,“ sdělil Pavel Finger, místopředseda představenstva společnosti CRIF – Czech Credit Bureau. (pr)

Zemědělec a člen agrární komory Vladimír Dosoudil: Řepka zadržuje vodu v krajině, zúrodňuje pole

Zbytečně negativní nálepku dostala v Česku žlutě kvetoucí pole řepky olejné. Myslí si to zemědělec Vladimír Dosoudil, který je mimo to i předsedou představenstva Okresní agrární komory v Olomouci a člen představenstva Agrární komory ČR za Olomoucký kraj. V rozhovoru mluví také o dvojí kvalitě potravin, dotacích pro farmáře a problémech, které zemědělství nejen na Hané aktuálně provází.

ANNA KOČMÁNKOVÁ

OLOMOUC

► **Téma řepky olejné rezonuje napříč českým zemědělstvím ale i médií už delší dobu. Je řepka problém?** Řepka se u nás začala pěstovat už před více než sto lety. V České republice ji máme na ploše asi 380 tisíc hektarů. To je v průměru za posledních pět let zhruba čtrnáct procent orné půdy. Rozmach řepky nastal poté, co se v šlechtitelských ústavech objevily nové odrůdy a díky lepší technologii se dosáhlo vyšších výnosů. Změnou složení navíc začal být řepkový olej výrazně vhodnější pro využití v potravinářství. U nás je velmi vhodná klimatická oblast pro pěstování řepky a obdobné procento je i v jiných středoevropských zemích, například v některých spolkových zemích Německa dosahuje až 33 procent.

► **Tvrzení proti řepce je ale celá řada. Například, že ničí půdu...**

Je to nesmysl. Řepka je zlepšující plodina. Má mohutný kořenový systém, který s posklizňovými zbytky zvyšuje podíl organické hmoty v půdě, která je potřeba pro úrodnost, ale i pro zadržení vody v krajině. Chceme zadržet vodu v krajině a bráníme se pěstování plodin, které nám pomáhají. Řepka se seje už v srpnu, proto pokrývá pole nejdéle ze všech jednoletých plodin, celkem jedenáct měsíců. Je to velmi dobrá ochrana proti větrné a vodní erozi. Také není pravda, že se díky ní spotřebovává vyšší množství umělých hnojiv a pesticidů. Mylné informace jsou i ohledně biopaliva. V Česku jsou tři lisovny, z čehož pouze jedna patří bývalé firmě premiéra Babiše, ostatní jsou majetkem zahraničních firem a biopaliva

vyrábí dokonce hned několik závodů. Navíc se o biopalivech začalo mluvit už v devadesátých letech, už za ministra zemědělství Josefa Luxe a první velký podnik na jeho výrobu vznikl v roce 1991 v Ústí nad Labem. Řepka se tak nepěstuje kvůli Agrofertu. Pozitivní je naopak kvalitní řepkový olej, který je zdravý velmi prospěšný, a pak řepku mají rádi taky včelaři. Květy jsou výborným a bohatým zdrojem pylu a nektaru.

V ČR se 70 procent roční produkce řepky zpracovává pro potravinářské potřeby, jen 30 procent pro biopaliva, která musíme podle evropských směrnic přimíchávat do nafty. Jde o takzvaný metylester řepkového oleje, jehož podíl v naftě je kolem 5,5 procenta, v Německu asi o dvě procenta víc.

► **Jaké největší problémy podle vás aktuálně trápí české zemědělství?**

Problémů je víc. Ať je to už zmiňovaná řepka, pesticidy, ochrana životního prostředí, hospodaření s vodou, sucho, kvalita potravin. Mediální obraz zemědělců není optimální ani objektivní, na veřejnosti je řada mylných informací, které se potom bohužel velice rychle šíří a nestácíme některé věci ani racionálně vyvracet, mnohdy není ani snaha nás poslouchat. Bohužel jsme se stali z části politickým hřištěm, ale většinou jako by sedíme na lavičce.

► **Když tedy vezmeme konkrétně používání chemických látek...**

Je spočítáno, že český zemědělec spotřebuje na hektar necelé dva kilogramy pesticidů na rok. Zemědělec v Německu spotřebuje skoro dvakrát tolik, v Holandsku je to kolem pěti kilogramů a třeba v Dánsku statistika uvádí až šest kilo na hektar

půdy a rok. Pesticidy jsou navíc dnes velmi sofistikované a při správném užívání naprosto bezpečné, k tomu jsme pod neustálou kontrolou. Jsou přesně stanovená pravidla, jaké látky, kam a kdy můžeme dávat, v jaké koncentraci. Jsme v průběhu roku velice přísně a důsledně kontrolováni hned několika státními kontrolními úřady. Alternativou samozřejmě je, že se bude Evropa chtít oprostít nebo výrazně snížit podíl pesticidů, bude chtít být ekologičtější.

► **Nedávné volby do Evropského parlamentu tento směr i naznačují.**

Ano a já to chápu. Ale musíme se k tomu nějak postavit. Parametry, které po nás bude EU vyžadovat, musí korigovat stát. Nemůžeme si pravidla určovat sami. Když stát řekne, že bude chtít, abychom měli všechno skoro eko, tak to bude stát takové a takové peníze a musí to někdo zaplatit. Takže buďto se razantně zdraží všechny potraviny, nebo chybějící peníze producentů bude sanovat stát. Ale jiné cesty není, jedno nebo druhé. Je nicméně nutné říct, že většina zemědělců v České republice, malých i velkých, svou práci dělají dobře a nikoho a nic nešidí. Naše potraviny určitě patří k těm nejbezpečnějším nejen v Evropě, ale i ve světě.

► **Souhlasíte s tím, že v případě dotací platí v EU pro zemědělce dvojitý metr?**

Dotace do zemědělství jsou zčásti evropské a zčásti národní dotace. Především národní dotace nejsou stejné, v různých zemích jsou bohužel různé úrovně národních dotací. Každý členský stát k dotacím přistupuje podle toho, jak chce ochraňovat a podporovat svoji potravinovou soběstačnost a tím i krajinu. Čeští zemědělci bohužel v národních dotacích pořád zaostávají, především za starými členskými státy EU. Takže například, když je cena vepřového masa v okolních státech zhruba stejně vysoká jako u nás, v zahraničí mají zemědělci možnost dosáhnout na takzvané skryté doplňkové dotace z národních zdrojů a maso si mohou dovézt k nám na pult i za cenu nižší, než je ta naše. Dochází tak k prodeji pod ná-

Foto: Anna Kocmánková/Hanácké noviny

Ing. Vladimír Dosoudil (*1964)

Od roku 2010 předseda Okresní agrární komory v Olomouci, zároveň člen představenstva Agrární komory ČR za Olomoucký kraj. Jednatel společnosti Agra Chvátkovice v Olomouci. Jde o rodinný podnik, rodina ve Chvátkovicích žije a nepřetržitě hospodaří od roku 1640. Podnik hospodaří na 700 hektarech zemědělské půdy v šesti katastrech v okolí olomoucké městské části Chvátkovic. Firma pěstuje pšenici ozimou, ječmen jarní, řepku ozimou, kukuřici zrnovou, cukrovou řepu, sóju. Živočišnou výrobu ukončili v roce 2017.

kladovými cenami, kterým český zemědělec nemůže konkurovat. Tak je to i s jinými produkty.

► **V médiích ale i na vládní úrovni se často skloňuje dvojí kvalita potravin. Mohl by právě tento nešvar pomoci českému zemědělství, že se lidé budou víc zajímat o české výrobky a potraviny?**

Kontrola v dřívějších letech nebyla dostatečná, vozilo se sem ledasco. Změnilo se to až poslední dobou a je také pravda, že naše potraviny a výrobky jsou na minimálně stejné úrovni, jako ty v zahraničí. Tedy velmi dobré. Určitě je dobře, že se o tom začalo mluvit a věci se pomalu dávají do pohybu.

► **Může to pomoci českému zemědělství a českým potravinám?**

Je to těžké. Český zákazník měl čtyřicetiletou pauzu a začal nakupovat v tržním prostředí až po roce 1989. Po revoluci se tady vytvořil typ zákazníka, který slyší především na slevové akce a slevy jako takové. Zahraniční řetězce ovládly místní kulturu i trh. Postupem času, jak se zvedá životní úroveň, začíná zákazník přemýšlet nad tím, že nejen cena je důležitá, ale taky kvalita. Jenže obchodní řetězce mezitím omezily výrobu tradičních domácích zpracovatelů a ně-

kteří podniky kvůli tomu i skončili. To trvá dodnes, většinový český zákazník raději slyší na laciné, podnákladové maslo ze zahraničí než na to české, které je dražší. Vztah k českým potravinám a výrobcům se bude teprve budovat. Aspoň v to věřím, i když dobře, rodinné prodejny do našich ulic se asi budou vracet těžko.

► **Jak se daří zemědělcům z Hané? Přibývá jich, je vůbec nějaká nastupující generace?**

Zemědělství po roce 1948 se stalo velkovýrobou, půda se sloučila do větších bloků, vznikla JZD a Státní statky a klasický sedlácký život na vesnicích skoro zanikl. Po čtyřiceti letech jsme se vrátili do nějakého stavu, který byl vytvořený z relativně fungujícího systému družstev. Po privatizaci v devadesátých letech zůstaly většinou větší celky, část zemědělců začala sama hospodařit, ale u mnohých dnes vzniká problém, že rodinnou

farmu nemají komu předat, potomci prostě dnes chtějí žít už jinak. Stejně problémy dnes řeší Itálie, Rakousko, Německo. Nelze předpokládat, že se situace časem změní. Páteří českého zemědělství zůstanou větší farmy a zemědělské společnosti s vysokou produktivitou práce. Vedle nich budou jako důležité také malé rodinné farmy, které je nesmírně podstatné zachovat a významně je podporovat.

► **Jak vidíte potřebu převést v zemědělské krajině změny, rekultivovat ji?**

V dnešní době máme legislativní opatření a pravidla, která jsou dostatečná, aby krajina užívaná zemědělcem byla kulturní a v dobrém environmentálním stavu k životnímu prostředí a splňovala i nová přísná protierozní nařízení. Co neovlivníme, je oteplování klimatu, které tady nastupuje už několik let a které rozhodne v blízké budoucnosti zásadně i o zemědělství.

Společnost Agra Chvátkovice v Olomouci je rodinný podnik. Aktuálně hospodaří na 700 hektarech zemědělské půdy v šesti katastrech v okolí olomoucké městské části Chvátkovic.

Foto: archiv Agra Chvátkovice

Máku by se mohlo urodit více než loni

Takový rok, jako byl ten loňský, čeští pěstitelé máku nepamatují. Kvůli suchu se ho urodilo málo a zásoby zmizely nejrychleji za posledních dvacet let. Odborníci však avizují, že pokud bude příznivé počasí, letošní sklizeň by měla být dobrá.

ANNA KOČMÁNKOVÁ

VELKÁ BYSTRICE

Česká republika je největším producentem potravinářského máku na světě. Produkce se pohybuje v řádech okolo 20 až 30 tisíc tun ročně a zdravý, kvalitní mák se v Čechách a na Moravě pěstuje na zhruba 30 až 35 tisíc hektarech půdy. Loňská sklizeň byla kvůli suchu malá, letošní však vypadá nadě-

ně. „Oproti roku 2018 jsou stavy porostů lepší, je to hlavně v důsledku toho, že jsme ještě dostali mimořádné povolení na moření osiva. Proto porosty přestaly suchu a teplo, které bylo od konce března do Velikonoc. V současné době lze říct, že stav máku je uspokojivý, porosty jsou na dobré úrovni,“ řekl Vladimír Sehnal, jednatel zemědělské skupiny ROLS Lešany a místopředseda představenstva Spolku český modrý mák. „Pokud bude

normální vývoj počasí, tak by sklizeň měla být letos dobrá a máku by na trhu mohlo být dostatek. Měla by se vyrovnat nabídka a poptávka,“ podotkl.

Mák jako nedostatkové zboží

Na květnovém Polním dni na farmě v Kostelci na Hané na Prostějovsku, kde se sešli čeští pěstitelé máku, připomněl i to, že aktuálně jsou zásoby modrých kuliček skoro na nule. Po slabé loňské úrodě se totiž doprodávají už jen zbytky. „Takovou situaci nepamatujeme, loňská sklizeň byla mimořádně nízká. Zásoby jsou v podstatě vyprodané a dá se říct, že to bylo bezprecedentní. Za posledních dvacet let taková situace nenastala. Loni byla

úroda kvůli suchu poloviční,“ řekl Vladimír Sehnal.

Historické mezníky

Připomněl, že celková úroda se pohybovala okolo 14 tisíc tun, z toho se jen od loňského září do letošního ledna vyvezlo do zahraničí necelých 9 tisíc tun. „Máme historicky nejmenší zásoby,“ podotkl místopředseda spolku. Jedničkou, kam mák vyvážíme je Rakousko, pak Rusko a na třetí příčce je Polsko. Na nedostatek komodity reagoval i trh a cena máku se tak vyšplhala na historická maxima. „V období od září do letošního ledna bylo dosaženo devadesáti korun za kilogram. Víme, že ceny začínaly na šedesáti korunách a velice rychle stoupaly. Ted' je to už okolo sto

Vladimír Sehnal hovoří na Polním dni o problémech makových polí.

Foto: Anna Kočmánková/Hanácké noviny

korun za kilo, což je nejvyšší průměrná cena v historii, jaká kdy byla dosažena. V jiných, běžných letech se cena za kilo pohybuje mezi třiceti až padesáti korunami,“ upozornil Vladimír Sehnal.

Mák jako droga

Stálým tématem Spolku Český modrý mák je téma morfinu a normy, kolik je přípustné, aby ho mák obsahoval. Spolek se chce zasadit o sjednocení hodnoty pro celou Evropskou unii. „Téma morfinu je věčný problém, tedy na kolik by vlastně norma s morfinem měla být nastavená. Shodli jsme se, že dvacet miligramů by byla ideální hranice, ale v Bruselu se o tom mluví už asi tři roky a stále se to vrací zpátky. Například Slovensko má v normách obsah morfinu nulový, což je ale nesmysl, morfin na semeni z té tobolečky vždy ulpí. V současné době je v České republice

norma, která schvaluje dvacet pět miligramů na povrchu semene,“ uvedl.

Zdravý, ale nedocenený mák

Podle odborníků mák obsahuje dvanáctkrát víc vápníku než kravské mléko. Jde však o stále nedocenenou surovinu, která má přitom nejen na našem jídelníčku dlouhou historii. „Český mák je velmi kvalitní a zdravý. V poslední době se jej proto snažíme víc prezentovat a setkáváme se s dobrou odezvou. Lidé mají spíš obavy, že neví, co kupují. Přestože je na etiketách něco napsané, nemají jistotu, že tam není namíchaného ještě něco jiného,“ vysvětlil Vladimír Sehnal. Přidal, že velkou budoucnost vidí v zavedení cechovní normy pro mák. „Tuto normu budou splňovat pouze kvalitní české máky, zahraniční technické ne. Mohlo by to vést i k větší spotřebě,“ doplnil Sehnal.

Účastníci Polního dne na farmě v Kostelci na Hané se podívali i na maková pole, přímo na místě řešili, jak se rostlinkám daří a jaké mají problémy. Foto: Anna Kočmánková/Hanácké noviny

INZERCE

Nauka o půdě

KLEMENT REJŠEK | RADIM VÁCHA

Nová publikace
AGRIPRINT s.r.o.

Nauka o půdě

KLEMENT REJŠEK | RADIM VÁCHA

530 stran

Cena 490 Kč / 22 €

Kniha Nauka o půdě autorů Prof. Ing. Klementa Rejška, CSc., profesora Ústavu geologie a pedologie Mendelovy univerzity v Brně, a Doc. Ing. Radima Váchy, Ph.D., ředitele Výzkumného ústavu meliorací a ochrany půdy, v.v.i., předkládá moderně pojatou syntézu vlastností a procesů v půdě na straně jedné a využívání a ochrany půdy na straně druhé. Daný koncept nauky o půdě je v české literatuře ojedinělý a reflektuje současný stupeň poznání tohoto důležitého oboru v současné světové literatuře.

Kniha je napsána pro velmi široký okruh čtenářů. Přáním autorů bylo, aby si v ní našli svůj předmět zájmu jak běžní majitelé polností, lesů a zahrádek, tak i vysokoškolské studenti a odborná veřejnost jako taková. S tímto cílem je pak kniha upravena jak co do obsahu, tak co do formy: ta je ostatně zajímavá použitím barevných fotografií, tabulkami a původními obrázky, ilustrujícími

inspirativnost poznání dějů v „hlíně, z níž rostou rostliny“.

Přinášet aktuální pohled na nauku o půdě dnes nestačí; to, co je skutečně moderní a odpovídá třetímu tisíciletí je interdisciplinární pohled na interakci půdy a rostliny a to včetně ochrany půdy. A tento pohled musí být přitom prezentovaný tak, aby si něm své našli jak ti, co se o problematiku půdy dlouhodobě zajímají, tak i běžný čtenář, který by prostě jen rád věděl, co je například pravdy na tom, že když dlouhodobě nehnojí kompostem ze svého zahradního kompostéru, tak mu po pracovním zalití jeho zahrádky půda takřka okamžitě vyschne. Odpovědi na tyto a desítky dalších podobných otázek přináší právě tato nová kniha.

Svým obsahem, významem, zaměřením kniha přispěje také i k současné problematice týkající se sucha, hospodaření s vláhou, půdou, ochranou půdního fondu.

Objednávka | kniha | Nauka o půdě

Název organizace, firmy:

Odpovědná osoba:

Adresa pro fakturaci: PSČ:

IČO: DIČ: e-mail: Tel:

složenkou fakturou

Datum:

Razítko a podpis

Objednávku zasílejte: e-mail: redakce@agriprint.cz
AGRIPRINT s.r.o. Wellnerova 7, 779 00 Olomouc, 774 774 280

Rané brambory jsou znovu na talíři

V obchodech jsou opět k dispozici rané konzumní brambory z české produkce. Začátkem června byla zahájena sklizeň domácích raných brambor. Loňskou sezonu poznamenalo dlouhotrvající sucho během vegetace a produkce byla podprůměrná. V letošním roce zemědělci sázeli v dobrých klimatických a půdních podmínkách.

Přestože v ranobramborářské oblasti lokálně poškodily porosty jarní mrazíky, lze v současné době očekávat celkově průměrnou úrodu. Měla by tedy být vyšší než v roce 2018, kdy produkce dosáhla pouze 380 tisíc tun brambor. Významným faktorem bude též rozsah osázených produkčních ploch. Se zvýšenou nabídkou lze postupně očekávat mírný pokles maloobchodních cen konzumních brambor. Český bramborářský svaz připravuje pro konzumní brambory režim jakosti Q CZ, který by měl být pro spotřebitele zárukou kvality domácí produkce. Využíván by měl být od roku 2020. Finalizuje se i podoba kolektivních ochranných známek pro brambory.

V roce 2018 byly v ČR pěstovány brambory v zemědělském sektoru na 22 889 hektarech, z toho konzumní brambory na ploše 14 tisíc hektarů. K tomu je třeba připočítat plochu domácností (výměra do jednoho hektaru), která činila 6 004 hektarů. Pro drobné pěstitele a zahrádkáře jsou konzumní brambory velice oblíbenou plodinou s roční produkcí kolem 150 tisíc tun, tedy třetinou celkové domácí produkce konzumních brambor.

Česko není v pěstování brambor soběstačné

Loňská produkce byla výrazně ovlivněna dlouhotrvajícím suchem během vegetace. Lokálně došlo k redukci výnosů o třicet i více procent. „Podobná situace byla i v ostatních bramborářsky významných zemích EU, konkrétně v Německu, Nizozemsku, Belgii a dalších zemích. V České republice v letošním roce nepředpokládáme významné změny v plochách osázených bramborami. Stagnace ploch konzumních brambor ale bude

zřejmě pokračovat,“ uvedl předseda Českého bramborářského svazu Josef Králíček.

Ceny brambor v České republice byly ještě loni v září na poloviční úrovni běžných cen v Evropě. Dalo se tedy předpokládat, že s poklesem zásob brambor v českých skladech dojde k nárůstu cen. „Vzhledem k tomu, že ČR není ani v běžném roce soběstačná ve výrobě brambor, nastala v minulé sezoně 2018/2019 skutečně kritická situace. Ta byla ještě umocněna nízkým výnosem brambor v hlavních pěstitelských oblastech v Evropě. Na jaře 2019 se spotřebitelské ceny v ČR přiblížily 30 korunám za kilo a kopírovaly tak ceny v EU. Krátkodobě k poklesu cen může přispět pouze nástup sklizně raných brambor,“ připomněl místopředseda Českého bramborářského svazu Vlastimil Rasocha.

Co ovlivňuje cenu?

Ceny brambor se v průběhu sezony velmi mění, jednotnou cenu stanovit nelze. Obvykle se ani neurčuje v Česku. „Je dána zpravidla cenou v Německu, ke které se připočítají náklady na dopravu. Výkyv cen je v případě konzumních brambor značný,“ řekl Josef Králíček. Výrobní cena je u každého podnikatele rozdílná a závisí na řadě faktorů – objemu investic, strojním vybavení, skladování a podobně. Jiná cena je například u pěstitele, který používá netkanou textilii a závlahu, jiná u pěstitele tradičního. „Přesto můžeme kalkulovat průměrnou výrobní cenu brambor

zhruba čtyři koruny za kilogram,“ doplnil předseda Králíček.

Vedle ranobramborářských oblastí a produkce raných brambor je dalším centrem pěstování brambor u nás Českomoravská vrchovina. V současné době se zde pěstuje bezmála 40 procent veškeré produkce. „Povětrnostní a půdní podmínky Vysočiny bramborám vyhovují, pro svůj růst a vývoj zde mohou využít celou svoji vegetační dobu, sklízí se až v plné konzumní zralosti v době, kdy jsou ukončeny všechny metabolické procesy, tvoříci vnitřní kvalitu hlízy a slupka je pevná a vyzrálá, vhodná k uskladnění,“ upřesnil ředitel Výzkumného ústavu bramborářského Havlíčkův Brod Jaroslav Čepl.

Spotřebitelům by mohla pomoci ochranná známka

Pěstování brambor je nicméně jen jedním z důležitých kroků. „Pro pěstitele je neméně důležité disponovat

moderními sklady pro uchování brambor, tak abychom nemuseli tyto plodiny vozit například z Egypta či Maroka. Jejich výstavbu je možné financovat například z Programu rozvoje venkova. Pro naše pěstitele je zásadní, aby svou produkci prodali na lokálním trhu. Zákazník často neví, že máme jedny z nejkvalitnějších dozorových orgánů na světě, ale také neví o dalších benefitech, které společně s českou bramborou kupuje, a to je péče o životní prostředí. Pěstování

RANÉ BRAMBORY

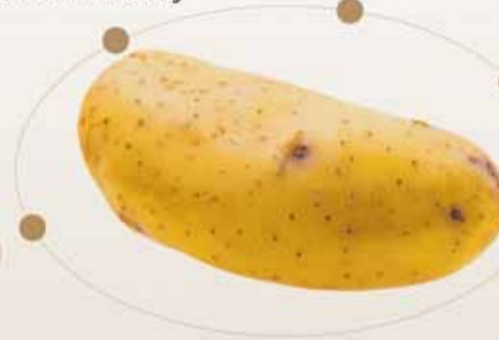
obsahují minerální látky, vitamíny, bílkoviny, vlákninu a antioxidanty

12% sušiny

jsou určeny pro rychlejší spotřebu

mají tenkou loupající se slupku

88% vody

Co k snídani? Brambory!

Brambory mají nejen nižší kalorickou hodnotu a lepší dietetické vlastnosti, ale i vyšší sytící index. Brambory lze využít i k přípravě snídaní a nahradit jimi tak dosud hojně konzumované cereálie. Takovéto využití brambor při přípravě pokrmů je v USA velmi podporované dietology. Přispěly k tomu mimo jiné poznatky ohledně takzvaného rezistentního škrobu, který brambory obsahují a který je vhodný pro střevní mikrobiom a má podobný účinek jako vláknina. Bez nadsázky můžeme říci, že brambory jsou nejlepším potravinovým koncentrátem na světě a zároveň levným zdrojem energie a nutričně významných látek. Jsou bohaté na minerály, vitamíny, bílkoviny a jsou téměř bez tuku. Hlíza bramboru obsahuje podle odrůdy, termínu sklizně i délky a způsobu skladování asi 20% sušiny a 80% vody. Sušinu tvoří zejména sacharidy (11 – 18%), dusíkaté látky (2%) a minimum tuků (0,1%). Nutriční hodnotu brambor vytváří zejména obsah vitamínů (excelentní zdroj vitamínu C, vysoký obsah vitamínu B6), minerálních látek (vysoký obsah draslíku, hořčíku, železa i selenu) vlákniny, antioxidantů (zejména

u barevných odrůd). Brambory mají jeden z nejvyšších indexů sytosti (tj. míry schopnosti potravin snížit hlad a snížit potřebu energetického příjmu na několik dalších hodin). Existuje nepřeberné množství kuchyňských úprav vařením, pečením, dušením, smažením, fritováním, grilováním, odšťavňováním.

brambor zlepšuje úrodnost půdy, vzhled krajiny a zvyšuje biodiverzitu. Neméně důležité je přispěvek k udržení zaměstnanosti na venkově a konkurenceschopnosti tuzemského zemědělství,“ připomněl tajemník Agrární komory ČR Jan Doležal.

Český bramborářský svaz si uvědomuje, že osvěta spotřebitelů je základ. Svaz je již před finalizací kolektivní ochranné známky „Brambory z Vysočiny“ a „České brambory“. Zároveň připravuje pro konzumní brambory a také pro výrobky z brambor (lupínky, hranolky, kaše, kostky, další suché výrobky) režim jakosti Q CZ, který by měl být pěstiteli a zpracovateli využíván od roku 2020. Cílem je potvrzení shody sledovaných požadavků (parametrů) s nastavenými požadavky (parametry), které odpovídají režimu jakosti Q CZ, s následným vydáním certifikátů na produkty. Certifikované produkty budou zároveň poskytovat spotřebitelům záruky vysoké kvality a potravinové bezpečnosti, garantovat postupy pěstování, manipulaci, skladování, balení a zpracování brambor s ohledem na životní prostředí a ochranu zdraví spotřebitelů. Systém je prioritně zaměřený na dohledatelnost certifikovaného produktu od jeho pěstování až po dodání do maloobchodu. Přihlášení pěstitele nebo

zpracovatele do systému je dobrovolné.

Brambory na vrcholu oblíbenosti u nás i ve světě

Brambory společně s kukuřicí, pšenicí a rýží patří mezi čtyři nejdůležitější plodiny světa. Od roku 1994 se jejich celosvětová produkce zvýšila z 230 milionů tun na téměř 400 milionů tun, přesněji o více jak 35 procent. Nárůst zaznamenala zejména Asie (Čína a Indie) i z toho důvodu, že nutriční hodnota z hlediska makro i mikro živin vyprodukovaná z jednoho hektaru je 2 až 3x vyšší než u obilnin.

Značnou renesanci spotřeby čerstvých brambor zažívají USA, zejména oblasti jako Kalifornie a Florida, místa proslulá důrazem na zdravý životní styl. „Brambory tam jsou považovány za vynikající zeleninu. Odtud se tento trend šíří i do dalších zemí. Spotřebitelé od brambor očekávají, vyjma výborných nutričních hodnot a chuti, také zdravotní nezávadnost, čerstvost a jednoduchou a rychlou přípravu v kuchyni. Aby toho bylo dosaženo, je nutné brambory pěstovat, pokud je to z hlediska pěstitelských podmínek možné, co nejlépe ke spotřebiteli. V posledních několika letech začínají brambory v přílohách k salátům konkurovat pečivu a těstovinám,“ sdělil místopředseda Českého bramborářského svazu. (red)

Obyčejný mokřad změnil část krajiny k nepoznání

V místě, kde má krajina možnost zadržet vodu, překypuje pestrostí rostlin i živočichů. Dostatek vody v krajině také výrazně napomáhá produkci biomasy (přírůstku zelených rostlin), ta v parném létě aktivně odpařuje vodu a ochlazuje tím své okolí. Krajina s dostatkem vody se proto umí lépe vyrovnat s teplotními extrémy. Vodu do zemědělsky intenzivně využívané krajiny pomáhá vracet i Státní pozemkový úřad (SPÚ).

SPÚ pracuje s pozemkovými úpravami a následné realizaci navržených opatření, která prošla pečlivým výběrem. Nejlepším projektantem ovšem bývá příroda. Přečtete si jeden neobyčejný příběh obyčejného mokřadu, příběh naší krajiny.

I malá opatření v krajině mají význam

Začal se psát již na přelomu století, kdy byly dokončeny návrhy komplexních pozemkových úprav v katastrálních územích Skřípov a Brodek u Konice na Prostějovsku. Náš mokřad bychom v původním projektu hledali marně. Místo něj je zde zakreslený jen revitalizovaný zemník, který vznikl v roce 2004 vytěžením materiálu pro novou polní cestu propojující Skřípov a Šubiřov. Původním záměrem projektanta bylo

zemník pouze revitalizovat výsadbou keřového patra a zeleně. Krátce po dokončení polní cesty se ale v místě již osázeného zemníku rozlil vydatný pramen spodní vody. Voda z nečekaně vzniklého mokřadu zemník postupně zaplavila a ani jednou za celých patnáct let nezmizela. Naopak se díky ní v místě rozvinulo krásné mokřadní společenstvo. Pomyslným projektantem našeho mokřadu je tak příroda sama. „Je až neuvěřitelné, jak se místo za pouhých patnáct let proměnilo k nepoznání. Je to krásný příklad, že každé, třeba i drobné opatření, které vrací krajině její funkčnost, má smysl,“ říká ústřední ředitel SPÚ Martin Vrba.

Model s nádržemi, tůňmi i příkopy

Návrhy komplexních pozemkových úprav ve Skřípově

Takto vypadal samovolně vzniklý mokřad ve Skřípově na Prostějovsku letos v květnu.

Foto: 3x archiv Státního pozemkového úřadu

a Brodku byly na svoji dobu ojedinělé a nadčasové. Zadáání pro zpracování společných zařízení vycházelo z faktu, že prakticky veškeré srážkové vody v okrese Prostějov naprší na úpatí Dražanské vrchoviny, a proto je nutné právě zde navrhnout opatření sloužící k dlouhodobému zadržení a akumulaci těchto vod, případně k jejich neškodnému odvedení. Tato

myšlenka prakticky o dvacet let předběhla v současnosti tolik akcentované téma „Voda a sucho v krajině“.

Společná zařízení upravují v katastru obce Skřípov výměru 300 hektarů a v katastru obce Brodek u Konice výměru 222 hektarů. Realizace navržených opatření probíhá v katastrech obou obcí již patnáct let. Cílem je vytvořit zde modelová katastrální území, ve kterých bude zrea-

lizována většina navržených opatření a následně bude díky tomu možné posoudit v delším časovém horizontu celkový přínos a efekt pro obce, občany a zejména pro zdejší krajinu. Dosud byly ve Skřípově a v Brodku u Konice zrealizována navržená opatření zahrnující osm vodních nádrží, mokřady, tůně, revitalizaci toků, záchytné příkopy, průlehy, cestní sítě a rozsáhlou výsadbu krajinné

zeleně. „Ve Skřípově opatření vyšla na 88 milionů korun, v Brodku u Konice na 48 milionů. Veškeré náklady jsme uhradili z evropských dotačních titulů, od programu SAPARD, přes Operační program Zemědělství až po aktuální Program rozvoje venkova,“ doplnil ředitel Vrba.

Místo vhodné pro exkurze

Lokalita dnes slouží i jako dobrý příklad praxe při častých odborných exkurzích. Účastní se jich i projektanti jednotlivých opatření, kteří účastníkům prezentují své návrhy. Starostové obcí si zase pochvalují účinnost vybudované ochrany intravilánu obou obcí před bleskovými povodněmi, výrazné zvýšení hladiny podzemních vod, návrat tradičních druhů živočichů a celkové posílení atraktivit zdejší venkovské krajiny. Při výkladu je diskutována i náročnost následné péče o realizované prvky v krajině, kterou provádějí obce již z vlastních prostředků. (red)

Podoba skřípovského mokřadu v roce 2005.

Mokřad vzniklý ze zemníku krátce po dokončení v roce 2004.

INZERCE

SANITÁRNÍ ZAŘÍZENÍ A HYGIENICKÉ POTŘEBY

Inovace a elegance...

Merida je evropská výrobní a obchodní síť prodávající sanitární zařízení a hygienické prostředky. Prodej a hygienický servis celého sortimentu pro Vás zajišťují zaměstnanci společnosti MERIDA v 9 evropských zemích na celkem 59 pobočkách v České republice, na Slovensku, v Polsku, Maďarsku, Rusku, na Ukrajině, v Litvě a Lotyšsku.

- Sanitární zařízení
- Hygienický materiál
- Úklidová technika
- Úklidová chemie
- Servis

CENTRALA ČR
Merida Hradec Králové, s.r.o.
Zemědělská 898
500 03 Hradec Králové
tel.: +420 495 545 924
mobil: +420 605 255 689
e-mail: office@meridahk.cz
www.merida.cz

DODÁVKY PO CELE ČR ZDARMA!

HANÁCKÉ NOVINY

Vážení čtenáři,
po červnovém čísle
se k vám další vydání
Hanáckých novin dostane
v polovině srpna v podobě
rozšířeného dvojčísla.
Redakce vám přeje pěkné léto

www.hanackenoviny.cz

 @hanackenoviny

Mezinárodní přehlídce siláků kraloval Tkadlčík

Jiří Tkadlčík na World Grand Prix 2019 – Memoriálu Gustava Frištenského v Litovli soutěží v disciplíně mrtvý tah. Foto: Vojtěch Skácelík

PETR KOMÁREK

LITOVEL

Nejsilnější muži planety ve váhové kategorii do 105 kilogramů se sjeli do Litovle. V areálu místního pivovaru si to mezi sebou rozdali na akci World Grand Prix 2019 pojatou jako Memoriál Gustava Frištenského. Nevšední podívaná se uspořádala z iniciativy mistra světa Jiřího Tkadlčíka, který se soutěže sám zúčastnil a vyhrál ji.

Do pivovaru v Litovli se v neděli 23. června nahnuly zástupy lidí. Představila se jim parta siláků z Kanady, Ruska, Walesu, Austrálie, Japonska či Nového Zélandu. Českou republiku mezi svařovci střední váhy zastupovali Miroslav Kahánek a hlavní strůjce události Jiří Tkadlčík.

Na počest legendy silových sportů Gustava Frištenského se soutěžilo v pěti různých disciplínách. Při Deadlift Medley strongmani zvedali ze země činky s několikasetkilovými závažími a následně automobil. Viking Press měl zase charitativní motiv. Za každé zvednutí zatížené kovové konstrukce putovalo na konto litovelského dětského domova 200 korun. V případě Jiřího Tkadlčíka byla částka dvojnásobná.

Dohromady se pro děti podařilo vydělat třináct tisíc korun. I díky Tkadlčíkovi, který se nespokojil s šesti opakováními zaručujícími mu nejlepší výsledek ze všech. V soutěžní části jich předvedl deset.

„Původně jsem po šesti opakováních plánoval šetřit ramena na další disciplínu (tou byl Stone put – hod sed-

mikilovým kamenem do dálky – pozn. red.), ale chci, aby se na podporu dětského domova vybralo co nejvíce peněz. Proto prosím dva silné chlapy, aby mi po stranách pomohli udělat dalších deset opakování,“ řekl do mikrofonu uprostřed arény obestoupené lidmi. Druhou desítku pak dokonce překonal.

Rodák z Přerova a úředník světový šampion navíc opanoval celý závod. „Jsem z něj i z celé akce naprosto unesená,“ netajila se praneteř Gustava Frištenského Zdeňka Frištenská. „Jirka je super, i co se týče marketingu. Skvěle se prezentuje, je v kontaktu s lidmi – přesně, jako byl Gustav. Je upřímný a právem se těší velké oblibě,“ podotkl zápasníkův prasynovec Frank Frištenský, který žije v Durangu ve státě Colorado v USA.

BĚŽECKÝ ROK

seriál

Jak (a proč) běhat v létě

Divoce stoupající rtuť teploměru na přelomu června a července znamená obvykle konec první etapy hlavní běžecké sezony v roce. Letní výheň mnohým z nás bere chuť do běžeckého tréninku, prázdninové měsíce s sebou přináší i citelný pokles nabídky závodů. A třeba v Olomouci jako by běžci z ulic a parků náhle v tomto období vymizeli úplně.

Důvod je jednoduchý: pro mnohé amatérské atlety byl vrcholem a konečnou jejich snahou velký červený Mattoni 1/2Maraton Olomouc, po kterém se opět na rok běžecké kecky ukryjí hluboko v botníku. Což je ovšem škoda - běhat se dá totiž velmi dobře i v létě a také ve druhé polovině roku se můžeme těšit na řadu krásných závodů.

Mráz a vedro. Zdánlivě nepřekonatelné překážky pro mnoho běžeckých hobáků, které každoročně zláká k tréninku pouze ideální počasí jarních a částečně i podzimních měsíců. Jenže jak vám potvrdí většina vytrvalců, běhat se dá za (téměř) jakéhokoliv počasí. Samozřejmě při venku panujících čtyřicetistupňových žárech je třeba přizpůsobit intenzitu sportovní námahy, ale to neznamená, že by v tomto počasí byl pohyb zcela zapovězen. Kvalitní funkční oblečení (doporučeny jsou spíše světlejší barvy, které tolik nepřítahují spalující sluneční paprsky), opalovací krémy a pokrývka hlavy pro ty z nás, kteří máme nižší číslo fototypu, a také třeba láhev vody s sebou, to vše by mělo dostačovat pro to, aby se rozumný trénink mohl uskutečnit i za opravdu horkého dne. A pokud by to nestačilo, mějte na paměti, že běhat se dá i brzy ráno či naopak pozdě večer při přijatelnějších teplotách. Zvlášť když je v létě světlo po velkou část dne.

A proč to všechno dělat? Je možné, že se vám na jaře podařilo zaběhnout vysněný čas na desetikilometrové vzdálenosti, půlmaratonu nebo dokonce maratonu. Jenže zajímavé výzvy jsou k máni

Když je na letních závodech opravdu teplo, přijde vhod občerstvovací stanice s vodou. Foto: Zdeněk Smutný

i ve druhé části sezony. Z těch regionálních jmenujme třeba unikátní Jesenický maraton v srpnu či říjnový Chřibský maraton v Kroměříži (pozor, přestože se jedná o silniční závod, jeho kopcovitý profil není úplně ideální pro prvomaratonce).

Tak na viděnou v létě někde na trati!
Adam Fritscher

Autor se za čtvrtstoletí strávené na amatérských závodních tratích považuje za zkušeného hobby běžce. V roce 2016 se stal veteránským mistrem republiky v maratonu nad 40 let, jeho osobní maximum na královské trati činí 2:56:14. Je předsedou klubu TJ Liga stovkařů Olomouc sdružujícího příznivce kondičního běhu na střední Moravě.

Festival Svátky písní je pro sbory hudební dovolenou

Závěrečným sborovým koncertem a následným Sborovým ro(c)kováním vyvrcholil 47. ročník mezinárodního festivalu pěveckých sborů a mládežnických orchestrů Svátky písní Olomouc. Zúčastnilo se ho více než tisíc zpěváků, hudebníků a porotců ze čtrnácti zemí světa včetně Malajsie, Kazachstánu nebo Kanady.

V rámci festivalu Svátky písní Olomouc proběhlo od středy 29. května do soboty 1. června přes šedesát vystoupení pěveckých sborů nebo orchestrů. Velká část z nich byla součástí Mezinárodní soutěže amatérských pěveckých sborů Mundi Cantant. Do ní se letos v jednotlivých kategoriích přihlásilo třicet sborů různorodého věkového i hlasového obsazení a také často radikálně odlišného repertoáru, který se pohyboval od folkloru přes soudobou vážnou hudbu po hudbu populární.

rodého věkového i hlasového obsazení a také často radikálně odlišného repertoáru, který se pohyboval od folkloru přes soudobou vážnou hudbu po hudbu populární.

Festival jako setkání orchestrů mladých

Novinkou letošního ročníku byla Mezinárodní soutěž mládežnických orchestrů Harmonia luvenalis. Do té se při její premiéře přihlásili jen tři orchestry, příznivci instrumentální hudby si ale přišli na své díky vystoupením ZUŠ Open, která byla letos se Svátky písní (stejně jako Svátky města Olomouc) spojená. „Soutěž mládežnických orchestrů Harmonia luvenalis budeme dále rozvíjet,“ řekl ředitel festivalu Marek Klimeš. „Je to jedinečná aktivita zaměřená na klasická hudební tělesa symfonická, komorní, smyčcová i dechová. Chceme, aby festival byl pro mládežnické orchestry nejen soutěžním kláním, ale především setkáním,“ dodal Klimeš.

Ne všichni vystupující se totiž festivalu účastnili kvůli honu za medailemi. Pro řadu pěveckých sborů jsou Svátky písní Olomouc i hudební do-

volenou v atraktivním prostředí historického města. Festival se tak stává především platformou pro vzájemné setkávání a inspirování sbormistrů, pěveckých sborů a jejich příznivců z celého světa. Jednotlivé sbory a orchestry se tedy objevovaly jako součást doprovodného programu a to nejen na pódiích Svátků písní, ale například také v sokolovně v olomouckých Chválkovicích a nebo jako doprovod slavnostního Průvodu ke cti sv. Pavlína na různých místech Olomouce. Právě tímto přesahem se festival liší od dalších soutěžních festivalů.

Kapela a dvě stě zpěváků

Asi nejlepším důkazem této pospolitosti byl kon-

cert Sborové ro(c)kování, na kterém se k rockové kapeli a sólistům přidalo také na 200 zpěváků hned z osmi pěveckých sborů. Ve chvíli, kdy v sobotu 1. června stovky lidí na olomouckém Horním náměstí sledovaly úvodní skladby tohoto monumentálního open air koncertu, se v přilehlé budově Moravské filharmonie ještě rozhodovalo o vítězi hlavní festivalové soutěže. Tou je ocenění pro Absolutního vítěze Mundi Cantant a tím i celého festivalu Svátky písní Olomouc. Do této soutěže tentokrát na základě získaného počtu bodů z dosavadního průběhu soutěže postoupilo pět sborů z Polska, Malajsie a Kanady. Absolutním vítězem se po hlasování

rozšířené poroty stal Sbor Námořní akademie Choir of Maritime University of Szczecin ze Štětína.

Festival Svátky písní Olomouc je od tohoto roku rovněž členem prestižní celosvětové asociace Choral Festival Network. Už teď je známé také datum příštího ročníku akce. Ten proběhne ve dnech od 2. do 7. června a soutěžící z řad pěveckých sborů a mládežnických orchestrů se mohou přihlašovat už nyní. Více informací je možné nalézt na webových stránkách festivalu, kde jsou zveřejněny také kompletní výsledkové listiny Mundi Cantant, Harmonia luvenalis i soutěže o Absolutního vítěze. (red)

Zleva: Sbor Salgriezi z Litvy na Horním náměstí (31. května), dirigent a porotce Milan Motl na Sborovém rockování (1. června), liberecký sbor Altitudo na soutěži Mundi Cantant (1. června).

Foto 3x: Martin Florian

Rady pro sadaře a zahrádkáře na červenec

JOSEF GALL

Ovocné plodiny

Jádroviny

Podle potřeby pokračujte (v případě, že jste plně nepokryli primární infekci) v ošetření proti strupovitosti a padlí jabloně. Na obě choroby jsou povoleny přípravky: Bellis, Dagonis, Domark 10 EC, Flint Plus, Fontelis, Luna Experience, Talent, TerceL, aj. Červenec je rozhodujícím obdobím k zabránění výskytu padlí na jabloních v příštím roce. V případě výskytu padlí aplikujte povolený přípravek Cyflamid 50 EW, Topas 100 EC aj., případně přípravky na bázi síry - Flosul, Kumulus WG, Sulfolac 80 WG, Sulfurus, Thiovit Jet, aj. Pozor na ochrannou lhůtu u raných odrůd.

Rovněž sledujte dle náletu samečků obalečů do feromonových lapačů intenzitu napadení obalečem jablečným a při zvýšeném výskytu sad ošetřete. Obdobně ošetřete i švestky proti červivosti - obaleči švestkovému, jehož samečci nalétávají do feromonových lapačů podstatně více i za chladnějšího počasí. U něho však nejsou letové vlny tak patrné jako u obaleče jablečného. Kromě jiných insekticidů jsou proti obalečům registrovány přípravky, které jsou klasifikovány jako neškodné opylovačům a dalšímu užitečnému hmyzu i systémově působící přípravky - Calypso, Gazelle, Mospilan 20 SP a kontaktní přípravky - Coragen 20 SC, Insegar 25 WG, Integro, NeemAzal-T/S, Spintor, Steward, Voliam targo, aj. Možno použít i biologické přípravky na bázi *Bacillus thuringiensis* (Lepinox Plus), či na bázi viroidů Madex TOP, aj. Jde o přípravky povolené i pro ekologické zemědělství. Ošetření podle signalizace, první aplikace před líhnutím housenek, další aplikace v intervalu 6–14 dnů.

Broskvnové a meruňky

Při deštivém období se zvyšuje riziko poškození do-

zrávajících plodů peckovin moniliniovou hnilobou. Původcem choroby je vršeckatá houba *Monilinia laxa* a někdy i její úzce příbuzná *Monilinia fructigena*. Houby lze od sebe rozlišit i makroskopicky - *M. fructigena* mívá konidiofory s konidii uspořádanými spíše v soustředných kružnicích a napadá častěji jádrové ovoce, zatímco *M. laxa* je většinou patogenem peckovin a kupky konidií pokrývají roztroušeně celý plod. U peckovin jsou k chemické ochraně povoleny přípravky - Prolectus-ochranná lhůta (OL) 1 den; Moon Privilege, Teldor 500 SC- OL 3 dny, Signum, Zato 50 WG - OL 7 dnů; Talent- OL 14 dnů, u broskvoviny také Luna Experience- OL 3 dnů a u slivoní i Abilis Ultra, Horizon 250 EW, Lynx - OL 7 dnů. Opatření jsou u peckovin i jádrovin obdobná. Především je třeba preventivně odstraňovat napadené plody a větévky, zabránit poranění plodů (efektivní je ochrana proti škůdcům) a v rizikových lokalitách omezit pěstování náchylných odrůd.

U jádrovin lze moniliniovou hnilobu (a také sazovitost, mušincovitost a některé skládkové choroby) omezit, pokud provedeme pozdní ošetření před sklizní přípravkem Geoxe 50 WG - ochranná lhůta (OL) 3 dny, Pomax - OL 5 dnů; Bellis - OL 7 dnů, Luna Experience, Moon Privilege, - OL 14 dnů, nebo pozdní ošetření proti strupovitosti některým z registrovaných přípravků s kratší ochrannou lhůtou: Talent, Zato 50 WG - OL 14 dnů, aj. Termín ošetření se řídí podle délky ochranné lhůty použitého fungicidu. Zdravotní stav plodů a skladovatelnost zlepšuje i přidání listových zápenatých hnojiv do postřiku. Pozor na ochrannou lhůtu u raných odrůd.

Jahodník

Proti bílé a fialové skvrnitosti listů se doporučuje ihned po sklizni porost seznout s následným přihnojením a chemickým ošetřením ně-

plíseň bramborová na rajčatech

kterým povoleným přípravkem - Amistar, Flowbrix, Funguran-OH 50 WP, Champion 50 WP/WG, Kuprikol 50, Ortiva, Score 250 EC, Zato 50 WG, aj. Ošetření se podle potřeby opakuje v intervalu 10–14 dnů. Roztočků jahodníkový má během roku až 7 překrývajících se generací. Nejvíce se množí v dubnu a na vrcholu léta. Po sklizni je vhodné odstranit zakrnělé, silně napadené trsy a navíc provést chemické ošetření přípravkem Vertimec 1.8 EC. Ošetření je nutno aplikovat pod vysokým tlakem větším objemem postřikové jichy, především do středu trsů. Případně možno podle návodu aplikovat v zapojených porostech dravého roztoče rozhozem substrátu s biogagens na rostliny: Biolaagens ACu (*Amblyseius cucumeris*), Spical (*Amblyseius californicus*). Tato ošetření účinkují i proti svilušce chmelové.

Réva vinná

Sledujte signalizaci a dle potřeby ošetřete révu proti plísni révy, padlí révovému, sviluščákům a obalečům - obalečičku jednopásému, obaleči mramorovanému a případně i šedé hnilobě hrozňů révy. Šedá hniloba (také plíseň šedá nebo botrytida) napadá hrozny již po odkvětu až do úplné zralosti. Základní ošetření se však většinou provádí až v době zaměkání bobulí. Situační zprávy o ochraně révy vinné najdete na <http://www.ekovin.cz/sekce-pro-cleny/prognosticke-zpravy-na-rok-2019>

Fungicidní ošetření se provádí při dosažení vhodných podmínek pro šíření patogenu. Na lokalitách, kde ještě nebyly zjištěny první výskyt plísně révy a v minulém období nebyly splněny podmínky pro primární infekci, je možno použít i kontaktně a preventivně působící fungicidy: Alginure, Antre 70 WG, Cabrio Top, Cuproxat SC, Dithane DG Neotec, Folpan 80 WG, Kuprikol 50, Pergado F, Polyram WG aj.

Při silném infekčním tlaku je vhodnější aplikovat kombinované léčení kurativně působící fungicidy: Acrobat MZ WG, Pergado F, Plíseň STOP, Ridomil Gold Combi Pepite, Ridomil Gold MZ Pepite, aj.

Na padlí révy je vhodné pro ošetření rizikových porostů (náchylná odrůda, pravidelný výskyt, silnější výskyt v minulém roce) použít při teplotách nad 15 °C především přípravky na bázi elementární síry - Kumulus WG, Sulfurus, případně i *Cabrio Top*, Talent, Topas 100 EC, VitiSan, Zato 50 WG, aj. Pří-

pravky na bázi elementární síry současně omezují i výskyt háččice révového. Pokud byl zjištěn výskyt padlí, bude vhodné použít intenzivní fungicidy - Dynali, IQ-Crystal, Karethane New, Sercadis aj., včetně jejich kombinací a ošetřovat v intervalu (podle infekčního tlaku) 7–14 dnů.

Zelenina

Průběžně v porostech - zejména při teplejším sušším průběhu počasí kontrolujte výskyt svilušek, třásněnek, mšic a ploštic. Sledujte signalizaci na webu eagri.cz.

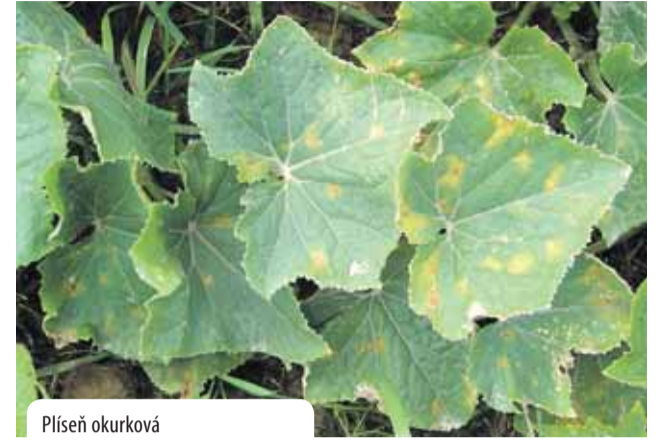
Při vlhkém průběhu počasí narůstá škodlivost plísní i na venkovních kulturách! Ve vlhkých lokalitách pozor na poškození porostů slímáčky, slímáky a plzáky. Pro ideální podmínky, které jsou v zahradnických kulturách, je škodlivost plíží trvalá po celé vegetační období. Poškození často bývá vstupní branou pro houbové a bakteriální choroby. Možno aplikovat návnadové moluskocidní přípravky s účinnou látkou *metaldehyd* (Clartex neo, Metarex Inov aj.) a *fosforeňnan železitý* (Ferramol, Ironmax Pro, Sluux HP).

Okurky

Porosty podle infekčního tlaku pravidelně ošetřujte proti plísni dýňovitých (plísně okurkové) v závislosti na infekčním tlaku, intenzitě růstu a použitém přípravku. Za deštivého počasí v 7denních intervalech (většinou vždy po sběru) s dodržením předepsaných ochranných lhůt. Za sucha postačí preventivní ošetření po 14 dnech. Můžete aplikovat přípravky: Acrobat MZ WG, Aliette 80 WG, Cuproxat SC, Dithane DG Neotec, Flobrix, Champion 50 WP, Infinito, Kuprikol 50, Ortiva, Previcur Energy, Proplant, Ridomil Gold MZ Pepite, aj. Během sklizně se ošetřuje nejlépe ihned po otržení plodů. Kromě přípravku Dithane DG Neotec, Ortiva, které mají delší ochrannou lhůtu (7–14 dnů), mají ostatní uvedené přípravky lhůtu 1–3 dny. Podle metodiky možno preventivně aplikovat i registrovaný biopreparát Polyversum.

Cibule

Sledujte signalizaci prvních výskytů plísně cibule - plíseň česnekovitých (*Peronospora destructor*). Výskyt choroby podporuje teplejší počasí a počasí se střídavými teplotami mezi 5 až 23 °C, vysoká vzdušná vlhlost, rosy a deštivé srážky. Ošetřujeme v 7 až 14denních intervalech podle průběhu počasí

Plíseň okurková

a průběhu epidemie. Povoleny jsou přípravky: Acrobat MZ WG, Dithane DG Neotec, Ortiva, Ridomil Gold MZ Pepite, Zakeo, případně i měďnaté přípravky Defender, Flowbrix, Champion 50 WP, Kuprikol 250 SC aj. Pro zvýšení účinnosti se doporučuje přidat do postřikové jichy smáček. V případě silného infekčního tlaku (při deštivém počasí) lze interval ošetření zkrátit. Podle metodiky možno preventivně aplikovat i registrovaný biopreparát Polyversum.

Rajčata

Sledujte signalizaci na první výskyt plíseň rajčete - plíseň bramborová. Zvláště porosty rajčat pěstované v uzavřených polohách je nutno dle potřeby i opakovaně preventivně ošetřit některým z povolených přípravků: Acrobat MZ WG, Banco 500SC, Dithane DG Neotec, Infinito, Nautile DG, Ortiva, Previcur Energy, Ridomil Gold MZ Pepite aj. Při ošetření platí obdobné zásady jako při ošetřování brambor. Nejdůležitější je včasná preventivní ochrana. Při slabším napadení se doporučuje i mechanické odstranění již napadených listů a plodů, aby se z porostu odstranily zdroje infekce, při silném napadení je vhodné odstranit i celé napadené rostliny. Ohroženy mohou být zejména porosty s pravidelnou závlahou a dále porosty na lokalitách, kde byly zaznamenány silné bouřkové srážky. Povolené měďnaté přípravky - Champion 50 WP, Kocide 2000, Kuprikol 50/250 SC, aj. mohou prodloužit vegetační dobu.

černá skvrnitost růží

rez růžová

Porosty napadené molicí skleníkovou možno ošetřit přípravky: NeemAzal-T/S, Plenum, Sivanto prime, případně pyretroidy Karate se Zeon technologií 5 CS, Scatto, aj.

Okrasné rostliny

Jalovce

Pozorně prohlédněte prosychající větve jalovců, mohou tam být štítky (štítky velikosti 1–2 mm), které mohou na suchších lokalitách při silnějším napadení některých citlivých kultivary i zničit. Nejúčinnější je opakované ošetření kombinací některého pyretroid - Decis Mega, Fast M, Karate se Zeon technologií 5 CS, aj. s organofosfátem - Danadim Progress, Dursban 480 EC, případně neonicotinoidy - Calypso 480 SC, Mospilan 20 SP s přídatkem smáček. Hnědnutí a prosychání větví jehličnanů (na slunných stanovištích) může způsobovat i napadení sviluškami. V tomto případě aplikujte některý z povolených akaricidů - Nissorun 10 WP či Vertimec 1.8 EC.

Růže

Na růžích může na listech škodit kromě mšic i houbová choroba černá skvrnitost růží (*Diplocarpon rosae*) a mýsty rovněž padlí (*Podosphaera pannosa*) a rez růžová (*Phragmidium mucronatum* a *P. tuberculatum*). Podle potřeby je včas ošetřete např. přípravkem Folicur koncentrát/AL, Multirose, Ortiva, SaproL - Proti houbovým chorobám růží, Zato 50 aj.

padlí jabloňové

strupovitost jab

Historie pivovarů nejen na Hané 6.

Dnes se vypravíme mimo Hanou, a to do podhůří Jeseníků do Hanušovic. Byly založeny na počátku 14. století v období první rolnické kolonizace. Největší rozmach zde byl v 19. století. Staly se centrem lnářského průmyslu v regionu. V sedmdesátých letech tohoto století zde byla největší prádelna lnu na Moravě a ve Slezsku. Zaměstnávala okolo 800 dělníků a ve své době představovala velmi progresivní způsob zpracování lnu. Hanušovice jsou také významným železničním uzlem, nejvíce je ovšem proslavil pivovar Holba.

Pivovarské muzeum

Expozice tohoto muzea nás seznamuje s historií pěstování piva v Hanušovicích a okolí. Otevřeno bylo na podzim v roce 2010. Mezi exponáty jsou starobylé právo-várečné a tovaryšské listy. Zručnost předků dokládají staré sudy. Jsou zde také nástroje, které se používaly při výrobě piva jako jsou sladovnické lopaty, hoblíky a mnoho dalších. Atmosféru starých hospod dokládají historická výčepní zařízení. Velká pozornost je věnována surovinám pro výrobu piva. Nelze opomenout ani dopravu zlatavého moku koňskými povozy. Na vše dohlíží voskové figuríny sládků a dvou stálých návštěvníků hospod v dobovém oblečení.

Jak šel čas

Iniciátorem založení pivovaru v Hanušovicích byl Josef Müllschitz (1827-1879), sládek a také nájemce pivovaru v nedaleké Kopřivně. Jeho cílem bylo vybudovat moderní parní pivovar, který by ovládl zdejší trh se zlatavým moken. Ačkoliv byl dobře situovaný, bylo mu jasné, že se jedná o úkol nad jeho síly. S touto myšlenkou nejdříve oslovil Karla Flandorffera, ředitele tkalcovny v Hanušovicích a díky jeho kontaktům také Eduarda a Karla Oberleithnerovy. Tito byli významnými podnikateli ze Šumperka a také měli ve vlastnictví řadu pozemků v okolí Hanušovic.

V roce 1871 bylo rozhodnuto, že bude postaven pivovar v Hanušovicích. Následně byla ustanovena společnost Brauerei von Müllschitzky & Comp. zu Hannsdorf-Halbseit. Tuto společnost tvořilo deset kapitálově silných společníků a každý z nich měl podíl 20 tisíc zlatých. Josef Müllschitz zde měl funkci sládků a technického ředitele. Provoz pivovaru byl zahájen 28. prosince 1874, kdy byla uvařena první várka.

V roce 1881 dochází ke změně majitele, kdy Oberleithnerové a Dr. Karl Chiari se stávají většinovými. V roce 1886 bylo dosaženo původně plánované produkce 23 005 hl. a tato zvyšující se produkce přinesla nutnost rozšiřování sklepních prostorů a následně i sladovny. Pivovar začíná rozšiřovat své trhy zejména do Slezska. Z tohoto důvodu byla v roce 1890 vybudována vlečka z blízkého nádraží.

Dvacáté století

V tomto období dochází k výrazné změně představované spojením nedávných konkurentů pivovarů v Třemešku, Šumperku a Hanušovicích. Tímto vzniká nová akciová společnost. Tato se velmi rychle rozvíjela. Toto úspěšné období bylo přerušeno první

světovou válkou. V roce 1918 dochází k přejmenování pivovaru na Severomoravský pivovar a sladovna akciová společnost v Šumperku. Z krize, vyvolané první světovou válkou, se pivovar dostával pozvolna. Rok 1924 lze označit za přelomový, produkce dosáhla 86 492 ha. V této době se pivo vařilo již pouze v Hanušovicích. Meziválečné období lze charakterizovat tím, že bylo velmi úspěšné. Toto dokládá, že se stal třetím největším producentem piva na Moravě. Po znárodnění v roce 1948 byl součástí několika národních podniků například Severomoravských pivovarů, národní podnik Litovel. V tomto období 1948-89 bylo provedeno několik modernizací. Uvádíme několik příkladů. V roce 1965 byla provedena úprava ležáckých sklepů, v roce 1967 rekonstrukce sladovny. Nelze opomenout nahrazení dřevěných sudů hliníkovými v roce 1970. V roce 1987 došlo k zabudování nového vykladače lahví ve stáčírně.

V listopadu 1983 byla uvařena první zkušební várka piva Šerák. Jednalo se o první jedenáctku v tehdejší Československu. Na trh byla oficiálně uvedena v lednu 1984.

Po společenských změnách

Po roce 1989 se pivovar stal součástí Moravskoslezských pivovarů Přerov a.s. Následně v roce 1996 vzniká samo-

statná společnost Pivovar Holba a.s. V devadesátých letech byly provedeny významné investice do rozvoje podniku. Jednalo se zejména o zabezpečení mimořádně kvalitního zdroje pitné vody. Dále zahájení provozu nové plnicí linky pro nerezové sudy.

Pivovar Holba má v současnosti velmi bohatou nabídku piv. Řada z nich má domácí i zahraniční ocenění. Například Holba Premium získala v roce 2013 první místo na Stockholm beer and whisky festivalu. V letošním roce byl pivovar Holba velmi úspěšný na Pivexu, kde získal kompletní sadu medailí (zlato, stříbro a bronz) a to piva Holba Keprník, Holba Premium a Holba Brusinka. Následně uvádíme některá piva z nabídky, konkrétně Holba Horská 10, Šerák, Holba polotmavá 11, nealkoholické Holba Free, Holba Keprník, Holba Speciál, Holba horské Byliny a řadu dalších.

Je také možnost blíže se seznámit s výrobou piva při exkurzích do pivovaru. Dále je možno zúčastnit se tradičního pochodu za ryzím pivem z hor Pivovarská čtvrtka, soutěží, pivovarských slavností a mnoha dalších akcí.

Použitá literatura je k dispozici u autorů.

František Muška,
Antonín Muška,
Anna Mušková

Festival Pod komínem osvěžil pivem i limonádami

Pohodový a s rodinnou atmosférou. Festival Pod komínem v Záhlinickém pivovaru v Záhlinicích u Hulína poosmé zaujal rozmanitou hudbou, zábavními soutěžími pro děti nebo kvalitním pivem pro dospělé. Pěnivý mok ale nebyl jediným originálním nápojem, který se uprostřed historických pivovarských budov čepoval.

PETR KOMÁREK

ZÁHLINICE

Z kohoutů čepovacích zařízení 21. a 22. června naplno prýštila Záhlinická pivovarská limonáda. Početné zástupy návštěvníků Festivalu Pod komínem si pochutnávaly na čtyřech příchutích. Citronové, grepové, zázvorové a lesních plodech. „Limonádu vyrábíme především z naší pivovarské vody, již bereme ze 120 let staré studny. Je to důkaz, že v pivovaru nemusí nutně vznikat jen pivo. Jsme rádi, že na různé druhy limonád slyšíme od lidí pozitivní ohlasy,“ usmál se Aleš Přinosil ze Záhlinického pivovaru.

Přírodní nápoj s vitamíny

Jaromír Kolář, který do Záhlinic přicestoval z více než šedesát kilometrů vzdálené Litovle, mu dal za pravdu.

„Pivovarská limonáda je prvotřídní, nejvíce mi chutná citronová. Nepohrdnu ale ani pivem – i to mají skvěle,“ chválil.

Sládek Záhlinického pivovaru František Šmíd prozradil, že každá z limonád obsahuje čistě přírodní látky. Bez obav ji tak mohou pít všichni.

ni, kdo mají chuť, případně žízeň. Malí i velcí. Dopřejí si tak přísun vitamínů. Třeba zázvorová dodá tělu vitamín C, k tomu ještě příjemně „zapálí“ v krku.

Procházka není zvláštní, ale skvěle se pije

Bez dobrého a zkušeneho sládků by nikdy nevzniklo ani dobré pivo. Ten záhlinický může být pyšný zejména na polotmavého Procházku. Jedenáctistupňový vídeňský ležák pojmenovaný podle přezdívky císaře Františka Josefa I. třikrát v řadě získal prestižní ocenění Zlatá pivní pečť.

Naposledy letos. „Není to sice nijak zvláštní pivo, přesto je však jedinečné. Mezi jeho hlavní přednosti patří výborná pitelnost, milovníci piva ho vyhledávají,“ vyzdvihl Šmíd.

Na Hanou přijel i Samson

Festival na jihu Hané ale neznamená jen pivo nebo občerstvení v podobě guláše a specialit z udírny. Během dvouhodinového programu vystoupil na podiu například Jaroslav „Samson“ Lenk nebo skupina Fleret. „Samson byl naprosto luxusní, Fleret se Zuzanou Šulákovou, dcerou legendární Jarmily Šulákové, vyloženě bavil. Festival

Talentovaná zpěvačka Jitka Knížková na Scéně mladých talentů na Festivalu Pod komínem v Záhlinicích u Hulína.

Foto: Petr Komárek/Hanácké noviny

v Záhlinicích je úžasný,“ nešetřil pozitivy Jaromír Kolář. Prostor dostali také mladí nadějní zpěváci a zpěvačky jako například Jitka Knížková, kapela Zkusmeto a duo René Matlášek a Vít Štaigl.

Na děti čekaly pohybové aktivity, skotačení nebo dílničky s tvorbou z plastelíny a papíru, malováním a lepením.

Na čepu bylo v Záhlinicích několik druhů místních nefiltrovaných a nepasterovaných piv i čtyři příchutě pivovarské limonády. Foto: Petr Komárek/Hanácké noviny

Tábory lidu ve Smržicích se zabývaly i ochranou krajiny

Období let 1868–1871 je označováno za dobu „táborů“. Byly to velké mítinky, na kterých občané vystupovali s politickými, národnostními a hospodářskými požadavky. Podporovali zakládání českých škol a rolnických podniků – cukrovarů, sladoven, pivovarů a záložen.

HANA BARTKOVÁ

Tábory lidu na Řípu, Střeleckém ostrově v Praze, Blaníku a Ještědu se zapsaly do naší historie. Pozadu však nezůstala ani Haná, 19. července 1868 se konal nepovolený tábor lidu na Kosířích a 28. července 1868 na hulínských trávníkách u Kroměříže. V srpnu 1868 proběhly tábory lidu u kapličky sv. Rocha u Mohelnice a na Hradisku u Velkého Týnce. Další rok se 25. dubna 1869 konalo polní kázání u Hrubčic, na němž promluvil profesor Jan Rudolf Demel. Shromáždění se zabývalo hospodářskými otázkami. Bylo také přípravou k táborům lidu politického charakteru. Příležitostí k velkému táboru lidu bylo také kladení základního kamene ke stavbě rolnické sladovny v Prostějově konané 18. května 1869 za účasti čtyř tisíc účastníků. 6. června 1869 byl uspořá-

dán tábor lidu na obecním trávníku ve Smržicích nedaleko kostela. Povolení obstaral zemský poslanec Josef Fanderlík. Tato akce byla prvním zákonem povoleným táborem na Moravě. Žádost o povolení vyšla v prvním čísle olomouckého Našince 20. března 1869. Provolání podepsali Tomáš Podivínský ze Smržic, Arnošt Nakládal z Duban, Matěj Dočkal z Klopotovic, Čeněk Kadlík z Čelčic, Augustin Mlčoch z Polkovic, Jan Koválovský z Hrdibořic a František Sedlák z Duban.

Osvětou ke svobodě

Uprostřed pastviny byl vztyčen kruh červenobílých praporů. Po stranách stály stánky kramářů, výčepy a národní dělostřelectvo. Zúčastnilo se kolem šesti tisíc lidí. Zapojili se také hosté – členové spolků z Prahy, Kroměříže a Hradce Králové. Přijeli dokonce zástupci české Besedy

z Berlína. Předsedou schůze byl zvolen smržický starosta František Vymětal. Jednání zahájil hrubčický starosta a významný rolnický předák Josef Hoch slovy: „Osvětou k svobodě – za tím, heslem jsme se sešli.“ Hlavním obsahem tábora byly otázky: Mají-li obce provozovat školy hlavní a střední s vyučovacím jazykem českým samy, aneb mají-li žádati o jejich zřízení c. k. vládu? Jakým způsobem by se mělo o to pečovat, aby se polní hospodářství ochránilo před škodami elementárními?

O školství hovořili poslanci Ignát Wurm z Olomouce a Ignác Vrba ze Skrbeně. Poslanec Vrba navrhl, aby stát zrušil všechny státní školy. Ke druhé otázce promluvil Josef Fanderlík. Vyslovil se pro získání obchodu a průmyslu do českých rukou, čehož prý lze dosáhnout pouze vzdělaností. V přijaté rezoluci byly obsaženy požadavky na zřízení českých škol středních a hlavních, učitelských ústavů, české univerzity a techniky a přeměnu Slovanského gymnázia v Olomouci ve vyšší. Rezoluce byla přijata také ke druhému bodu. I zde byla přijata řada požadavků týkajících se ochrany dobytka

Náves ve Smržicích z dvacátých let 20. století.

Fotografie z knihy Vojtěcha Janouška Vývoj Smržic v letech 1848–1928.

a přírody tak, „aby přifodná místa byla zalesněna, lesy chráněny a aby při cestách, na návrších atd. bylo vysazeno ovocné stromové“.

Zdravice, mítinky a další tábory lidu

Jednání schůze mělo klidný průběh. Program byl vyčerpán bez jakéhokoliv narušení. Táboru lidu došla celá řada pozdravných telegramů. Například olomoucký redaktor Josef Černocho poslal zdra-

vici z emigrace v Berlíně. Dne 21. června 1869 byla vyslána hanácká deputace do Vídně k císaři Františku Josefu I., vedená prostějovským advokátem a národním činitelem Františkem Lakomým. Jejimi členy byli František Vymětal a Josef Hoch. Císaři předložili usnesení nejen ze smržického tábora, ale ze všech táborů konaných na střední a severní Moravě.

Táborové hnutí pokračovalo dalšími mítinky 20.

června na Svatém Kopečku a 29. června u Kroměříže. V červenci následovaly Hranice, Brníčko u Zábřeha a Hájek u Loštic.

A jaký byl první díleč výsledek? Když ředitel Slovanského gymnázia v Olomouci Jan Evangelista Kosina vyhlásil, že císařským rozhodnutím ze dne 16. července 1869 bylo gymnázium povýšeno na vyšší, všem účastníkům tábora ve Smržicích se jistě dojetím zarosily oči.

Stavba, v jejímž okolí vítr nařiká

Jednou z nejvyšších staveb České republiky je vysílač Kojál tyčící se nedaleko obce Krásensko na Vyškovsku. V letošním roce si připomíná již 60. výročí své existence. V době svého vzniku byl pouze o dva metry nižší než pařížská Eiffelovka a svého času ho mělo nalahdáno na 2,5 milionu diváků. Také v současnosti je důležitou součástí infrastruktury Českých radiokomunikací, které ho provozují. Stále totiž patří k vysílačům, které mají vynikající dosah, protože vysílání pokrývá nejen celou jižní a střední Moravu, ale i část východních Čech. Svě jméno dostal podle kopce, na kterém stojí. Podle starých pověstí se nazýval Kujál, což je odvozeno od slova kujati, tedy foukati. Doslovně jde tedy o místo, kde fouká vítr.

Do provozu byl Kojál uveden 3. března 1959. Původní konstrukci svařenou z ocelových trubek sahající do výše 322,4 metru navrhl inženýr Josef Wanke a v době svého vzniku byl vysílač nejvyš-

ší stavbou naší republiky. V osmdesátých letech minulého století prošel rozsáhlou rekonstrukcí. Původní stožár byl demontován a těsně vedle místa, kde stál, byl v roce 1984 postaven stožár nový o celkové výšce 340 metrů. Ten je v současné době třetí nejvyšší stavbou v České republice. Jen o dva metry vyšší je jeho dvojče vysílač Krašov na Plzeňsku.

Mimo to, že je třetí nejvyšší stavbou v republice, je vysílač Kojál zajímavý i tím, že se na něm dá velmi dobře dokumentovat také historie našeho televizního vysílání. Zpočátku přenášel pouze jeden černobílý kanál. Postupně však přibývaly další, které začaly být vysílány i v barevném provedení. Po celou dobu své existence hrál vysílač velmi důležitou roli i v krizových situacích, jako byla například invaze vojsk států Varšavské smlouvy v srpnu roku 1968. Když okupační síly ukončily vysílání televize Praha a svobodného vysíláče Krašov u Plzně, byl

to právě Kojál, odkud pokračovali pracovníci brněnského studia v dalším vysílání. V době nejsilnějšího provozu bylo na vysílači zaměstnáno ve čtyřadvacetihodinové nepřetržité službě okolo šedesáti zaměstnanců.

Významným přelomem v historii vysílače pak byl přechod z analogového na digitální vysílání DVB-T. Na konci listopadu 2009 byl vypnut nejdrívě analogový signál programu ČT2 a v červnu 2011 došlo k vypnutí také analogového vysílání programů ČT1, Novy a Primy. V současné době vysílač přechází v rámci takzvané druhé digitalizace na nejmodernější vysílací standard DVB-T2. Ten nabídné divákům další interaktivní služby včetně propojení televizního vysílání s internetem. V letošním roce bude na vysílači spuštěn i pozemní digitální rozhlas DAB+ s výkonem 10 Kw. Kvalitním signálem tak bude pokryt nejen jih, ale i střed Moravy včetně Olomouce a jejího okolí.

Vysílač Kojál však není pouze zajímavou technickou vymožeností, ale i místem, které je opředeno mnoha vyprávěními a pověstmi. (str)

Vysílač Kojál

Foto: Dagmar Strajová

Do hradeb v Litovli zazdili desku o jejich přemožitelích

Švédská deska v Litovli, originál s německy vytesaným textem pochází z konce 17. století. Foto: Petr Komárek/Hanácké noviny

Na křižovatce před vjezdem do centra Litovle na Olomoucku se nachází Švédská deska. V padesátých letech 17. století ji vsadili do opravených hradeb, které předtím za třicetileté války výrazně poničili Švédové. Právě na jejich dobytí města pískovcová deska ve zbytku zdi upomíná.

LITOVEL

Během třicetileté války musela Litovel dvakrát skousnout přítomnost švédského vojska. Poprvé se mu město vzdalo a následně nezbylo, než se vykoupit. Podruhé, v červnu roku 1643, spolu obě strany svedly tvrdý boj.

Švédům se po masivním dělostřeleckém útoku podařilo prorazit hlavní zeď litovelského opevnění a vtrhnout do města. Kdo přežil jejich drancování a vraždění, musel se podílet na demolici zbytků hradeb,

aby nemohly sloužit k další obraně.

Po třicetileté válce se litovelské hradby začaly opravovat. Práce vedl zednický mistr Matěj Volkman a během nich umístil do jedné ze zdí i Švédskou desku. Ta svým německy vytesaným textem švédské řádění popisuje. Doplnují ji dvě zazděné dělové koule.

Když se Litovel v 19. století rozrůstala, velká část hradeb musela jít k zemi. Část zdi se Švédskou deskou ale zůstala. Ve čtyřicátých letech minulého století ji opatřili ještě českým překladem původního textu. (kom)

O Kojálovským

V Krásensku bydlel za starých časů jeden sedlák, který měl stále pocit, že má málo majetku. A aby ho měl ještě víc, vyrážel v noci tajně na pole svých sousedů, kde jim přesazoval na jejich pozemcích sádky. Za tento prohřešek však byl strašlivě potrestán. Po smrti musel jako duch bloudit s hraničním kamenem v náručí po polích kolem Kojálu a přitom neustále opakovat slova: „Hde ho mám dat? Hde ho zakopat?“ Jednou po půlnoci se vrátil z Kotpřovic do Krásenska ze zábavy jeden místní bubeník. Noc byla velmi chladná, a navíc to od Drahan pěkně foukalo. Muž byl ve značně podroušeném stavu, a tak není divu, že na úzké polní pěšince, klikatící se jako had mezi poli, neustále klopytal o kameny, a díky obrovitému bubnu se několikrát ocitl i na zemi. A když pak spadl do velké louže, ve které se notně vymáchal, dalo mu hodně práce, než se z ní vyškral zase ven. Když se však znovu postavil na nohy, nemohl zatracitilý buben dostat za žádnou cenu zpět na záda. Nakonec svůj marný boj s neposlušným hudebním nástrojem vzdal a rozhodl se, že v oněch místech počká do rána. Vždyť ne nadarmo se říká, že ráno je moudřejší večera. Pohodlně se usadil na mezi, kde se mu po několika minutách tupého žírání do tmy začaly pomalu oči zavírat únavou. V ten moment se mu hlavou začaly honit divoké sny, díky nimž se po několika minutách s hrůzou probudil. Když si však protřel oči, zjistil, že to, co mylně pokládal jen za pouhopouhý sen, je bohužel holá skutečnost. Před ním stál zlovíček s obrovským kamenem v náručí a s prosebným výrazem v obličejí opakovat stále jednu jedinou větu: „Sósede, porad' mně, hde ho mám dat, hde ho zakopat?“ Muzikant, který byl stále ještě v alkoholovém opojení, mu kurážně odpověděl: „Dé ho tam, hdes ho vzal a bodeš mět pokoj te, hají já.“ Sotva to dořekl, strašidelný příznak se ztratil jako pára nad hrncem. Za chvíli nedaleko muzikanta něco bouchlo o zem, a pak všude zavlád hluboký klid. To Kojálovské opět vrátil hraniční kamen u míst, kde ho kdysi dávno vykopal. Od té chvíle přestal duch nešťastného sedláka kolem Kojálu obcházet. Opilý muzikant se však při žádné příležitosti neopomenul pochlubit, jak mu kořalka pomohla Kojálovského vysvobodit. (str)

Hody ve Štěpánově patří mezi největší na Hané

Trvají už minimálně dvě staletí a sjíždějí se na ně lidé z mnoha míst republiky. Hody svatého Vavřince ve Štěpánově se konají i letos, navštívit je můžete v termínu od 9. do 11. srpna.

PETRA PÁŠOVÁ

ŠTĚPÁNOV

Hodové slavnosti ke Štěpánovu neodmyslitelně patří. Přestože se v minulosti plakáty po obci nevylepovaly, každý bezpečně věděl, že jsou hody svatého Vavřince. „Mělo to svůj společenský motiv, ve Štěpánově se scházeli lidé ze širokého okolí a de facto platilo nepsané pravidlo každoročního setkávání rodáků,“ uvedl Josef Urban, etnolog Regionálního pracoviště pro tradiční lidovou kulturu

při Vlastivědném muzeu v Olomouci.

Obecně se hody konaly na podzim, po skončení sklizňových prací. Datovaly se většinou k posvěcení kostela. „Protože se ale většinou přesné datum nedochovalo, slaví se často na svátek patrona kostela. Ve Štěpánově je to svatý Vavřinec, proto srpen,“ vysvětlil odborník s tím, že jde o jednu z největších hodů v regionu. Hody byly obdobím, kdy si lidé po sklizni vydechli, odpočinuli a i díky tomu, že měli dostatek jídla, mohli se připravit na velkou slávu. Konec

konců hody se říká proto, že se hodovalo. „Říkávalo se, že posvícenský oběd byl jeden z nejbohatších za celý rok. Pro děti to bylo vítané, hody jim přinesly různé atrakce a stánky s dobrotami, celé léto se těšily. Pro dospělé to znamenalo významné setkávání se s rodinami a přáteli,“ připomněl Josef Urban. Vesnický život se dřív zaměřoval dovnitř komunity a během roku se s vnějším světem moc nepotkával. Hody proto byly vítanou příležitostí. Sjela se početná rodina, příbuzní a známí z okolí a mohli vyměnit zkušenosti, které během roku nasbírali a přitom se ještě pobavit a zatančovat.

Dlouhá tradice, ani minulý režim hody nezastavil

Platí pravidlo, že hlavní hodová slavnost se ve Štěpánově

Hodový průvod ke kostelu sv. Vavřince, Štěpánov 2018.

Foto: Josef Urban/Vlastivědné muzeum v Olomouci

Z hodového vystoupení folklorního souboru Hagnózek, Štěpánov 2007.

Foto: Ivan Hlavatý/Vlastivědné muzeum v Olomouci

ve koná vždy v neděli 10. srpna nebo v neděli po tomto datu. Snad největší rozkvět hodů byl před druhou světovou válkou. „Každoročně zde bylo přes sto stánků, nechyběly desítky zábavných atrakcí. Hlavní dění se vždy soustředilo před kostelem sv. Vavřince a v jeho blízkém okolí. Po roce 1948 ale přišla doba s nuceným útlumem hodů, ale lidé brali akci stále za svou. Hody byly tak vyhlášené, že ani představitelé minulého režimu nedokázali potlačit jejich význam,“ pokračoval etnolog, který má se slavností zkušenosti i coby místní obyvatel. Připomněl, že v červenci roku 1973 se ve vesnici konaly velké oslavy k sedmistému výročí založení jejího horního konce. „Místní funkcionáři tehdy rozhodli, že oslavy už byly a hody se neuskuteční. Lidé se ale nedali, funkcionáři tlaku podlehli a nakonec se uskutečnily. Byly sice o poznání skromnější, ale

o to více lidí přijelo,“ připomněl historii.

Nucené císařské hody lidé často ignorovali

Mocného odpůrce znalo hodové veselí však ještě mnohem dřív, už v 18. století. Každá obec měla jiného patrona, hody většinou trvaly několik dní a císař Josef II. si řekl, že je hodů už nějak moc. Navíc mu prý vadilo, že se lidé veselí v čase, kdy by se měli spíš věnovat práci. „Tak nařídil v roce 1786 jednotné svatohavelské (císařské) hody, které měly probíhat v druhé polovině října. Místní hody se měly potlačit. Částečně se to povedlo, ale lidé nakonec začali slavit dvoje hody, účel to nesplnilo, ba naopak,“ pousmál se etnolog. Pro lidi to navíc byla příležitost ukázat se v nových šatech, uklidit doma, napéci. Císařské hody se pak postupně utlumily, ale v některých obcích, hlavně v Čechách, si je připomínají dodnes.

Josef Urban se do Štěpánova, jedné z největších hanáckých vesnic, přiznal. Z vlastní zkušenosti tak říká, že ještě před pěti lety byl hodový program mnohem rozmanitější. „Tehdy se hrálo souběžně v parku a před obchodním domem Hruška. Jednotlivé hudební produkce směřovaly vždy k určitému obecnstvu. Bylo zde také více doprovodných akcí, výstav nebo ukázek řemesel. Teď se mi zdá, že poslední dva, tři roky nabídka zestihlela, ale zase na druhou stranu se začaly vystupovat známé osobnosti, celebrity. Každé hody, a také i ty štěpánovské, se v průběhu doby vyvíjí. Zhruba před patnácti lety se například začalo ve Štěpánově předávat hodové právo nebo se zavedl večerní ohňostroj. Poslední roky se v neděli dopoledne koná hodový průvod. Chodí se před mší svatou, ze dvou konců obce v krajích a muzikou,“ popsal změny Josef Urban.

Moravská Veselka slaví 30 let a chystá CD s Jožkou Šmukařem

Dechová muzika Moravská Veselka vstoupila letos do třicátého roku své existence. Vznikla v roce 1990 po zániku mládežnické kapely v Pavlovicích u Přerova a u jejího zrodu stálo několik mladých hudebníků. Prvním kapelníkem byl Ladislav Drábek, dnes orchestr řídí Jaromír Školoudík.

ZITA CHALUPOVÁ

SUŠICE

Krojovaná Moravská Veselka ze Sušic u Přerova si za oněch dlouhých třicet let získala srdce mnoha milovníků dechové hudby. Soubor vystupuje pravidelně u nás i v zahraničí, například na Slovensku nebo v Polsku, slyšet bývá i v rozhlase a v televizi. Muzikanti mají zásluhu na tom, že se od roku 2004 opět pořádají setkání mládežnických souborů Hudební Pavlovice Václava Drábka v Pavlovicích u Přerova. Spolupracují také například s Dřevohosticemi na pořádání Setkání dechových hudeb, se Sušicemi na Pravých sušických hodech či s MAS Moravská brána na akci Záhorské odpoledne s...

Kapela dnes má 17 členů, při založení muziky jich byla dvacítko. Základ repertoáru tvoří moravská, česká a slovenská dechovka. „V současnosti spolupracujeme nejvíce s panem Antonínem Perníčkou a aranžérem Karlem Matiašem. Jsme schopni hrát dechovku i taneční muziku,“ popsal repertoár kapelník Jaromír Školoudík s tím, že pokud se jedná o nové mladé členy, je vždy potřeba nejprve chodit na zkoušky a pak teprve se zařadit. „Nestojí se fronty a moc vybírat si nelze. Většinou je to na doporučení někoho z kapely. V letním období nezkoušíme, jinak pravidelně každý týden,“ dodal Školoudík.

Třicáté výročí založení slaví kapela celý rok. V dub-

Ilustrační foto: archiv Moravské Veselky

nu byla vepřová zabijačka v Pavlovicích u Přerova, v květnu posezení se všemi bývalými i současnými členy, což čítá asi šedesát

lidí, v červnu Hudební Pavlovice Václava Drábka 2019. „Posledního června budeme oslavovat na Pravých sušických hodech, půjde

o společné oslavy s domovskou obcí. A ještě vydáme cédéčko Moravská Veselka s Jožkou Šmukařem. Vrcholem oslav bude 2. listo-

padu Záhorské odpoledne s... v Pavlovicích u Přerova, na kterém současně pokřtíme zmíněné CD,“ uvedl kapelník.

KULTURNÍ
MOZAICA

■ **Nedělní proměnná koncertů** v altánu v olomouckých Smetanových sadech pokračují také v červenci. Návštěvníci se mohou těšit na mnoho žánrů a uskupení. Vystoupí například Vaše kapela, Liberecký dixieland Old Stars, Olomoucký swingband nebo Pavel Novák. Koncerty začínají pokaždé v 16 hodin.

■ **Když dřevo promluví** je název výstavy, kterou pořádá Muzeum a galerie v Prostějově a jejíž vernisáž proběhne 27. června v 17 hodin ve zdejší Špalíčku. Jde o prázdninovou výstavu studentů Střední školy řezbářské z Tovačova. K vidění budou řezby a výrobky, které vznikly během studia: od těch jednodušších až po závěrečné a maturitní práce. Výstava bude také doplněna několika předměty ze sbírek muzea. Návštěvníci si tak budou moci prohlédnout, co všechno zvládnou mladí umělci vytvořit z krásného „živého“ materiálu, jakým dřevo je. Výstava potrvá do 25. srpna.

■ **Olomoucké barokní slavnosti** se dostávají k sedmému ročníku. Milovníky staré hudby čeká od 7. do 28. července. V Uměleckém centru UP – Jezuitském konviktu se po 22 dní budou střídávat jednotlivá představení. Zazní hudba například Karla Ditterse von Dittersdorfa, Tomáše Hanzlíka či Františka Antonína Míči. V rámci doprovodného programu si návštěvníci budou moci prohlédnout výstavu s tematikou barokních ohňostrojů, kapli Božího Těla, kapli sv. Jana Sarkandra, kostel sv. Michala či chrám Panny Marie Sněžné.

■ **Wake Park u Nákla** hostí v pátek a sobotu 12. a 13. července v pořadí již třetí akci pod širým nebem: hlavním hostem večera bude novozélandské duo The Upbeats. Návštěvníci se mohou těšit také na množství domácích umělců, vodní aktivity i občerstvení. Akce probíhá vždy od 18 do 2 hodin.

■ **Barokní sýpka v Luděřově** hostí až do 29. září výstavu Ludmily Vysloužilové. Tato výtvarnice se věnuje především malbě na hedvábné a keramice. Vystavovala v mnoha moravských a slovenských galeriích. Expozice, která představuje průřez její tvorbou, je otevřena každou neděli od 13 do 17 hodin.

■ **Dřevorockfest 2019** se koná v pátek 5. července v Zámecké zahradě v Dřevohosticích na Přerovsku. S rockovou hudbou vystoupí na XIV. ročníku tohoto festivalu kapely Dymytry, Traktor, Doga, Arakain & Lucie Bílá a další. Akce začíná ve 13 hodin.

■ **Helštýnská pouť** na hradě Helštýn vypukne o prodlouženém víkendu od 5. do 7. července. Vítána je široká veřejnost, na kterou čeká celodenní program plný řemesel a soutěží spojený s historickým tržištěm. Akci pořádá Studio Bez kliky. (je)

Firma pumpaře Sigmunda oslavila 150 let

Dějiny jednoho z nejvýznamnějších výrobců čerpací techniky na světě představuje olomoucká výstava Sigma, 150 let tradice výroby čerpadel. Ukazuje příběh od řemeslné dílny k obřímu koncernu.

ZITA CHALUPOVÁ

OLOMOUC

Výstava představuje dějiny firmy od skromných počátků, kdy působila v malé řemeslné dílně lutínského pumpaře a studnaře Ludvíka Sigmunda na výrobu dřevěných pump, až po dnešní velkou moderní společnost produkující i obří čerpadla pro jaderné elektrárny.

„Můžeme jen domýšlet, zda rod Sigmundů vůbec tušil, jak silnou tradici v Lutíně zakládá. Každopádně nám tu po sobě zanechal poselství, které se i přes všechny překážky dochovalo neuvěřitelných 150 let. Můžeme být nasmírně pyšní, že v této dlouholeté tradici máme možnost pokračovat,“ uvedl Milan Šimonovský, předseda dozorčí rady společnosti Sigma Group.

„Návštěvník na výstavě uvidí artefakty spojené s jednotlivými etapami historie firmy, která od roku 1929 nesla název Sigmund-Pumpy,“ řekl kurátor Martin Zdražil. K vidění jsou historické prospekty, brožury a další

předměty spjaté se značkou Sigmund. Ty doplňuje kolekce původních čerpadel a pump z produkce lutínských továren. Vystaveny jsou i některé z ikonických výrobků, které proslavily Sigmundy ve světě – Rake-ta, Mira, Darling, Standard. Všem vévodí majestátní dřevěná pumpa se sacím košem a částmi dřevěného potrubí, která celou historii na konci šedesátých let 19. století začala.

Výroba filtrů do plynových masek

Málokdo ví, že v Lutíně existovala od roku 1935 firma Chema, kterou založili a vlastnili majitelé společnosti Sigmund-Pumpy. Firma vznikla pod vlivem zhoršující se geopolitické situace v Evropě po nástupu Adolfa Hitlera k moci a měla za úkol vyrábět prostředky protiletické a protichemické ochrany – filtry k plynovým maskám nebo filtrační zařízení pro protiletické kryty. Roku 1942 došlo z popudu německé správy ke sloučení obou společností do jediné nosící názvu Sigmund-Chema. Vývoj a výroba filtrů

Výstava představuje příběh firmy, která se ze střední Moravy dostala v oboru mezi světovou špičku.

Foto: VMO

pro plynové masky tvoří součást výroby společnosti Sigma Group dodnes.

„Na výstavě jsou prezentovány originály dokumentů pocházejících z rodinného archivu Sigmundů, jehož část je novou a velmi významnou akvizicí sbírkového fondu Vlastivědného muzea v Olomouci,“ uvedl ředitel muzea Břetislav Holásek. „Jedná se o osobní dokumenty dvou generací rodiny Sigmundů, zejména Jana Sigmunda mladšího, jenž vedl firmu ve třicátých letech 20. století a za války byl zatčen, vězněn a nakonec popraven gestapem

za odbojovou činnost,“ dodal Holásek. Mimo osobní dokumenty si návštěvníci mohou prohlédnout i portréty obou zakladatelů firmy Jana Sigmunda seniora a Františka Sigmunda seniora a rodokmen rodiny Sigmundů.

Sigma Pumpy byly po celé republice

Poslední část výstavy představuje poválečnou etapu historie značky, spojenou se společensko-politickými změnami, které přinesl poválečný vývoj v Československu. Národní podnik Sigma Pumpy se v průběhu

let rozrostl na koncernový kolos čítající řadu podniků rozestých po celém území republiky. Poválečné směřování značky až do současnosti ilustruje obrazová dokumentace i trojrozměrné exponáty. Výstavu doplňují filmové a obrazové dokumenty spojené se stovapadesátiletou tradicí značky promítané na několika obrazovkách.

Samostatnou součástí expozice pak tvoří připomínka stého výročí olomouckého fotbalu, se kterým je značka Sigma spojena přes padesát let.

Výstava potrvá do 15. září.

Bez biskupa Karla by Morava vypadala jinak

Čtyři roky se odborníci z olomouckého Muzea umění společně s experty Univerzity Palackého v Olomouci a Masarykovy univerzity v Brně věnovali osobnosti biskupa Karla z Lichtensteinu-Castelcor-na. Výsledkem je výstava Za chrám město a vlast probíhající současně v Arcidiecézním muzeu v Olomouci a Arcibiskupském zámku v Kroměříži.

ZITA CHALUPOVÁ

OLOMOUC, KROMĚŘÍŽ

Olomoucká část expozice patří biskupově osobnosti – jeho mládí, studium i kariéře. Návštěvníky provede prostřednictvím popisů sám biskup Karel, který se snaží přiblížit svou dobu pro dnešního člověka někdy nepochopitelnou. „Představí umělce, kteří pro něj tvořili, i agenty, které využíval pro nákupy nejen uměleckých děl, ale i mnoha dalších věcí, například ovocných stromů, vzácných parfémů či alchymistických přípravků. Byl totiž mužem mnoha zájmů. Význá se také z toho, proč nezarazil čarodějnické procesy a vydal inkvizici i jednoho ze svých lidí – děkana Kryštofa Aloise Lautnera,“ přiblížil koncepci výstavy jeden z jejích kurátorů Miroslav Kindl.

V Kroměřížské galerii Zámecké obrazárny i na dalších místech zámeckého areálu mohou návštěvníci biskupa Karla poznat jako naruževého stavebníka a mecená-

še. Jeho stavební činnost se opírala o plány významných architektů té doby, jejichž činnost a život dokumentují dopisy, faksimile architektonických plánů i poslední vůle. Hlavním biskupovým spolupracovníkem na tomto poli byl italský architekt Giovanni Pietro Tencalla, který vytvořil rovněž návrhy významných sakrálních staveb – Svatého Kopečka, Staré Vody, premonstrátské kanonie Hradisko. Výstava představí také dobové vybavení rezidencí, tedy nábytek, obrazy, zbroj a podobně.

Pozvedl zbídačenou diecézi

Exponáty pro výstavu zapůjčily Arcibiskupství olomoucké, Městské muzeum a galerie Polička, Muzeum Kroměřížska, Národní památkový ústav – Státní zámek Telč, Vědecká knihovna v Olomouci a olomoucká pobočka Zemského archivu v Opavě.

Je jisté, že bez biskupa Karla z Lichtensteinu-Castelcor-na (1624–1695) by Morava – zejména Olomouc

Johann Dittman, Zámek Mírov, 1822, kvaš, Arcibiskupství olomoucké. Toto dílo uvidí návštěvníci výstavy v Arcibiskupském zámku v Kroměříži.

Foto: archiv MÚO

a Kroměříž – vypadala dnes úplně jinak. Biskup stál za stavbami či přestavbami rezidencí v Kroměříži, Olomouci, Brně, Vyškově, Hukvaldech či na Mírově a vybudoval světoznámou kroměřížskou Květnou zahradu. Kromě toho shromáždil cenné sbírky grafik, mincí, knih, hudebnin a obrazů, včetně světoznámého Tizianova díla Apollo a Marsyas.

„Po třicetileté válce pozvedl Moravu kulturně i hospodářsky na evropskou úroveň. Nelze však opomenout, že v době jeho episkopátu také postihly velkolesninské panství čar-

dějnické procesy,“ uvedl Miroslav Kindl.

Knihy i film s Pleslem

K výstavě vycházejí dvě odlišně zaměřené monografie. První, jejímž editorem je Ondřej Jakubec, klasičtější způsobem hodnotí biskupovu osobnost a dobu. Editorem druhé publikace nazvané Místa biskupovy paměti je Rostislav Švácha. Jde o kontextuální vyprávění zaměřené na sídla, místa, sbírky a upomínky biskupa Karla. Obě obsáhlejší knihy budou v češtině a v angličtině.

Výstavu doprovází také dokumentární film Barok-

ni velmož, v němž hlavní roli biskupa Karla ztvárnil Jaroslav Plesl. „Je to pokus o vhléd do myšlení, životního stylu a díla Karla z Lichtensteinu-Castelcor-na. Jeho postava je z dnešního pohledu rozporuplná, ale formovala její úplně jiná doba, než je ta naše. V každém případě to, co po sobě na Moravě zanechal, je impozantní,“ domnívá se scenárista a režisér Theodor Mojžíš.

Výstava, která je v obou městech k vidění až do konce září, je součástí projektu Za chrám, město a vlast.

Litovelské házené píše kroniku legendární Milan Beňa

Když zapsal svůj první záznam do kroniky litovelských házenkářů, končil v kalendáři květen roku 1958. Milan Beňa tehdy netušil, že zcela popíše čtyři tlusté knihy a rozpracuje pátou. Kronikařina ho i po šedesáti letech stále baví, i když mu za chvíli bude devadesát.

PETR KOMÁREK

LITOVEL

Házenou Milan Beňa nikdy nehrál. Jako sportovec to zkoušel ve fotbale a hokeji, jenže s oběma musel skončit kvůli vážným zraněním. Po nich začal pracovat v tehdejší litovelském oddíle české házené.

Z dočasného funkcionáře dlouholetým

Nejprve nevykonával žádnou významnou funkci. Jednoho dne za ním ale přišel organizační pracovník Jaroslav Skřepský. Důvodem, proč chtěl s Beňou mluvit, byla prosba. Požádal jej, jestli by

se v oddílovém vedení neposunul na jeho místo. On sám se stěhoval do Olomouce.

Milan Beňa přijal. Novou funkci měl ale dělat pouze dočasně. Do doby, než se najde někdo další, kdo se bude práci plně věnovat. Jak už to ovšem bývá, nakonec se všechno odvíjelo jinak. „Chvilku, kdy mě někdo vystřídá, nastala až v roce 2009,“ směje se Beňa. Funkcionářem přestal být v téměř osmdesáti letech.

Házenou mu nevezala ani manželka

S házenkáři v Litovli jej však pořád spojuje jiná práce. Více než šedesát let vede klu-

bovou kroniku. Momentálně píše její pátý díl – na prahu devadesátky! Pokročilý věk není pro litovelského rodáka překážkou. Kronikářství, jak sám podotýká, není jeho koníčkem, ale přímo koněm. „Vždycky mi hodně záleželo na tom, aby se dějiny házené v Litovli nějak zachytily. Když jsem se kdysi ženil, řekl jsem manželce: „Klidně mě můžeš přepracovávat, na co budeš chtít, ale na házenou mi nechytej,“ vybavuje si s úsměvem na tváři muž, kterému v roce 2013 udělili Cenu města Litovle za dlouholetou práci v oblasti sportu a tělesné výchovy a dlouholetou činnost v oddílu házené.

Soupisům historie propadl už v mládí. Ve skautu získal nášivku za splnění odborníků (sada specializovaných úkolů, které mají skauty zkvalitnit v oboru zvoleném dle vlastního výběru – pozn. red.) pro kronikáře.

Kronika bez fotek není kronika

O kroniku, ať už skautskou či házenkářskou, se vždy snažil pečovat s maximálním nasazením. Čtyři z pěti dílů druhé zmíněné se skládají ze stovek popsaných listů formátu A3. Aktivní senior na ně nalepuje výstřižky z novin, zpracovává tabulky a především píše o všech

Za šest desetiletí napsal Milan Beňa čtyři díly kroniky litovelské házené a začal pracovat na pátém. Ten už pravděpodobně dokončí jeho nástupce. Foto: Petr Komárek/Hanácké noviny

důležitých událostech v klubu. Žádným škrabopisem, nýbrž úhledným, výborně čitelným tiskacím písmem. „Na obchodní akademii jsme měli jako předmět krasopis, takže jsem měl dobrou přípravu,“ vysvětluje přehlednost svých zápisů.

Na jednotlivých stranách, pokud to jde, nešetří ani fotografiemi. „Jsou základem každé správné kroniky. Bez nich to nejde,“ zdůrazňuje.

Svůj první zápis do kroniky házené pořídil 28. května 1958. Litovelský tým české házené sehrál zápas v Korkorách na Přerovsku a Beňa o jeho průběhu na věčnou památku sepsal referát. Pracoval na něm doma, kde se odbývala a odbývá i jeho veškerá další kronikářská činnost. Píše stále ručně, bez pomoci počítače.

Co se však pro něj změnilo, je obtížnost shánění pod-

kladů pro kroniku. Dříve si je jako organizační pracovník opatřoval snadno. Dnes musí počkat, až mu je přinesou mladší kolegové nebo až se objeví v novinách. „Do svých devadesáti let hodlám v psaní kroniky pokračovat. Pak bych to rád předal svému nástupci,“ prozradil Milan Beňa, který jako kronikář nikdy nedostával žádnou finanční odměnu.

O pohár z roku 1960 se hraje dodnes

Milan Beňa stál v roce 1960 také u zrodu prestižního turnaje s názvem O pohár města Litovle. Zařídil výrobu skleněné trofeje, ke které se rok co rok na štítek přidávají jména nových vítězů. Do Litovle se o prvenství jezdí ucházet mužstva z Česka i ze zahraničí. Letos v srpnu se o trofej (na snímku) bude bojovat již po šedesáté. (kom)

Zubr Klimeš a Jestřáb Račuk pronikli do týmu hvězd

Na snímku z července 2018 brankář Lukáš Klimeš na tréninku hokejistů Přerova. Foto: Petr Komárek/Hanácké noviny

PROSTĚJOV, PŘEROV

Na dovolenou odcestovali hokejisté Lukáš Klimeš a Marek Račuk jako členové All-Stars týmu druhé nejvyšší české soutěže za sezonu 2018/2019. Zastoupení v elitní hráčské pětičce tak mají v Přerově i Prostějově.

O nejlepších hokejistech uplynulého ročníku Chance ligy rozhodovali sportovní manažeři patnácti klubů, které v ní působí. Projekt spustil internetový server Hokej.cz. Vyhlašoval se nejlepší brankář, obránce, útočník, junior, trenér a hráč sezony. Kromě se hlasovalo také o složení All-Stars týmu.

Jako brankáře do něj zvolili Lukáše Klimeše, který svými výkony držel přerovské Zubry. V prvoligové základní části zaznamenal nejvyšší úspěšnost zákroků ze všech gólmánů. Za 45 zápasů, do nichž nastoupil, ji vytáhl téměř na 93 procent.

Ochovanec Komety Brno si zároveň vyloučil titul

nejlepšího brankáře sezony. Na to zareagovali právě Brňané, podepsali s ním novou smlouvu a povolali jej do přípravy. V ní zabojuje o místo v extraligovém kádru.

Klimeš si loni připsal i tři asistence u přerovských gólů. Když bodoval, Zubři pokaždé zvítězili. Zanedlouho pětadvacetiletý gólmán z kraje září přispěl k domácímu triumfu nad Jihlavou, v listopadu pomohl zdolat Litoměřice a v polovině prosince česko-budějovický Motor.

Jako jeden ze tří útočníků figuruje v All-Stars týmu první ligy prostějovský Marek Račuk. Předsezonní posila Jestřábů patřila v základní části k nejproduktivnějším hráčům soutěže. Za 47 startů si rodák z Teplic přišel na 14 branek a 42 asistencí. Vidět byl rovněž ve čtvrtfinále play-off, kde Prostějov pořádně potrápil Vsetín. Račuk proti Valachům čtyřikrát skóroval a pětkrát na gól nahrával. (kom)

HANÁCKÉ STADIONY

Zimní stadion v Uničově

Nachází se na kraji města, není malý a má parametry na druhou ligu. Po ledové ploše zimního stadionu v Uničově se během mistrovské sezony prohání několik známých jmen, která zná hokejová veřejnost například z extraligy.

Umělá ledová plocha začala v Uničově na Olomoucku vznikat roku 1973. První bruslaři ji vyzkoušeli následující podzim. Během let 1977 a 1978 postavili v sousedství kluziš-

tě dvě tribuny se zázemím. Na konci sedmdesátých letech přibyla ještě střecha, čímž stadion získal svou současnou podobu. Do jeho ochozů se vejde více jak tři tisíce lidí. Nedávno se na stadionu rekonstruovalo zázemí, sportovci teď mají modernější šatny.

Co se týče dění na ledě, nabízí se zajímavá podívaná. Za místní mužstvo působící v Krajském přeboru Jihomoravského a Zlínského kraje

nastupují či nastupovali Lubomír Korhoň, Lukáš Duba, Petr Žajgla, Jakub Čuřík, Jiří Paška či Dalibor Sedlář.

Uničov si před dvaceti lety vybojoval postup z krajského přeboru do druhé ligy. V ní se pohyboval do roku 2006, sezonu nato odkoupil licenci od Dvora Králové a do soutěže se vrátil. Poslední sestup ho potkal v sezoně 2010/2011, od té doby hraje krajský přebor. (kom)

Pohled na interiér zimního stadionu v Uničově. Foto: orlici.cz

Už čtvrtá (tajenka) vyrazila v neděli 16. června se zpěvy Hanáckého mužského sboru Rovina křížovou cestou ze Samotišek. U baziliky Navštívení Panny Marie přiblížila výtvarnice Jana Krejčová střípky z historie poutního místa a ještě před mší svatou s ženským sborem Jaderničky a Rovinou zahrála Cimbálová muzika Záletníci.

POMŮCKA: AALL, KELIM, KUMYS, MAKART, MOLS	CITO- SLOVCE ZAMYŠ- LENÍ	RUČNÍ NÁŘADÍ	CITO- SLOVCE PODIVU	LOMOZ		KMIT	NA ONO MÍSTO	PŘETA- HOVAT	POSKA- KOVAT		NEKRYTÉ UZAVŘENÉ PRO- STRANSTVÍ U DOMU	ŘÍMSKY 2	ANGLICKY JEDNA	DIKTO- VANY TEXT	SPORTO- VEC		RADA OBRANY STÁTU (ZKR.)	LYŽAŘSKÉ DISCI- PLINY	ZKR. RUKOPISU KRALO- VEDVOŘ- SKÉHO	RUSKÝ SOUHLAS				
TRNITÁ DŘEVINA											JEDNO- SMĚRNÁ ELEKTR. SOU- ČÁSTKA								DOKTOR SOCIÁLNĚ POLITIC- KÝCH VĚD					
NĚM. BIOLOG (1805-1872)											SLOVEN. JINAK CITO- SLOVCE TUKNUTÍ									TYČKA K ŘÍZENÍ VOZÍKU OSOBNÍ ZAJMENO				
	1. ČÁST TAJENKY JMENO HEREC, JANŽUROVÉ																				INIČIÁLY MALÍŘE LADY	SPZ ZVOLENA		
INIC. ANDER- LOVÉ			PŘED- LOŽKA MĚKKÝŠ				DRUH PÍSMO ČESKÝ HEREC						UKAZOVACÍ ZAJMENO MÍSTO NA SKÁLE							ZKR. VEDLEJŠÍ SVĚTOVÉ STRANY NEVELCI				
ZKR. VĚDA A TECH- NIKA MLÁDEŽE							DRŽADLO (NÁŘEC) ZHUSTA				POLOORA- HOKAM ZKR. USTR. RADY ODBORŮ									ŘÍMSKÝCH 1555 ZN. GERMÁNIA				
NORSKÝ STÁTNÍK A SPISO- VATEL						PŘEDÁVAT VĚDOMOSTI ZKR. JEDNOTKY ČASU				UBÝVÁNÍ POLO- OSTROV ČERNEHO MÓRE					ANGL. HOMOSE- XUÁL NÁS PISNÍKAŘ					PÁCH- NOUCÍ SELMA	PROME- NÁDY			
	TÁTKA (SLOV.)	ŽYVKAT DÁNSKÝ OSTROV							KROUCENÍ SPZ OPAVY					ČÁST SLONI HLAVY AUTRAL- SKÝ PŠTROS						MPZ SLOVEN- SKA ČESKÁ REPUBLIKA				
OKRESNÍ MUZEUM (ZKR.)			HADRY NA VÝROBU VLNY TLUMOK					SLOVEN. OREL NÁZEV HLÁSKY					NÁZEV HLÁSKY R DOVED- NOST							PÍSMENO I SESTOU- PIT				
VELKÝ COP							PULZY PRYZE				NÁPOJ Z KVAŠE- NÉHO KOBYLHO MLÉKA									ČAPKOV DRAMA SIDLO NA OSTROVĚ CELEBES				
OKOP							UMĚLÝ ČLOVĚK Z HLINY FRANCOUZ- SKÝ BŮRIT				TALISMAN										SPZ NOVÉ ZAMKY DROŽKAŘ- SKÁ ZAKAZKA			
NĚM. VÝCHOD						NĚM. TY SEVEŘAN															JIRÍ DOMÁCKÝ			
	SMRŠTĚNÍ	OPUHLINA OBRAZY NAHÝCH LIDÍ																			SLOVEN. IROVÉ		RUSKÝ TEDY	BEZHO- TOVOSTNÍ PLACENÍ
UZENINY																					SPOLKA SOUŘA- DICÍ			
ZKR. TENISO- VÉHO KLUBU			NUŽE OKRAJ STŘECHY																		ŽÁDNÝ ČLOVĚK (SLOV.)	ŘEKA V TOGU HLAVNÍ ČÁST		
ASOCIACE TELEV. ORGANI- ZACÍ (ZKR)							INIC. MUNZARA DECHOVÝ HUDEBNÍ NÁSTROJ														ZN. NITU		DESETINA HEKTARU AKT	
NÁDOBA ANTICKÁ																					EVROP- SKÝ STÁT			
	NA ZADNÍM MÍSTĚ	ČESKÝ ZPĚVÁK HORA NA ISLANDU						OBEC U KO- MÁRNA	MĚSTO V TU- RECKU	LETADLO	ÚDAJNĚ		KOVANÍM SPOJIT	LŽI	NERIUM OLEAN- DER						KOUPÉ NÁSTROJ VOZKY		PŘESVĚD- ČENÍ	OTOČENÍ
ZABIJÁK							TROFEJ INDIÁNŮ RÁZNÝ														NÁPOJ Z CHMELE HOD			
ZDRHO- VADLO							ANGLICKY ČTENÁŘ ANGLICKY DEVATE- NÁCT				PERSKÝ KOBEREK ZN. JEDN. PRÁCE A ENERGIE										ZASEVAT CITO- SLOVCE VOLÁNÍ NA KACHNY			
ZN. AMERICIA			2. ČÁST TAJENKY VEŘ. OBCH. SPOLEČ. (ZKRATKA)																			ZKR. REZNA OCEL ČÁST CHRUPU		
MUŽSKÉ JMENO (30.12.)							POLITICKÉ HNUTÍ HMÝZO- ZRAVY SAVEC				MALM OZNAČENÍ KAMIONŮ										DOTAZO- VATEL NAŠE TRAKTORY			
UTROUSIT (SLZU)								ZÁMEZÍ VE FOTBALE TIHLE				NĚMECKY TANEC PRAMEN VLASŮ									OPERA ČIN (MALÝ TYP) 5.DEN MAYSKÉHO MĚSICE		MUŽSKÉ JMENO	PRUDE VRHAT
	BIBLICKÁ KRAJINA	ŽNOUT OBDOBÍ						EGYPT. ŘEKA ZNOVU						VDECH- NUTÍ DĚS (ZAST)							ÍRÁNSKÉ SIDLO MLÁDE DOMAČIHO DOBYTKA			
EDWARD			PATŘÍCI TANĚ ZAPISOVAT KOMPAKTNÍ DISK						ZDEMOLO- VAT VSEMO- HOUCÍ BYTOST													ZN. TELLURU PURPUR		
ZCELA							SIBIŘSKÝ VELETOK SEVE- ROVÝCHOD				OTÁZKA NA ČAS ŘIM. ČÍSLICEMI 590				ZHODNOTIT ZKR. TĚLOVÝ- CHOVY									
KAŽDÝ DRUHÝ DEN								KOKETNĚ															POPĚVEK	
ZBYTEČNÍ																							VYPUSTIT	

Foto z roku 2016: archiv Hanáckého folklorního spolku

4. 6. 2019

● Kolářovy sady
17.00 hodin
DISC GOLF OVÝ TURNAJ
Více info: www.sportcentrumddm.cz

13. 6. 2019

● náměstí T. G. Masaryka
sraz v 8.30 hodin
PROSTĚJOVSKÁ KOLOBĚŽKA
pro základní školy
více info: www.sportcentrumddm.cz
● náměstí T. G. Masaryka
sraz v 14.00 hodin
PROSTĚJOVSKÁ KOLOBĚŽKA
- více info: www.sportcentrumddm.cz

14. 6. 2019

● Dětské dopravní centrum
sraz v 20.30 hodin
BLADE NIGHTS
- vyjížďka na kolečkových bruslích a koloběžkách.
Více info: www.sportcentrumddm.cz

15. 6. 2019

● vlakové nádraží v Prostějově
sraz v 7.45 hodin
SETKÁNÍ SE ZÁCHRANNOU STANICÍ
- vycházka k mokřadu Mokroš u Mořic, odtud pokračujeme do Němčic nad Hanou, kde navštívíme záchrannou stanici. Návrat do 15 hod. Délka trasy 7 km.

20. 6. 2019

● náměstí T. G. Masaryka
18.00 hodin
ODPOLEDNE S PAVLEM CALLTOU
18.00 hodin PAVEL CALLTA s kapelou
18.00 hodin Pohádkový mezigenerační večer - soutěže pro děti (zajišťuje Ekocentrum Iris)

27. 6. 2019

● náměstí T. G. Masaryka
17.00 hodin
PROSTĚJOV TANČÍ
- vystoupení tanečních skupin a souborů okresu Prostějov

2. 7. 2019

● Botanická zahrada v Prostějově
9.00 – 11.20 hodin
KYTIČKOVÉ HRÁTKY
- hravé aktivity pro děti v botanické zahradě v Prostějově. Poplatek 30 Kč za dítě.

3. 7. 2019

● Knihovna pro děti a mládež
10.00 – 16.00 hodin
DESKOHRANÍ - budeme hrát deskové hry. Každý týden budou k dispozici jiné hry.

4. 7. 2019

● Knihovna pro děti a mládež
9.00 – 11.00 hodin
ČTENÍ POHÁDEK A PŘÍBĚHŮ
pro nejmenší - určeno pro děti 2 - 5 let.
● náměstí T. G. Masaryka, ☁ v Kulturním klubu Duha
21.30 hodin
Noc s filmem - ČERTÍ BRKO
(pohádka, Česko/Slovensko, 2018, 99 min)

10. 7. 2019

● Knihovna pro děti a mládež
10.00 – 16.00 hodin
DESKOHRANÍ - budeme hrát deskové hry. Každý týden budou k dispozici jiné hry.

11. 7. 2019

● Knihovna pro děti a mládež
13.00 – 15.00 hodin
ČTENÍ POHÁDEK A PŘÍBĚHŮ
- určeno všem od 5 do 99 let
● náměstí T. G. Masaryka, ☁ v Kulturním klubu Duha
21.30 hodin
Noc s filmem - BOHEMIAN RHAPSODY
(životopisný, hudební, drama, Velká Británie/USA, 2018, 134 min)

16. 7. 2019

● autobusové nádraží v Prostějově
sraz v 8.35 hodin
KOSÍŘ ZNÁMÝ NEZNÁMÝ
- odjezd do Stáleckovic, odtud budeme putovat lesními cestami Kosiře až do Slatinek. Cestou krátce pomůžeme přírodě hrabáním sena v sadu. Návrat ze Slatinek kolem 15. hod. Délka trasy 6 km.

17. 7. 2019

● Knihovna pro děti a mládež
10.00 – 16.00 hodin
DESKOHRANÍ - budeme hrát deskové hry. Každý týden budou k dispozici jiné hry.

18. 7. 2019

● Knihovna pro děti a mládež
9.00 – 11.00 hodin
ČTENÍ POHÁDEK A PŘÍBĚHŮ
pro nejmenší - určeno pro děti 2 - 5 let.
● náměstí T. G. Masaryka
VEČER S KAPELOU MIRAI
18.00 hodin kapela MINAMI - prostějovská kapela
20.00 hodin kapela MIRAI
18.00 hodin Netradiční sporty - soutěže pro děti (zajišťuje Ekocentrum Iris)

23. 7. 2019

● vlakové nádraží v Prostějově
sraz v 7.45 hodin
LESNÍ STUDÁNKY
- odjezd vlakem do Jesence. Budeme hledat lesní studánky mezi Jesencem, Skřípovem a Konicí. Návrat z Konice kolem 15. hod. Délka trasy 8 km. Poplatek 30 Kč za dítě.

24. 7. 2019

● Knihovna pro děti a mládež
10.00 – 16.00 hodin
DESKOHRANÍ - budeme hrát deskové hry. Každý týden budou k dispozici jiné hry.

25. 7. 2019

● Knihovna pro děti a mládež
13.00 – 15.00 hodin
ČTENÍ POHÁDEK A PŘÍBĚHŮ
- určeno všem od 5 do 99 let
● náměstí T. G. Masaryka, ☁ v Kulturním klubu Duha
21.30 hodin
Noc s filmem - ASTERIX A TAJEMSTVÍ KOUZELNÉHO LEKTVARU
(animovaný, komedie, rodinný, Francie, 2018, 82 min)

30. 7. 2019

● Plumlov
sraz v 8.40
OKOLÍM PODHRADSKÉHO RYBNÍKA - vycházka povede po břehu Podhradského rybníka a lesem Obora. Délka trasy 5 km.

31. 7. 2019

● Knihovna pro děti a mládež
10.00 – 16.00 hodin
DESKOHRANÍ - budeme hrát deskové hry. Každý týden budou k dispozici jiné hry.

1. 8. 2019

● Knihovna pro děti a mládež
9.00 – 11.00 hodin
ČTENÍ POHÁDEK A PŘÍBĚHŮ
pro nejmenší - určeno pro děti 2 - 5 let.
● náměstí T. G. Masaryka
VEČER S KAPELOU STO ZVÍŘAT
18.00 hodin SMOKIE revival - prostějovská kapela
20.00 hodin STO ZVÍŘAT
18.00 hodin Vodní večer - soutěže pro děti (zajišťuje Ekocentrum Iris)

6. 8. 2019

● Mostkovce u Kaplicky pod kopcem
sraz v 9.00 hodin
CYKLOVÝLET KOLEM MLÝNSKÉHO NÁHONU
- budeme objevovat místa, kudy teče Mlýnský náhon. Délka trasy 9 km. Konec akce v Králčickém háji.

7. 8. 2019

● Knihovna pro děti a mládež
10.00 – 16.00 hodin
DESKOHRANÍ - budeme hrát deskové hry. Každý týden budou k dispozici jiné hry.

8. 8. 2019

● Knihovna pro děti a mládež
13.00 – 15.00 hodin
ČTENÍ POHÁDEK A PŘÍBĚHŮ
- určeno všem od 5 do 99 let
● náměstí T. G. Masaryka, ☁ v Kulturním klubu Duha
21.00 hodin
Noc s filmem - ŽENY V BĚHU
(komedie, Česko, 2019, 93 min)

14. 8. 2019

● Knihovna pro děti a mládež
10.00 – 16.00 hodin
DESKOHRANÍ
- budeme hrát deskové hry. Každý týden budou k dispozici jiné hry.

15. 8. 2019

● Knihovna pro děti a mládež
9.00 – 11.00 hodin
ČTENÍ POHÁDEK A PŘÍBĚHŮ
pro nejmenší - určeno pro děti 2 - 5 let.
● náměstí T. G. Masaryka
...NAPŘÍČ MUZIKÁLEM A OPERETOU
18.00 hodin AIRE RIOPLANTENSE - argentinské tango
20.00 hodin TEREZA MÁTLOVÁ, RADIM SCHWAB a prostějovský sbor PROMĚNY
18.00 hodin Hvězdařský večer - hravé aktivity o hvězdách a noční obloze (zajišťuje Ekocentrum Iris)

21. 8. 2019

● Knihovna pro děti a mládež
10.00 – 16.00 hodin
DESKOHRANÍ - budeme hrát deskové hry. Každý týden budou k dispozici jiné hry.

22. 8. 2019

● Knihovna pro děti a mládež
13.00 – 15.00 hodin
ČTENÍ POHÁDEK A PŘÍBĚHŮ
- určeno všem od 5 do 99 let
● náměstí T. G. Masaryka
MÓDNÍ PŘEHLEDKA NA NÁMĚSTÍ
18.00 hodin MÓDNÍ PŘEHLEDKA prostějovských firem. V rámci přehlídky vystoupí ZUZKA a KLAUDIE KOŽNÁRKOVY.

27. 8. 2019

● sraz na vl. zastávce Zdeňín (vlak jede v 8.02 hodin z hl. nádraží v Prostějově)
BĚLECKÉ POZOROVATELNÝ ZVĚŘE
- vycházka lesy nad Běleckým mlýnem spojená s hledáním pozorovatelů zvěře. Návrat do 14 hodin. Délka trasy 6 km. Poplatek 30 Kč za dítě.

28. 8. 2019

● Knihovna pro děti a mládež
10.00 – 16.00 hodin
DESKOHRANÍ - budeme hrát deskové hry. Každý týden budou k dispozici jiné hry.
● nám. T. G. Masaryka
VEČER S KAPELOU DESMOD
18.00 hodin SPECTRUM II. - prostějovská kapela
20.00 hodin DESMOD - slovenská kapela

29. 8. 2019

● Knihovna pro děti a mládež
9.00 – 11.00 hodin
ČTENÍ POHÁDEK A PŘÍBĚHŮ
pro nejmenší - určeno pro děti 2 - 5 let.
● nám. T. G. Masaryka
VEČER S XINDLEM X
18.00 hodin MAJESTICO MUZIKU - prostějovská kapela
20.00 hodin XINDL X

PROSTĚJOVSKÉ LÉTO 2019

ZMĚNA PROGRAMU VYHRAŽENA

Hanácký národopisný soubor Olešnice Doloplazy pořádá
pod záštitou senátora MUDr. Lumíra Kantora, Ph.D.
a za finanční podpory Olomouckého kraje
a obce Doloplazy tradiční národopisnou slavnost

Jízda králů

6.–7. července 2019

Doloplazy u Olomouce

Sobota 6. července "Hodová zábava"

19.00 Koncert Revival Věry Špinarové
Taneční zábava, 8 tanců a poslechu hraje skupina Negativ
Bohaté občerstvení, čerpujeme Košičejn a Olomout, vstupné 60 Kč

Neděle 7. července "Jízda králů"

11.00 Slavnostní hrobovaná mše v kostele sv. Vyríla a Metoděje
12.30 Ižáčka dobové techniky a těmeseš
12.30 Hanácký trojboj, soutěže o vstupenky a jiné ceny

Program na doloplazské návsi

13.30 Roztančená návěs, hrátky vystoupení
hostujících souborů

14.00 Přívod královny družiny návším

Účinkující soubory

Čínský soubor China Guangdong Wuchuan Art Troupe

Mexický soubor Aznani

Folklorní soubor Bzenčan

Folklorní soubor Maršovice

Vstupné 100 Kč, děti do 15-ti let zdarma

Bohaté občerstvení, hanácké řováže, tvářičkové dobroty

Po celý den jarmark regionálních potravin a produktů

Program u kulturního domu

14.30 Vystoupení dechové kapely Věrovanča

15.15 Folklorní odpoledne, vystoupení rozmanitých souborů

17.00 Koncert dechové kapely Věrovanča

18.00 Koncert Poutníci

více na www.jizdakralu.olesnica.cz

Za podpory:

Mediální partneři:

Sponzoři:

Floria LÉTO

zahradnická prodejní výstava

9. - 11. 8. 2019

- Největší prodejní výstavy v České republice
- Nakoupíte vše potřebné pro dům a zahradu
- Téma květinové expozice: Zahradní Fantazie
- Květinové aranže v kostele sv. Jana Křtitele
- Kyvadlová autobusová doprava z výstaviště ke kostelu sv. Jana Křtitele - ZDARMA
- Aranžování v přímém přenosu / Výstava drobného zvířectva
- Expozice historické i současné zemědělské techniky
- Vystoupí: Jakub Smolík, dechová hudba Boršičanka AK a další
- Moderní bezbariérový krytý areál s dostatkem parkovacích míst
- Areál otevřen 9:00 - 17:00

VÝSTAVIŠTĚ KROMĚŘÍŽ

www.vystavistekromeriz.cz

Žijeme tu s vámi

Jana Zemková | redaktorka

Víte, co se stalo za rohem?

ČESKÝ ROZHLAS OLOMOUC VÁM TO ŘEKNE...

Olomoucký kraj | 106,8 FM olomouc.rozhlas.cz

LITOVELSKÝ OTVÍRÁK

VSTUP ZDARMA!

10. 8. 2019

V AREÁLU
PIVOVARU
LITOVEL A.S.
PALACKÉHO 934
LITOVEL

DESMOD • ANNA K STRACENÉ RÁJ • POLETÍME 05 A RADEČEK A DALŠÍ

9. 8. 2019 PROHLÍDKY MUZEA PIVOVARNICTVÍ
VÍCE INFORMACÍ NAJDETE NA WWW.LITOVEL.CZ

AKCE SE KONÁ ZA PODPORY OLOMOUCKÉHO KRAJE.